

Høringsnotat

**Forslag til regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i
Longyearbyen**

Innhold

1	Bakgrunn.....	5
2	Hovedinnhold i høringsforslaget	7
2.1	Roller - ansvarsområder.....	7
2.2	Konsesjonsplikt.....	8
2.3	Ansvar for drift av systemet.....	9
2.4	Tilknytningsavtaler.....	10
2.5	Tilknytningsplikt for brukere av elektrisk energi med egenproduksjon ..	10
2.6	Leveringskvalitet	11
2.7	Tvangsmessig utkobling av kunder og rasjonering	12
2.8	Tariffer	12
2.9	Sikkerhet og beredskap	13
2.10	Øvrige bestemmelser	13
3	Gjeldende rett.....	14
3.1	Svalbardloven	14
3.2	Svalbardmiljøloven	15
3.3	El-tilsynsloven	16
3.4	Sivilbeskyttelsesloven.....	16
3.5	Sikkerhetsloven.....	16
3.6	Beredskapsloven	17
4	Alternative hjemmelsgrunnlag for regulering	17
5	Dagens energisystem og energibruk i Longyearbyen.....	19
5.1	Omstilling fra kull i energisystemet.....	19
5.2	Energibruk hos kunder.....	20
5.3	Energitariffer hos husholdningene	23
6	Nærmere om forslaget til regulering.....	23
6.1	Innledning	23

6.2	Virkeområde.....	24
6.3	Om tilbakevirkning	24
6.4	Konsesjon.....	25
6.4.1	Fastlandet	25
6.4.2	Longyearbyen arealplanområde	25
6.4.3	Forslag til regulering	26
6.5	Ansvar for drift av systemet.....	34
6.5.1	Fastlandet	34
6.5.2	Longyearbyen arealplanområde	35
6.5.3	Forslag til regulering	35
6.6	Tvangsmessig utkobling av kunder og rasjonering	37
6.6.1	Fastlandet	37
6.6.2	Longyearbyen arealplanområde	37
6.6.3	Forslag til regulering	38
6.7	Tariffer	38
6.7.1	Fastlandet	38
6.7.2	Longyearbyen arealplanområde	39
6.7.3	Forslag til regulering	41
6.8	Sikkerhet og beredskap	46
6.8.1	Fastlandet	46
6.8.2	Longyearbyen arealplanområde	47
6.8.3	Forslag til regulering	48
7	Øvrige bestemmelser.....	50
8	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	53
8.1	Økonomiske og administrative konsekvenser for myndighetene	53
8.2	Økonomiske og administrative konsekvenser for berørte aktører.....	55
9	Merknader til forskriftsbestemmelsene.....	55

10	Forslag til forskrift om regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen	85
----	--	----

1 Bakgrunn

Før energiloven ble vedtatt i 1990 og satt i kraft i 1991 var strømforsyningen på Svalbard regulert bl.a. av lov 25. juni 1948 nr. 8 om forsvarsmessig sikring av kraftforsyningen. Med hjemmel i dette regelverket ble det stilt krav til sikring og beredskap. Det eksisterende kraftvarmeverket i Longyearbyen ble bygd i henhold til konsesjon gitt i medhold av lov 19. juni 1969 nr. 65 om bygging og drift av elektriske anlegg (elektrisitetsloven). Loven ble opphevet da lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) trådte i kraft 1. januar 1991, og konsesjonene gitt i medhold av elektrisitetsloven utløp i 2015. Det er dermed liten grad av statlig sektorspesifikk regulering knyttet til etablering og drift av energiforsyningen i Longyearbyen, utover det som følger av lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (Svalbardloven) og lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven).

Elektrisitetsloven av 1969 oppstilte konsesjonsplikt for «*anlegg for produksjon, overføring og fordeling av elektrisk kraft med høy spenning*». Det samme gjaldt «*ombygging eller utvidelse av eldre anlegg*». Hvor høy spenning som skulle til for at loven kom til anvendelse skulle fastsettes av Kongen.¹ Myndigheten til å fastsette grensen for konsesjonsplikten var delegert til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Det ble fastsatt konsesjonsplikt for elektriske anlegg med spenning over 1000 volt vekselstrøm eller 1500 volt likestrøm.²

Første konsesjon om kraftanlegg på Svalbard ble gitt 10. juli 1974 i medhold av elektrisitetsloven. Konsesjonen ga Store Norske Spitsbergen Kulkompani (SNSK) tillatelse til «*å bygge om, utvide og drive kraftstasjonen i Longyearbyen*». Denne konsesjonen «*gjelder inntil gruvedriften eventuelt opphører, dog begrenset til 1. januar 2015*». SNSK fikk 17. august 1981 tillatelse etter elektrisitetsloven til å utvide bestående kraftstasjon. Konsesjonen ble gitt med dagjeldende standardvilkår og var tidsbegrenset til 1. januar 2015.

SNSK fikk 29. desember 1988 områdekonsesjon etter elektrisitetsloven. Konsesjonen gjaldt tillatelse til å bygge og drive fordelingsanlegg innenfor et angitt område, og avløste en områdekonsesjon gitt 31. mai 1974. Konsesjonen av 1988 ble også gitt med gjeldende standardvilkår og med tidsbegrensning fram til 1. januar 2015.

Svalbard Samfunnsdrift A/S³ fikk 22. august 1990 overta områdekonsesjonen og konsesjonen for varmekraftverket i Longyearbyen, fra SNSK. Vilkårene ble videreført, og konsesjonene utløp dermed i 2015. Svalbard Samfunnsbedrift opphørte i 2009, og virksomheten ble videreført av Longyearbyen lokalstyre (LL).

¹ Lov om bygging og drift av elektriske anlegg § 1.

² NOU 1985:9 *Energilovgivningen*, side 40.

³ I forbindelse med innføringen av lokaldemokrati på Svalbard, vedtok Stortinget i 2001 at Longyearbyen lokalstyre skulle opprettes fra 1. januar 2002. Samtidig ble eierskapet til Svalbard Samfunnsdrift overført fra staten til Longyearbyen lokalstyre

I januar 2023 gikk Longyearbyens energiverk fra å være en integrert enhet i LL til å bli et heleid aksjeselskap under LL, Svalbard Energi AS (SEAS). Primæroppgavene til SEAS er å sørge for en sikker forsyning av elektrisk energi og varme til innbyggerne i Longyearbyen. Endringen i organisasjonsform kom som et resultat av Prop. 1 Svalbardbudsjettet (2021-2022) fra Justis- og beredskapsdepartementet hvor det ble satt krav om regnskapsmessig og organisasjonsmessig skille mellom LL og et nytt foretak eller AS med ansvar for energiproduksjon og -fordeling i Longyearbyen.

En rekke forhold tilsier at det er behov for regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen: Anleggs- og områdekonsesjonene etter elektrisitetsloven har utløpt, og det stilles i dag ingen sektorspesifikke krav til energiforsyningen. Aktører i Longyearbyen har etterlyst en regulering. Videre er det ønske om at energiforsyningen i større grad kan dra nytte av kompetanse og erfaringer i energiforsyningen på fastlandet, ikke minst på beredskapsområdet. Det har også vært en del uro knyttet til energipriser. Behovet for regulering aktualiseres også av ulike lokale initiativer. Flere aktører på Svalbard har de siste årene initiert prosjekter med sikte på å investere i ulike former for egenproduksjon av energi. Felles for mange av disse er ønsket om et lavere klimaavtrykk, men høye energikostnader har også vært en pådriver. Slike lokale initiativ medfører nye problemstillinger for energisystemet, som for eksempel at aktører som driver med egenproduksjon vil ønske å selge sin overskuddsproduksjon. Departementets vurdering er at disse forholdene tilsier at det er behov for en formålstjenlig sektorregulering av energiforsyningen i Longyearbyen, dvs. en regulering som lar seg gjennomføre i praksis og som er tilpasset størrelsen på energiforsyningen og lokale forhold.

I Prop. 1 S (2021-2022) Svalbardbudsjettet, ble det trukket frem at det i Longyearbyen er spesielt viktig med en trygg energiforsyning og god beredskap. Det ble videre pekt på at en regulering av energiforsyningen skulle ta utgangspunkt i en forenklet konsesjonsprosess etter modell fra fastlandet. Departementet legger også til grunn at det generelle utgangspunktet er at det rettslige rammeverket for Svalbard skal være mest mulig likt fastlandet, med mindre særlige forhold taler mot dette, eller det er behov for unntak eller tilpasninger. Det foreliggende forslaget til regulering i Longyearbyen er derfor utarbeidet med utgangspunkt i energiloven og noen utvalgte tilhørende forskrifter. Departementet legger også til grunn at det generelle utgangspunktet ved gjennomføring av lovgivning for Svalbard de senere årene har vært at fagmyndighet på øygruppen tillegges den instansen som har det aktuelle ansvaret på fastlandet. Det vises i denne forbindelse til Meld. St. 26 (2023-2024) Svalbard kapittel 2.3 Lovgivning.

Alternative hjemmelsgrunnlag for regulering av energiforsyningen i Longyearbyen, herunder energiloven, Svalbardloven, svalbardmiljøloven og privatrettslig avtale, har blitt vurdert, se nærmere omtale nedenfor i punkt 4. Departementets vurdering er at energiloven er best egnet som hjemmelsgrunnlag for en forskrift som regulerer forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen.

2 Hovedinnhold i høringsforslaget

Energiloven gjelder i dag ikke for Svalbard. Det følger samtidig av energiloven § 1-1 sjettede ledd at Kongen kan bestemme at deler av loven skal gjøres gjeldende for Svalbard. Departementet foreslår nå en regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen med hjemmelsgrunnlag i energiloven. Bakgrunnen for at forslaget til regulering i form av en forskrift avgrenses til Longyearbyens arealplanområde er en helhetlig vurdering bl.a. ut fra energisystemet og lokale forhold. Etter at det er gjennomført offentlig høring av forslaget til regulering, vil departementet ta stilling til den konkrete anvendelsen av energiloven for å forankre forskriften.

Forslaget til forskrift er i sin helhet forsøksvis tilpasset energisystemet og lokale forhold i Longyearbyen, og er derfor forenklet sammenlignet med reguleringen på fastlandet. Det er samtidig viktig at reguleringen i Longyearbyen er tilstrekkelig dekkende og presis både for aktører som skal etterleve regelverket, og for myndighetene som skal forvalte regelverket.

Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven), lov 14. desember 1917 nr. 16 om konsesjon for rettigheter til vannfall mv. (vannfallrettighetsloven), og lov 14. desember 1917 nr. 17 om regulering og kraftutbygging i vassdrag (vassdragsreguleringsloven) er ikke gjort gjeldende for Svalbard, og tematikk som er regulert i disse lovene, f.eks. vannkraft og småkraftverk, omfattes ikke av dette høringsnotatet.

Stortinget vedtok 6. mai 2025 endringer i energiloven på grunnlag av Innst. 232 L (2024-2025), jf. Prop. 43 L (2024-2025). Endringene skal bl.a. legge til rette for en mer effektiv, åpen, forståelig og forutsigbar konsesjonsprosess. Flere av bestemmelsene er relevante for Longyearbyen, og det foreliggende høringsforslaget tar høyde for dette.

Departementet foreslår at det med hjemmel i energiloven fastsettes en egen forskrift for forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen. I det følgende gis en overordnet beskrivelse av hovedinnholdet i forskriftsforslaget. En utfyllende beskrivelse av de ulike elementene i forslaget til regulering i Longyearbyen er i hovedsak gitt i punkt 6, herunder også en omtale av reguleringen på fastlandet som sammenligningsgrunnlag.

2.1 Roller - ansvarsområder

På fastlandet er ansvaret for å forvalte deler av det aktuelle regelverket fordelt mellom Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) som førsteinstans og Energidepartementet (ED) som klageinstans på den ene siden, og Reguleringsmyndigheten for energi (RME) som førsteinstans og Energiklagenemnda som klageinstans på den andre siden. RME er en egen enhet i NVE, og er uavhengig. Energiklagenemnda er også uavhengig.

RME og Energiklagenemnda ble opprettet i 2019 for å gjennomføre forpliktelser etter EØS-avtalen, og siden EØS-avtalen ikke gjelder for Svalbard er det ingen formelle hensyn som tilsier at RME og Energiklagenemnda skal ha en rolle i forvaltningen av energiregelverket i Longyearbyen. Tatt i betraktning de særegne forholdene i Longyearbyen er departementets vurdering at NVE alene bør være myndighet

(førsteinstans) etter forslaget til regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen. Ved behov vil NVE kunne innhente råd fra RME, som besitter relevant kompetanse på fastlandet. En hovedoppgave for RME på fastlandet er å følge opp forskrift 24. oktober 2019 nr. 1413 om nettregulering og energimarkedet (NEM-forskriften), og flere av bestemmelsene i denne forskriften er innarbeidet i forslaget til regulering for Longyearbyen.

2.2 Konesesjonsplikt

Departementet legger til grunn at gjeninnføring av en konsesjonsordning er nødvendig for å sikre en effektiv og forsvarlig regulering av energiforsyningen i Longyearbyen.

Det foreslås konsesjonsplikt for bygging, eierskap og drift av anlegg for produksjon, lagring, omforming, fordeling og omsetning av elektrisk energi og/eller varme.

Departementet kan ikke se at det er aktuelt med transmisjonsnett i Longyearbyen, og foreslår derfor ikke konsesjonsplikt for slike nett, dvs. overføring. Forslaget er avgrenset til distribusjonsnett, dvs. fordeling.

Det er ikke et kraftmarked som består av mange aktører i Longyearbyen, og energiforsyningen bærer preg av en monopolsituasjon. I praksis vil det derfor, inntil videre, i utgangspunktet kun være aktuelt at én aktør gis konsesjon med rett til omsetning av elektrisk energi og/eller varme til sluttbruker. Dette vil innebære at denne aktøren vil ha enerett på å omsette elektrisitet og varme i Longyearbyen, dvs. en monopolist. Med sluttbruker menes kjøper av elektrisk energi og/eller varme som ikke selger denne videre, samt undersentraler for varmefordeling. Fordeling av varme til sluttbrukere bak undersentral krever ikke omsetningskonsesjon. Dette følger av forslaget til forskrift § 8 annet ledd.

Når det gjelder områdekonsesjon for nettanlegg oppstiller forslaget til forskrift § 6 første ledd den generelle konsesjonsplikten, og i medhold av denne bestemmelsen kan konsesjonsmyndigheten utpeke én konsesjonær med rett til bygging, eierskap og drift av anlegg for fordeling, lagring og omforming av elektrisk energi og/eller varme. Dette vil innebære at denne aktøren vil ha enerett på å fordele elektrisitet og varme i Longyearbyen, dvs. en monopolist. Kundespesifikke anlegg med spenning under 1000 volt vekselstrøm/1500 volt likestrøm omfattes ikke av konsesjonsplikten i § 6. Kundespesifikke anlegg for varme omfattes heller ikke av konsesjonsplikten.

Områdekonsesjonen regulert i § 6 favner både nye nettanlegg og forsterkninger av eksisterende anlegg, og det er derfor ikke oppstilt noe krav om områdekonsesjon ved ombygging eller utvidelse av bestående anlegg. Dette i motsetning til anleggskonsesjonsordningen i § 7.

Anlegg for produksjon, lagring, omforming og fordeling av elektrisk energi og/eller varme kan ikke bygges, eies eller drives uten anleggskonsesjon i henhold til forslaget til forskrift § 7. Det samme gjelder ombygging eller utvidelse av bestående anlegg.

Konsesjonsmyndigheten kan ved enkeltvedtak unnta fra konsesjonsplikten dersom anleggskonsesjon anses åpenbart unødvendig. Det er også foreslått fritak fra kravet om

konsesjon for mindre anlegg for produksjon eller lagring av elektrisk energi og/eller varme, dvs. anlegg med installert effekt inntil 500 kW. Det samme gjelder nødstrømsaggregat, uavhengig av størrelse, som ikke er tilknyttet nettet.

Departementet ber særlig om innspill til de foreslåtte unntakene fra konsesjonsplikten for produksjonsanlegg i forskriften § 7.

Det finnes allerede anlegg for forsyning av elektrisk energi og varme i Longyearbyen, men konsesjonene har løpt ut. For å fange opp disse anleggene og pålegge plikter og gi rettigheter, er det foreslått oppstilt en overgangsregel i § 13. Departementet mener det er ønskelig med en forenklet søknad og behandling av konsesjon for slike anlegg, og det vil være opp til konsesjonsmyndigheten å avgjøre hva som er hensiktsmessig og forsvarlig.

Det er foreslått en overordnet bestemmelse om konsesjonsvilkår i § 14, herunder leverings- og tilknytningsplikt, drift, vedlikehold og modernisering, miljø og landskap, beredskap, nedleggelse og rydding, samt intern organisering og regnskap. Forslaget er satt opp etter inspirasjon fra forskrift 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 3-5, § 5-3 og utvalgte bestemmelser i forskrift 24. oktober 2019 nr. 1413 om nettregulering og energimarkedet (NEM-forskriften) kapitlene 3 og 4.

Det er foreslått at konsesjonsmyndigheten i forbindelse med den enkelte konsesjon kan fastsette ytterligere vilkår, dersom dette er påkrevet av allmenne eller private hensyn.

I forslaget til forskrift kapittel 2 om konsesjon er også flere av de endrede og nye bestemmelsene i energiloven, jf. Prop. 43 L (2024-2025), innarbeidet. Dette gjelder blant annet bestemmelser om saksbehandling, mangelfulle søknader, betaling av utgifter ved kunngjøring, frister for bygging og idriftsettelse, etterundersøkelser, tilbaketrekking, omgjøring, samt plikt for områdekonsesjonær til å bygge nettanlegg helt fram til anlegg for produksjon av elektrisk energi som tilknyttes nett med spenning opp til og med 22 kV.

2.3 Ansvar for drift av systemet

Etter en helhetsvurdering har ikke departementet sett det som formålstjenlig å utpeke en systemansvarlig som sådan, eller innføre mange bestemmelser om systemansvar i Longyearbyen. Dersom det skulle utpekes en systemansvarlig i Longyearbyen ville det i praksis også oppstå en uheldig dobbeltrolle ved at en og samme aktør ville være både systemansvarlig og eier og driver av anlegg for produksjon og forsyning av elektrisk energi og varme til kunder. Det bør likevel oppstilles noen minimumskrav, og departementet foreslår at disse inngår i konsesjonsordningen. Det vil si at den som har områdekonsesjon etter § 6 og omsetningskonsesjon etter § 8 får noen rettigheter og plikter for å sikre tilstrekkelig god systemdrift. Departementet legger til grunn at områdekonsesjonær og omsetningskonsesjonær i Longyearbyen i praksis vil være en og samme aktør.

Departementet foreslår at den som har konsesjon etter § 6 og § 8, skal sørge for frekvensregulering og sikre momentan balanse i systemet for elektrisk energi til enhver tid, samt nødvendig balanse i varmesystemet, opptre nøytralt og ikke-diskriminerende i

forhold til alle som omfattes av forskriften, og utarbeide og distribuere informasjon om forhold i systemet for elektrisk energi og varme som har betydning for den generelle leveringskvaliteten. Dette er foreslått nedfelt i forslaget til forskrift § 15, og speiler flere av bestemmelsene i forskrift 7. mai 2002 nr. 448 om systemansvaret i kraftsystemet § 4.

2.4 Tilknytningsavtaler

Departementet foreslår videre at det skal inngås tilknytningsavtaler mellom den som har områdekonsesjon for nettanlegg etter § 6, samt omsetningskonsesjon etter § 8, og kunder. Tilknytningsavtalen skal sikre at områdekonsesjonær og omsetningskonsesjonær har rett til å koble ut kunder, herunder ved vedlikehold, oppgradering av nett og andre tekniske forhold, samordne og følge opp kunders disposisjoner med sikte på å oppnå tilfredsstillende leveringskvalitet, samt få informasjon fra kunder om driftsmessige forhold. Dette er nedfelt i forslaget til forskrift § 16.

2.5 Tilknytningsplikt for brukere av elektrisk energi med egenproduksjon

I forslaget til forskrift § 14 a (Vilkår ved konsesjon) er det oppstilt leverings- og tilknytningsplikt for konsesjonær, på samme måte som på fastlandet. Leveringsplikten innebærer at den som har områdekonsesjon skal levere elektrisk energi og/eller varme til alle kunder innenfor det geografiske området konsesjonen gjelder for. Tilknytningsplikten innebærer at områdekonsesjonæren skal tilknytte nye anlegg for uttak av og produksjon av elektrisk energi og om nødvendig investere i nye anlegg.

Leveringsplikten omfatter både elektrisk energi og varme, mens tilknytningsplikten er avgrenset til elektrisk energi. Det vil si at varme ikke omfattes av noen form for tilknytningsplikt. Departementet kan ikke se at det er hensiktsmessig eller praktisk mulig med en tilknytningsplikt for varme i Longyearbyen.

Tilknytningsplikten for elektrisk energi ligger på konsesjonæren og gjelder overfor kunder i det geografiske området konsesjonen gjelder for. Plikten er i utgangspunktet ensidig, og det påhviler ikke kundene noen tilknytningsplikt.

I teorien kan aktører som har egen produksjon av elektrisk energi velge å koble seg fra det øvrige energisystemet i Longyearbyen, og i prinsippet være selvforsynte. Dermed blir det færre aktører å dele de faste kostnadene på. Tatt i betraktning at forholdene i Longyearbyen er særegne, foreslår departementet en tilknytningsplikt også for brukere av elektrisk energi med egenproduksjon. Det vil si at tilknytningsplikten ikke kun ligger på konsesjonæren. Dette er nedfelt i forslaget til § 14 A. Departementet vil samtidig presisere at det ikke er meningen å likestille konsesjonæren og brukeren av elektrisk energi med egenproduksjon. Plikten for brukeren er avgrenset til å være tilknyttet konsesjonæren, og det er fortsatt områdekonsesjonæren som har plikt til å bygge nett fram til kundene/brukerne. Forslaget om å pålegge den som har anlegg for egenproduksjon av elektrisk energi å være tilknyttet områdekonsesjonærens nett er rettet mot aktører (kunder) med egen produksjon av elektrisitet som har mulighet til å være selvforsynte.

Departementet ønsker ikke å innføre en slik plikt for eiere/brukere av f.eks. hytter som er selvforsynte med elektrisk energi, f.eks. i form av solcellepanel. Departementet foreslår derfor at tilknytningsplikten avgrenses til aktører med anlegg for produksjon av elektrisk energi med installert effekt over 25 kW. Departementet foreslår samtidig at NVE etter søknad kan fatte enkeltvedtak om unntak fra tilknytningsplikten for brukere av elektrisk energi. Dette for å unngå utilsiktede situasjoner.

Departementet ber særlig om innspill fra høringsinstansene til den foreslåtte grensen på 25 kW i forskriften § 14 A. Basert på høringsinnspillene kan det være aktuelt å justere grensen opp eller ned.

2.6 Leveringskvalitet

På fastlandet er det stilt krav til leveringskvalitet i henhold til forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet (leveringskvalitetsforskriften).

Departementet kan ikke se at det er hensiktsmessig at denne forskriften, med omfattende krav, skal gjøres gjeldende i Longyearbyen, hvor forholdene er vesentlig annerledes enn på fastlandet.

I kraftsystemet må det til enhver tid være balanse mellom produksjon og forbruk, det vil si at det alltid må produseres like mye effekt som det forbrukes, for at systemet skal fungere som det skal. Systemets frekvens er et mål for denne balansen og sier noe om avvik mellom produksjon og forbruk. Ved mer produksjon enn forbruk stiger frekvensen, og ved mer forbruk enn produksjon synker frekvensen. Ved stor ubalanse mellom produksjon og forbruk er kraftsystemet mer sårbart for feil enn uten. Hvis ubalansen blir for stor kan det medføre at forbruk eller produksjon kobles ut for å redusere ubalansen og beskytte kraftsystemet. Da kan større områder oppleve avbrudd.

Departementet foreslår derfor at det i forskriften § 17 stilles et overordnet krav om at leveringskvaliteten skal være tilfredsstillende, men uten at det presiseres i forskriften hva som menes med tilfredsstillende. Hva som menes med tilfredsstillende må vurderes i hver enkelt sak, og departementet legger til grunn at leveringskvalitetsforskriften med tilhørende veileder kan fungere som rettesnor også i Longyearbyen selv om forskriften ikke er gjort gjeldende for Svalbard.

I tillegg til et overordnet krav til leveringskvalitet, foreslår departementet at det i forskriften § 17 stilles konkrete krav til grenseverdier for spenningens frekvens og til langsomme variasjoner i spenningens effektivverdi (langsomme spenningsvariasjoner) i tilknytningspunkt i lavspenningsnettet. Slike krav er ment å sikre at elektrisk utstyr fungerer som det skal og at det ikke oppstår flere og lengre avbrudd i strømforsyningen enn nødvendig.

Når det gjelder eventuell uenighet om leveringskvalitet, er det oppstilt to alternativer i forslaget til forskrift § 49. Begge alternativene oppstiller som hovedregel at uenighet om leveringskvalitet ikke kan bringes inn for NVE til vedtak. Dette er begrunnet i at forslaget til forskrift § 17 kun inneholder konkrete krav til leveringskvalitet hva angår

grenseverdier for spenningens frekvens og til langsomme variasjoner i spenningens effektivverdi (langsomme spenningsvariasjoner). Det formelle grunnlaget for NVE til å fatte vedtak er derfor begrenset, og i henhold til alternativ 1 kan uenighet om leveringskvalitet ikke bringes inn for NVE.

I alternativ 2 er det likevel oppstilt en åpning hva angår grenseverdier for spenningens frekvens og til langsomme variasjoner i spenningens effektivverdi (langsomme spenningsvariasjoner). Dvs. at uenighet om dette kan bringes inn for NVE, men ikke annen uenighet knyttet til leveringskvalitet.

Departementet ber særlig om innspill fra høringsinstansene til alternativ 1 og alternativ 2, jf. forskriften § 49.

2.7 Tvangsmessig utkobling av kunder og rasjonering

Departementet kan ikke se at det er hensiktsmessig å utpeke en egen rasjoneringsmyndighet for Longyearbyen, og foreslår at den som har områdekonsesjon for nettanlegg jf. forskriften § 6 og omsetningskonsesjon jf. forskriften § 8 skal utarbeide planer for å håndtere kvoterasjonering, tvangsmessige leveringsinnskrenkninger og tvangsmessig utkobling av kunder. Ved utarbeidelse av planer skal det legges vekt på liv og helse, kritiske samfunnsfunksjoner og hensynet til å minimere ulempe for andre samfunnsinteresser. Planene skal koordineres med Sysselmasteren, jf. forslaget til forskrift § 18 første ledd.

På fastlandet er Statsforvalter tillagt en rolle i forbindelse med utarbeiding av rasjoneringsplaner, og dette er nedfelt i forskrift 19. desember 2023 nr. 2161 om håndtering av energiknapphet og kraftrasjonering § 18. På bakgrunn av dette foreslår departementet at Sysselmasteren bør innhente nødvendig informasjon fra relevante myndigheter og aktører, og bidra til at innhentet informasjon gir best mulig grunnlag for områdekonsesjonærens utarbeidelse av rasjoneringsplaner.

Departementet foreslår videre at den som har konsesjon etter forslaget til forskrift § 6 og § 8, ved effekt- og energiknapphet i systemet for forsyning av elektrisk energi og varme kan foreta kvoterasjonering, tvangsmessige leveringsinnskrenkninger og kortvarig tvangsmessig utkobling av kunder. Slike tiltak skal foretas i samråd med Sysselmasteren, jf. forslaget til forskrift § 18 fjerde ledd.

2.8 Tariffer

De foreslåtte kravene til tariffing av elektrisk energi og varme innebærer at det er områdekonsesjonær og omsetningskonsesjonær, jf. forslaget til forskrift § 6 og § 8, som selv fastsetter tariffene og at det skal være egne tariffer for elektrisk energi og varme. Det tillates ikke krysssubsidiering mellom elektrisk energi og varme. Tariffene skal gi konsesjonæren dekning av kostnader ved drift, vedlikehold og investeringer. Tariffen for varme skal som minimum bestå av et energiledd, mens tariffen for elektrisk energi som et minimum skal bestå av et fastledd og et energiledd. Konsesjonæren har anledning til å

differensiere tariffene mellom kundegrupper, basert på objektive og kontrollerbare kriterier.

Prisen på innmatet elektrisk energi til nettet skal reflektere konsesjonærens, jf. § 6 og § 8, variable kostnader ved produksjon av elektrisk energi.

2.9 Sikkerhet og beredskap

Det gjelder i dag ingen sektorspesifikke krav til sikkerhet og beredskap knyttet til energiforsyningen på Svalbard. Forskrift 7. desember 2012 nr. 1157 om sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen (kraftberedskapsforskriften) gjelder ikke for Svalbard, og bestemmelsene i denne forskriften med tilhørende veileder fungerer i dag kun som informasjon for energiforsyningen i Longyearbyen. NVE er beredskapsmyndighet og fører tilsyn med etterlevelsen av kraftberedskapsforskriften på fastlandet. NVE har lagt til rette for at SEAS har fått delta i møter med kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO) og kraftforsyningens distriktssjefer (KDS), uten at SEAS formelt er en KBO-enhet. Det foreslås at NVE skal være beredskapsmyndighet også i Longyearbyen, og at NVE kan bestemme hvem som skal være KBO-enhet. I forslaget til forskrift kapittel 4 er det oppstilt bestemmelser om en rekke forhold, herunder om rollen til KBO-enheten, risikovurderinger, beredskap, rapportering, øvelser, evaluering, internkontrollsystem, kompetanse og personell, materiell og utstyr, sikring, kraftsensitiv informasjon og personkontroll. Forslaget speiler flere av bestemmelsene i kraftberedskapsforskriften.

2.10 Øvrige bestemmelser

Kapittel 5 i forskriftsforslaget inneholder standardbestemmelser om NVEs myndighet til å føre tilsyn og kontroll med at forskriftens bestemmelser, samt bestemmelser gitt i medhold av forskriften, overholdes. Kapittelet regulerer adgangen til å bruke virkemidler som tvangsmulkt, overtredelsesgebyr og straff, samt muligheten for dispensasjon og adgang til å påklage vedtak. Det er også foreslått en bestemmelse om at uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet kan bringes inn for NVE, som skal fatte vedtak i saken innen to måneder etter at klagen kom fram. Bestemmelsen er satt opp på samme måte som i NEM-forskriften § 4-13, men myndigheten er lagt til NVE og ikke RME. Det presiseres at NVE ikke skal fatte vedtak om konkrete tariffen som sådan, dvs. nivået på tariffen. Kompetansen er avgrenset til å vurdere om tariffen er satt i henhold til regelverket.

Når det gjelder den foreslåtte bestemmelsen i § 49 om at uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet skal kunne bringes inn til NVE for vedtak, er det som påpekt ovenfor i punkt 2.5 oppstilt to alternativer hva angår behandling av uenighet om leveringskvalitet.

3 Gjeldende rett

3.1 Svalbardloven

Det rettslige grunnlaget for dagens organisering av energiforsyningen i Longyearbyen følger forutsetningsvis av Svalbardloven § 31 tredje ledd første punktum. Det framgår av denne bestemmelsen at Longyearbyen lokalstyre (LL) «...*har ansvar for infrastruktur i Longyearbyen som ikke er tillagt staten eller andre*». Ot.prp. nr. 58 (2000-2001) fastslår på side 59 at «*infrastruktur*» blant annet omfatter «*produksjon og distribusjon av elektrisk kraft og fjernvarme*».

Lovens system er slik at LL har «restansvaret» for infrastruktur, og dette ansvaret er avgrenset mot infrastruktur som er tillagt staten eller andre. LL har dermed en plikt til å sørge for energiforsyningen i Longyearbyen så lenge dette ansvaret ikke er lagt til staten eller en annen aktør. At andre aktører enn staten tillegges ansvar for infrastrukturen, forutsetter en uttrykkelig ansvarstildeling gjennom f.eks. lov eller konsesjon.⁴

LL fastsetter gebyrer for infrastrukturtjenester som ikke er tillagt staten eller andre, herunder gebyrer for energitjenester, jf. Svalbardloven § 31 tredje ledd annet punktum: «*Lokalstyret kan selv fastsette gebyr for slike tjenester*». Etter opprettelsen av SEAS i 2023 fastsettes gebyrene for elektrisk energi og varme i et særskilt gebyrregulativ. Administrasjonen i SEAS utarbeider forslag til gebyrer som styret i selskapet vedtar, og oversender til LL. Forslaget til gebyrregulativ behandles deretter i LL ved at administrasjonen utarbeider et saksframlegg til administrasjonsutvalget (som tilsvare kommunens formannskap på fastlandet). Administrasjonsutvalget gir innstilling til styret i LL, som fastsetter gebyrene. Dette innebærer at prisen på elektrisk energi og varme fastsettes politisk.

Svalbardloven § 31 tredje ledd tredje punktum krever at gebyrene skal fastsettes ut fra prinsippet om selvkost, med henvisning til Svalbardloven § 41 som bl.a. gjør lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) kapittel 15 om selvkost gjeldende for LL. Prinsippene for beregning av selvkost framgår av kommuneloven § 15-1. De nærmere reglene for beregning av selvkost framgår av forskrift 11. desember 2019 nr. 1731 om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften).

Selvkost innebærer at gebyrene ikke skal være større enn kostnadene ved å yte tjenesten. Det følger av kommuneloven § 15-1 annet ledd at «*Samlet selvkost for en tjeneste skal tilsvare merkostnaden ved å yte tjenesten*». Gebyrene skal derfor i utgangspunktet dekke kostnadene ved tjenesten. Samtidig skal gebyrene ikke være høyere enn kostnadene ved tjenesten. Etter forarbeidene til kommuneloven skal bare direkte eller indirekte kostnader

⁴ Ot. prp. nr. 58 (2000-2001) *Lov om endringer i svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen)*, kapittel 7.1, side 42.

som gjelder produksjonen av den aktuelle tjenesten inngå i beregningsgrunnlaget for samlet selvkost, ikke kostnader som påløper uavhengig av produksjonen.⁵

Selvkostreglene innebærer at LL må fastsette gebyrer som dekker inn samtlige kostnader ved tjenesten, i dette tilfellet utgiftene til produksjon og fordeling av elektrisk energi og varme i Longyearbyen. Selvkostforskriften åpner imidlertid for framføring av underskudd. Etter selvkostforskriften § 8 tredje ledd kan underskudd (differansen mellom årets gebyrinntekter og årets gebyrgrunnlag, dvs. kostnadene) framføres i selvkostregnskapet til inndekning i et senere år forutsatt at det ikke er midler på selvkostfondet.⁶ Et slikt underskudd må dekkes inn av et framtidig overskudd senest i det femte året etter at underskuddet oppstod. Tilsvarende er det en frist på fem år å tilbakeføre overskudd, jf. selvkostforskriften § 8 annet ledd tredje punktum.

Et underskudd som fremføres, kan i visse tilfeller dekkes inn senere enn fem år etter at det oppsto. Dette gjelder bare hvis det er nødvendig for å unngå at dagens brukere betaler for fremtidig bruk av gjennomførte investeringer, jf. selvkostforskriften § 8 tredje ledd fjerde punktum.

3.2 Svalbardmiljøloven

All aktivitet på Svalbard er regulert av lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven), som har til formål å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard når det gjelder sammenhengende villmark, landskap, flora, fauna og kulturminner. Innenfor denne rammen, gir loven rom for miljøforsvarlig bosetting, forskning og næringsdrift. Loven legger føringer om miljøkrav, tillatelser og konsekvensutredninger der dette er relevant. Den legger også føringer for bruk av beste tilgjengelige teknologi, føre-var-prinsippet, opprydding og prinsippet om at miljøpåvirker skal betale for miljøpåvirkningen.

Når det gjelder etablering av energiforsyning, kan tiltak som ønskes iverksatt innenfor Longyearbyen arealplanområde måtte behandles både etter svalbardmiljøloven, jf. § 58, og byggeforskrift 15. november 2016 nr. 1329 for Longyearbyen. Gjennom byggeforskrift for Longyearbyen gjøres deler av bestemmelsene i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven), forskrift 26. mars 2010 nr. 488 om byggesak (byggesaksforskriften – SAK 10) og forskrift 19. juni 2017 nr. 840 om tekniske krav til byggverk (byggteknisk forskrift (TEK 10) gjeldende i Longyearbyen planområde.

Det er LL som vurderer om tiltaket er søknadspliktig i henhold til byggeforskrift for Longyearbyen. Tiltak som er søknadspliktige i henhold til denne forskriften kan ikke igangsettes før det foreligger tillatelse fra LL. Videre vil mange tiltak også kreve tillatelse

⁵ Se Prop. 46 L (2017-2018) *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)*, side 396.

⁶ Overskudd som ikke dekker inn et underskudd fra tidligere år, avsettes til et selvkostfond i selvkostregnskapet. Selvkostfondet kan bare brukes til å dekke fremtidig underskudd i selvkostregnskapet.

fra Sysselmesteren i henhold til svalbardmiljøloven § 58 tredje ledd bokstavene a) til d), samt samtykke fra Nærings- og fiskeridepartementet som grunneier.

Det er også krav om konsekvensutredning etter svalbardmiljøloven §§ 59 – 61, og forskrift 28. juni 2002 om konsekvensutredninger og avgrensing av planområdene på Svalbard.

Tiltak som ikke er søknadspliktige i henhold til byggeforskrift for Longyearbyen, skal behandles etter svalbardmiljøloven, og kan bare tillates dersom tiltaket er i samsvar med arealbruk og bestemmelser fastlagt i godkjent plan. Selv om et tiltak faller inn under bestemmelsene i byggesaksforskriften (SAK 10) § 4-1 (tiltak som ikke krever søknad og tillatelse), vil det være meldepliktig i henhold til svalbardmiljøloven § 58. Eksempler på slike tiltak kan være graving, fylling, masseuttak, forskningstiltak og mindre konstruksjoner.

Vurderingen av om tiltaket er i samsvar med arealbruk og bestemmelser i godkjent plan, skal i første omgang gjøres av LL før saken eventuelt oversendes Sysselmesteren.

Etter svalbardmiljøloven § 87 følger miljøvernmyndighetene tilsyn med miljøtilstanden og med at bestemmelsene gitt i og i medhold av svalbardmiljøloven blir overholdt.

3.3 El-tilsynsloven

Elsikkerhet (dvs. HMS) er ivaretatt ved at lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven) gjelder for hele Svalbard. I henhold til loven skal elektriske anlegg prosjekteres, utføres, drives, vedlikeholdes og kontrolleres slik at de ikke innebærer fare for liv, helse og materielle verdier.

LL utgjør det lokale eltilsynet og rapporterer til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), for tilsyn med lavspente anlegg. DSB fører tilsyn med høyspente installasjoner.

3.4 Sivilbeskyttelsesloven

Utvalgte bestemmelser i lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) er gjort gjeldende for Svalbard ved forskrift 18. desember 2012 nr. 1293 (forskrift om sivilbeskyttelsesloven på Svalbard). Formålet med forskriften er å sikre at LL ivaretar befolkningens sikkerhet og trygghet, og LL skal bl.a. gjennomføre en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse minst hvert fjerde år. Analysen skal bl.a. omfatte særlig utfordringer knyttet til kritiske samfunnsfunksjoner og tap av kritisk infrastruktur. Sysselmesteren fører tilsyn med etterlevelsen av forskriften.

3.5 Sikkerhetsloven

Lov 1. juni 2018 nr. 24 om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) med forskrifter gjelder også for virksomheter på Svalbard i det omfanget og med de stedlige tilpasningene

Kongen bestemmer. Loven skal bl.a. bidra til å trygge Norges suverenitet, territorielle integritet og demokratiske styreform og andre nasjonale sikkerhetsinteresser.

3.6 Beredskapsloven

Lov 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerd under krig, krigsfare og liknende forhold (beredskapsloven) ble gjort gjeldende for Svalbard ved forskrift 1. desember 2023 nr. 1943. Beredskapsloven er en fullmaktslov hvis hovedformål er å angi rammene for Kongens fullmakter og myndighet ved krig, hvis krig truer eller rikets sikkerhet og selvstendighet er i fare. Loven gir videre enkelte materielle bestemmelser og gir hjemler til utfyllende bestemmelser i forskrift.

Anvendelsesområdet til beredskapsloven ble utvidet for å gi større forutberegnelighet om adgangen til å iverksette tiltak med virkning for Svalbard når lovens vilkår er oppfylt. I tillegg skal det bidra til et bedre tilpasset beredskapssystem på Svalbard siden beredskapsloven inneholder enkelte lovbestemte særordninger og ellers gir hjemmel til sentrale forskrifter om nasjonalt beredskapssystem.

4 Alternative hjemmelsgrunnlag for regulering

En regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen, f.eks. i form av en forskrift, krever et hjemmelsgrunnlag. Energiloven, Svalbardloven og svalbardmiljøloven er i utgangspunktet mulige alternativer. Departementet kan ikke se at svalbardmiljøloven er egnet som hjemmelsgrunnlag for en slik regulering. Dette fordi loven ikke inneholder en passende forskriftshjemmel, samt at formålet med loven er å ivareta miljøhensyn, og blant annet regulerer forurensing og naturinngrep.

Svalbardloven § 4 gir Kongen kompetanse til å utferdige alminnelige forskrifter om en rekke ulike forhold, men energi inngår ikke i opplistingen. Departementets vurdering er derfor at Svalbardloven ikke kan brukes som hjemmelsgrunnlag slik den lyder i dag. Justis- og beredskapsdepartementet har i brev av 7. juni 2023 vurdert at LL ikke har hjemmel til å fastsette en lokal forskrift om energiforsyningen med hjemmel i Svalbardloven § 31 tredje ledd. Denne bestemmelsen kan derfor heller ikke anvendes slik den lyder i dag.

Tidligere ble ofte Sysselmesteren på Svalbard tillagt oppgaver og ansvar gjennom forskrifter fastsatt i medhold av Svalbardloven § 4, men det generelle utgangspunktet ved gjennomføring av lovgivning for Svalbard i dag er at fagmyndighet på øygruppen tillegges den instansen som har det aktuelle ansvaret på fastlandet.⁷ Dette tilsier at et energiregelverk for Longyearbyen bør utarbeides av fagmyndighetene for energi, hjemles i energiloven og forvaltes av NVE og Energidepartementet.

Energiloven § 1-1 sjette ledd gir Kongen kompetanse til å bestemme at deler av loven skal gjøres gjeldende for Svalbard. Denne kompetansen er så langt ikke brukt. Av forarbeidene til energiloven i tilknytning til daværende § 1-1 femte ledd (gjeldende sjette ledd) følger

⁷ Meld. St. 32 (2015-2016) *Svalbard* kapittel 5.2, side 32.

det blant annet at flere av bestemmelsene i loven ble ansett som uaktuelle for Svalbard.⁸ Videre følger det at «[d]e enkelte bestemmelser i loven bør på denne bakgrunn bare gis anvendelse på Svalbard der det er naturlig og har betydning for Svalbards utvikling.»⁹

Ordlyden i § 1-1 sjette ledd sier at Kongen kan bestemme at «deler av loven skal gjøres gjeldende på Svalbard». Andre lover har gjerne forskriftshjemler som også sier at Kongen eller departementet kan fastsette «særlige regler under hensyn til de stedlige forhold», dvs. en eksplisitt hjemmel til å gjøre tilpasninger som ikke nødvendigvis følger direkte av loven. I tråd med etablert praksis for lovgivning på Svalbard,¹⁰ og fra et mer-til-det-mindre perspektiv, kan bestemmelsen i energiloven § 1-1 sjette ledd likevel forstås slik at den åpner for å fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold på Svalbard. Disse reglene må nødvendigvis holdes innenfor lovens formålsbestemmelse.¹¹

Departementets vurdering er at energiloven § 1-1 sjette ledd gir hjemmel til å fastsette i forskrift at deler av, eller utvalgte bestemmelser i, energiloven skal gjelde for Svalbard, eller deler av Svalbard. Departementet mener videre at det kan argumenteres for at man også kan gjøre eventuelle tilpasninger til de særlige forholdene i forskrift, i tråd med langvarig praksis for lovgivning på Svalbard.

Et annet mulig hjemmelsgrunnlag for regulering er gjennom eiendomsretten. Det er staten som er grunneier i Longyearbyen og eierskapet forvaltes direkte gjennom Nærings- og fiskeridepartementets (NFD) tilstedeværelse i Longyearbyen. Bruk av statens grunn i Longyearbyen forutsetter at det foreligger grunnleieavtale med NFD som grunneier. Grunnleieavtalen dikterer hvilke betingelser aktiviteten på eiendommen skal skje i henhold til. Grunnleieavtalene kan vise videre til relevant regelverk som setter betingelser for aktivitetstypen, for eksempel at aktiviteten skal være i overensstemmelse med arealplanen og i henhold til regelverk som f.eks. svalbardmiljøloven. Dersom aktiviteten ikke reguleres ytterligere av annet regelverk eller konsesjon, er departementets vurdering at man i utgangspunktet står fritt til å diktere hvilke betingelser aktiviteten skal følge med hjemmel i en grunnleieavtale.

Departementet legger til grunn at det materielle innholdet i en regulering av energiforsyningen i Longyearbyen bør være det samme uavhengig av om hjemmelsgrunnlaget er lov, forskrift eller avtale. Et spørsmål er samtidig om regulering, og særlig tilsyn, av energiforsyningen kan og bør reguleres gjennom privatrettslige avtaler alene. Å utpeke og regulere tilsynsmyndighet via en privatrettslig avtale synes krevende.

Departementet mener en helhetsvurdering tilsier at det er mest hensiktsmessig å gjøre deler av energiloven gjeldende for Longyearbyen arealplanområde. Det foreslås derfor at

⁸ Ot. prp. nr. 43 (1989-1990) *Om lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (Energiloven)*, kapittel VIII, side 83.

⁹ *Ibid.*

¹⁰ Meld. St. 32 (2015-2016) *Svalbard* kapittel 5.1, side 31.

¹¹ Energiloven § 1-2 fastsetter at loven skal «sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder at det skal tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt».

det med hjemmel i energiloven fastsettes en forskrift som er tilpasset de særlige reguleringsbehovene i Longyearbyen.

5 Dagens energisystem og energibruk i Longyearbyen

5.1 Omstilling fra kull i energisystemet

Da det kullfyrte kraftvarmeverket ble stengt i 2023 var arbeidet i gang med å vurdere hvordan energibehovet i framtiden skal dekkes. Energiforsyning med dieselmotorer ble av LL vurdert som en egnet løsning for å få til økt driftssikkerhet i perioden fram til nytt anlegg for produksjon av elektrisk energi og varme er avklart og på plass. LL har utarbeidet en energiplan for Longyearbyen som ble ferdigstilt i 2023¹². Planen tar blant annet for seg tilstanden i energisystemet, beskriver forbedringstiltak, og hvordan fornybar produksjon kan fases inn i energiforsyningen.

Kraftvarmeverket har tidligere i hovedsak blitt styrt etter å dekke kraftbehovet, og varme var i stor grad et overskuddsprodukt. Samfunnet har derfor før hatt liten oppmerksomhet på å holde varmebehov og varmebruk nede. I dag er ikke lenger varme et overskuddsprodukt, og i energiplanen anbefales det å arbeide for å redusere varmebruken.

Energisystemet har kapasitet for ca. 14 MW strømproduksjon og ca. 40 MW varmeproduksjon og varmegjenvinning. Det er dessuten montert ett nytt batterisystem tilknyttet energisystemet.

Varmenettet i Longyearbyen dekker sentrum av byen, Nybyen, havna, Hotellneset og flyplassen. Anlegget består av rørledninger og undersentraler. Alder og tilstand på rørsystemet varierer betydelig. Deler av de nyere rørstrekningene holder høy standard mens store deler av de eldre rørstrekningene er dårlig isolert og preget av slitasje.

Alle undersentralene har energimåling, og de fleste har automatisert avlesing, med unntak av byggene som er planlagt revet. Det ligger effektiviseringspotensialer knyttet til blant annet forbedring av rørsystemet, vedlikehold av varmevekslere og radiatorkretser, og styring og regulering av undersentralene.

Distribusjonsnettet for elektrisk energi er et blandet kabel/luftledningsnett på 11 kV og 22 kV. Det vesentligste av kabelnettet er i Longyearbyen. Lavspentnettet er en blanding mellom 230 V IT og 400 V TN nett. De ulike delene av luftledningene er bygd på forskjellige tidspunkt i forbindelse med at de ulike gruvene ble startet opp. Nettstasjonene er bygd som bakkemonterte kiosker og er i hovedsak frittstående¹³.

Det produseres også lokal fornybar energi i Longyearbyen. Det meste av dette er solkraft fra installerte solceller på eksisterende bygg. Enkelte store aktører, som Avinor og SNSK, har installert solceller og mindre vindturbiner. Flere aktører har planer om å sette i gang

¹² Energiplan Longyearbyen; [Energiplan+Longyearbyen+2023+-+2030.pdf](#)

¹³ Beskrevet i Energiplan Longyearbyen; [Energiplan+Longyearbyen+2023+-+2030.pdf](#)

ulike former for kraft- og varmeproduksjon, hovedsakelig til eget bruk. Fra januar 2026 har Avinor satt i drift sitt eget biogassanlegg.

5.2 Energibruk hos kunder

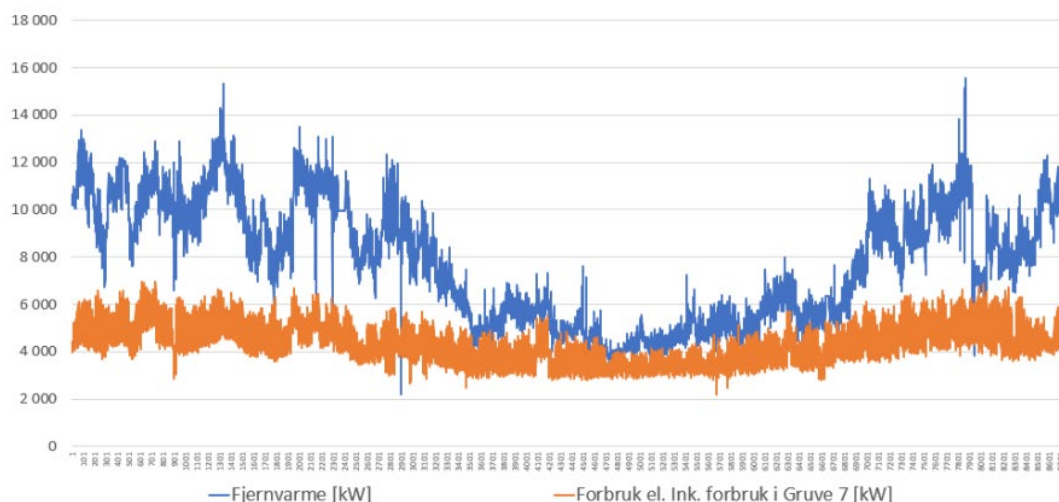
Elektrisk energi fordeles til de aller fleste bygg innenfor planområdet, og til noen store nærings- og industriaktører. Varmen brukes for det meste til oppvarming av bygg, og varmesystemet dekker i hovedsak Longyearbyen, samt bygg og anlegg langs varmetraseen til flyplassen.

Levert elektrisk energi har ligget relativt stabilt de siste årene, mens levert varme har hatt noe nedgang. Tabellen under viser levert elektrisk energi og varme til kunder i perioden 2019 – 2024:

GWh	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Elektrisk energi	38	36	37	38	39	35
Varme	75	70	70	69	66	66

Figuren under viser bruk av elektrisk energi og varme fra oktober 2021 til oktober 2022. Varmen brukes til oppvarming og er dermed temperaturavhengig. Også deler av elektrisitetsbruken er temperaturavhengig, og til sammen er rundt 70 prosent av energibruken temperaturavhengig. Det innebærer at bruk av varme og elektrisk energi varierer gjennom året, med høyere bruk på vinteren og lavere bruk på sommeren. Energisystemet må håndtere svingninger både over sesong og døgnet.

Den største brukeren av elektrisk energi var SNSKs drift i Gruve 7, som brukte 6 GWh i 2022, eller rundt 16 prosent av Longyearbyens totale energibruk. Gruve 7 ble nedlagt i 2025, og dette frigjør betydelig kapasitet i energisystemet.

Figur 1 Energibruk oktober 2021-2022. Kilde: Energiplan Longyearbyen

Totalt er det ca. 2 600 innbyggere i Longyearbyen, og ca. 1300 boliger. Mer enn to tredjedeler¹⁴ av boligene eies av Store Norske Boliger (SNB) og Statsbygg, som leier ut til næringskunder som Telenor, KSAT, UNIS, LL eller direkte til private kunder. Både SNB og Statsbygg jobber med en plan for langsiktig standardheving av boligene de har i sin portefølje.

Det er begrenset mulighet for bygging av nye boliger i Longyearbyen, blant annet fordi tilgjengelig areal er en begrenset ressurs, og ny infrastruktur i forbindelse med boligbygging er kostbart i Arktis. Rehabilitering av den eksisterende boligmassen er derfor viktig. Elektrisk energi måles og faktureres langt på vei på samme måte som på fastlandet, og kunder har egen måler for elektrisitet. Fra 2025 faktureres både elektrisk energi og varme månedlig (tidligere kvartalsvis). For varme er situasjonen at de fleste husholdningene deler varmemåler med andre boliger.

Målerne er montert i undersentraller, der varmen føres inn til bygget. Varme til de fleste boligene faktureres ut fra boligens bruksareal, uavhengig av om de måles eller ikke.

Mer enn halvparten av boligene er leiligheter, resten er rekkehus/tomannsboliger, og en liten andel er eneboliger. Bruksareal på leilighetene er i snitt rundt 70-80 m², rekkehus/tomannsboliger er rundt 100 m², og eneboligene er rundt 110 m². Rekkehusene og eneboligene er noe mindre enn tilsvarende boligtyper på fastlandet, mens størrelsen på leilighetene tilsvarer snittet på fastlandet. I tillegg er det mer enn 300 studentboliger, som har en størrelse på rundt 30 m².

Gjennomsnittlig ligger husholdningenes årlige energibruk på rundt 330 kWh/ m². Årlig varmeforbruk varierer mellom 150-550 kWh/m¹⁵. I Konseptvalgutredning som SNB har gjennomført for boligene i sin portefølje, fant de en energibruk på ca. 315 kWh/m², hvorav rundt 30 kWh/m² er elektrisk energi til el-spesifikke formål¹⁶, rundt 35 kWh/m² er til tappevann og resten er til oppvarming. Gjennomsnittlig årlig energibruk for en husholdning i Longyearbyen blir dermed ca. 35 000 kWh, nesten det dobbelte av husholdninger på fastlandet, hvor gjennomsnittet er ca. 19 000 kWh^{17, 18}.

Selv om 19 000 kWh/år er snittet for alle boligtyper på fastlandet er det mer riktig å sammenligne energibruken og energikostnader med rekkehus og leiligheter på fastlandet, ettersom boligene i Longyearbyen i hovedsak er rekkehus og leiligheter. Rekkehus på fastlandet har en årlig energibruk på omtrent 16-17 000 kWh/år, og leiligheter har en årlig

¹⁴ 40% Store Norske, 30% Statsbygg

¹⁵ Tallet er noe usikkert, kan ligge mellom 33000 kWh/år og 37000 kWh/år. Beregnet ut fra informasjon om energibruk per m2 (SEAS) og antall m2 per bolig (Matrikkelen).

¹⁶ El-spesifikke formål er bruk som kun kan dekkes av elektrisitet, slik som elektrisitet til TV, oppvaskmaskin, belysning.

¹⁷ [Hva er gjennomsnittlig strømforbruk i husholdningene? – SSB](#)

¹⁸ Gjennomsnittlig årlig energibruk for en husholdning på fastlandet er ca. 19 000 kWh/år. Husholdningene bruker ulike energivarer, som elektrisitet, fjernvarme og ved. I gjennomsnitt for husholdningene utgjør elektrisitet rundt 16 000 kWh/år, mens ved og fjernvarme dekker de resterende 3000 kWh/år.

energibruk på omtrent 11 000 kWh/år¹⁹. Om lag 2/3 av energibruken på fastlandet er knyttet til oppvarming, mens rundt 1/3 av energien brukes til tappevann og el-spesifikt utstyr (apparater som driftes av elektrisitet, slik som TV, oppvaskmaskin, belysning).

Høyere energibruk hos husholdninger i Longyearbyen sammenlignet med fastlandet har trolig tre årsaker; Kaldere klima, dårligere energitilstand i boligene, og svak insentivstruktur for energieffektivisering.

Temperaturene i Longyearbyen er langt lavere enn på fastlandet, og graddagstallet²⁰ er dobbelt så høyt som snittet for fastlandet. Det vil si at energibehovet til romoppvarming i en bolig i Longyearbyen typisk vil være dobbelt så høyt som en tilsvarende boligstørrelse på fastlandet, alt annet likt. Hvis en doubler energibruken rekkehus og leiligheter på fastlandet bruker til oppvarming, ville den blitt henholdsvis ca. 28 000 kWh/år og 18 000 kWh/år. Dette er fortsatt vesentlig lavere enn den gjennomsnittlige årlige energibruken for en husholdning i Longyearbyen på ca. 35 000 kWh.

At energibruken i husholdningene i Longyearbyen er relativt høy også når man korrigerer for kaldere klima, skyldes blant annet boligenes energitilstand. Dårlig isolerte boliger har et betydelig større varmebruk enn boliger med god energistandard. I tillegg er undersentraler og varmfordeling gjerne plassert utenfor bygningskroppen. SNBs KVV over boliger viser at varmetap fra varmfordeling under byggene kan utgjøre så mye som 20-35 prosent av det totale varmetapet til byggene.

Andre forklaringsfaktorer til det høye forbruket i Longyearbyen kan være at det ikke har vært noen insentiver til å spare på forbruket; at varme tradisjonelt har vært et overskuddsprodukt, at forbruk faktureres etter antall kvadratmeter bolig, og at det i byggene og i undersentralene er utfordringer med regulering av temperatur. Flere husholdninger får dessuten varmekostnadene dekket av arbeidsgiver. Sluttbrukere har dermed begrensede insentiver til å redusere varmebruken.

Tidligere utførte beregninger²¹ viser at hvis byggene hadde hatt samme varmebruk som tilsvarende bygg fra samme byggeår på fastlandet, ville varmebruken vært 40 prosent lavere enn hva den er i dag, noe som tilsvarer mer enn 25 GWh årlig for hele energisystemet. Dette tallet er korrigert for at det er lavere temperaturer i Longyearbyen enn på fastlandet.

¹⁹ SSB tabell 10573: Gjennomsnittlig energiforbruk per husholdning, etter bygningstype, statistikkvariabel og år, [Energibruk i husholdningene. Statistikkbanken](#)

²⁰ Metode for beregning av graddagstall bygger på antakelse om at utetemperaturer lavere enn 17 grader medfører behov for oppvarming. Graddagstallet for et gitt døgn beregnes som differansen mellom 17 grader og den aktuelle døgnmiddeltemperaturen. Et døgn med middeltemperatur på 10 grader vil ha 7 graddager.

²¹ [Prop. 1 S \(2021–2022\)](#), kap 3.2.5, «Thema og Multiconsult har tidligere rekna det til at temperaturkorrigert varmekonsum i Longyearbyen er 40 pst. høgare enn i tilsvarende bygg på fastlandet.»

5.3 Energitariffer hos husholdningene

Tariffene for husholdninger i Longyearbyen i 2024 var 2,55 kr/kWh for elektrisk energi og 19,39 kr/måned/m² for varme²². Det er to ulike satser for varme til husholdninger i Longyearbyen, - lav sats og høy sats. De som har varme levert til undersentral har lav sats, mens de som har varme levert helt frem til radiator har høy sats. Fordeling mellom de to satsene er ca. 50/50.

I tillegg tilkommer det en grunnavgift per abonnement per år på kroner 3 042,- for elektrisk energi. Grunnavgift for varme er kroner 4 102,-, og er innbakt i tariffen for kunder som betaler per m².

6 Nærmere om forslaget til regulering

6.1 Innledning

Departementets overordnede vurdering er at det er behov for at følgende tematikk inngår i en regulering av energiforsyningen i Longyearbyen: Bestemmelser om konsesjon, hvem som skal være konsesjonsmyndighet, saksbehandling, konsesjonsvilkår, ansvar for drift, utkobling og rasjonering, tariffer, sikkerhet og beredskap, tilsyn og kontroll.

Det følger av Svalbardloven § 31 tredje ledd tredje punktum at prisene på elektrisk energi og varme fastsettes av LL etter selvkostprinsippet, jf. lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) kapittel 15 og forskrift 11. desember 2019 nr. 1731 om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften). Dette gjaldt så lenge LL hadde ansvaret for den relevante infrastrukturen for elektrisk energi og varme.

Det følger av Prop. 1 S (2025-2026) Nærings- og fiskeridepartementet kapittel 951 post 71 side 263 at regjeringen etter en helhetlig vurdering, hvor også svalbardpolitiske hensyn har inngått, vurderte det som nødvendig at ansvaret for energiforsyningen i Longyearbyen overføres til SNSK. Dette medfører at et statlig eid selskap får eierskap til vesentlig infrastruktur i Longyearbyen i tråd med hva regjeringen varslet i Meld. St. 26 (2023-2024) Svalbard. Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2026 sluttet Stortinget seg til dette, jf. Innst. 8 S (2025-2026). 9. januar 2026 overtok SNSK eierskapet til SEAS fra LL og dermed ansvaret for energiforsyningen i Longyearbyen. LL har ikke lenger ansvaret for den aktuelle infrastrukturen jf. Svalbardloven § 31 tredje ledd, og departementet foreslår derfor en alternativ regulering av tariffer. Se omtalen i punkt 6.7 nedenfor.

²² Høy sats 2024 var 19,39 kr/m²/mnd, lav sats 2024 var 13,74 kr/m²/mnd. Satsene har økt for 2025, nye satser er hhv 24,3 kr/m²/mnd, og 17,22 kr/m²/mnd.

6.2 Virkeområde

Energiloven ble vedtatt i 1990 og trådte i kraft i 1991. Av energiloven § 1-1 sjette ledd, følger det at Kongen kan bestemme at deler av loven skal gjøres gjeldende for Svalbard. Denne adgangen er ikke tidligere benyttet, se omtalen i punkt 4 ovenfor.

Departementet legger nå fram et forslag til forskrift om regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen. Forslaget til forskrift hjemles i energiloven. Etter at det er gjennomført offentlig høring av forslaget til regulering, vil departementet ta stilling til den konkrete bruken av energiloven for å forankre reguleringen. Utgangspunktet i Meld. St. 26 (2023-2024) Svalbard, og tidligere Svalbardmeldinger, er at lovgivning som gjøres gjeldende for Svalbard skal gjelde og håndheves likt for hele øygruppen. Dette er samtidig kun et utgangspunkt, og departementet mener etter en helhetsvurdering, bl.a. hensyntatt administrative og praktiske forhold, at virkeområdet for regelverket bør avgrenses til Longyearbyen arealplanområde.

6.3 Om tilbakevirkning

Etter Grunnloven § 97 må ingen lov gis «tilbakevirkende kraft», og bestemmelsen gjelder tilsvarende for forskrifter. Som redegjort for i punkt 1 finnes det allerede anlegg for forsyning av elektrisk og varme i Longyearbyen, men konsesjonene har utløpt, og det er behov for at disse omfattes av forslaget til forskrift. Dette innebærer at forskriften gis med tilbakevirkende kraft for eksisterende anlegg.

Utenfor strafferettens område beror vurderingen av om en lov er gitt med tilbakevirkende kraft i strid med Grunnloven § 97 på om tilbakevirkningen fremstår som urettferdig eller klart urimelig. Se bl.a. HR-2006-419-P, HR-2010-258-P og HR-2016-389-A. I vurderingen av om en tilbakevirkning er urettferdig eller urimelig, må vernede interesser avveies mot de samfunnsmessige hensynene som oppnås, og inngrepet må etter en helhetsvurdering ikke være klart urimelig eller urettferdig.

Departementet vil påpeke at forslaget om innføring av en konsesjonsordning med tilbakevirkende kraft gjelder eierskap og drift av anlegg for produksjon, lagring, omforming, fordeling og omsetning av elektrisk energi og/eller varme. Departementet vil vise til at eksisterende anlegg i Longyearbyen eies og drives uten konsesjon, og viktige samfunnsmessige hensyn tilsier at det er behov for en regulering med klare plikter og rettigheter. Departementet vil også vise til at elektrisitetsloven, som ble opphevet da energiloven ble satt i kraft, oppstilte krav om konsesjoner, og at konsesjonene har utløpt. Det vises til nærmere omtale av dette i punkt 1. En helhetsvurdering tilsier derfor at den foreslåtte ordningen ikke vil være klart urimelig eller urettferdig, samtidig som viktige samfunnsmessige hensyn taler til fordel for ordningen. Departementet kan på denne bakgrunn ikke se at den foreslåtte ordningen strider mot forbudet mot tilbakevirkning i Grunnloven § 97.

Det er foreslått en overgangsbestemmelse i forskriften § 13 for å fange opp eksisterende konsesjonspliktige anlegg. Det foreslås at det skal søkes om konsesjon for slike anlegg innen ett år etter at forskriften om regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i

Longyearbyen settes i kraft. Konsesjonsmyndigheten vil foreta en forenklet konsesjonsbehandling, og kravene til hva som skal inngå i en søknad vil kun brukes så langt de passer.

6.4 Konsesjon

6.4.1 Fastlandet

Energiloven har som formål å sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte. Det skal tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt. Loven tilrettelegger for konkurranse innenfor produksjon og omsetning av elektrisitet. Utbygging og drift av nett er et naturlig monopol, og kontrollen med nettselskapenes inntekter er hjemlet i energiloven. I medhold av energiloven reguleres også markedsplass for omsetning av elektrisk energi, overføringsforbindelser til utlandet, fjernvarmeanlegg, systemansvar, leveringskvalitet, energiplanlegging og kraftforsyningsberedskap.

På fastlandet gis flere ulike typer konsesjoner med hjemmel i energiloven. Etter energiloven § 3-1 kreves konsesjon for å bygge, eie og drive anlegg for produksjon, omforming, overføring og fordeling av elektrisk energi. Det samme gjelder ved ombygging eller utvidelse av bestående anlegg. Områdekonsesjon etter energiloven § 3-2 gir innehaver av områdekonsesjonen tillatelse til å bygge, eie og drive elektriske fordelingsanlegg innen et geografisk avgrenset område. Tillatelsen gjelder mellom spenningsnivåer fastsatt av departementet uten ytterligere konsesjonsbehandling av NVE.

Omsetning av elektrisk energi krever konsesjon etter energiloven § 4-1.

Det er fastsatt en lang rekke forskrifter i medhold av energiloven, blant annet om energiutredninger, leveringskvalitet, rapporteringsplikt for kraftleveringsavtaler, kontroll av nettvirksomhet, kraftomsetning og netjtjenester, kraftberedskap, kraftrasjonering og systemansvaret i kraftsystemet.

Forsyning av elektrisk energi er mer detaljert regulert enn varmforsyningen, men energiloven har også bestemmelser om fjernvarme. Konsesjon for fjernvarmeanlegg etter energiloven § 5-1 gis for fjernvarmeanlegg innenfor et geografisk avgrenset område, med nærmere spesifiserte varmesentraler og hovedrørnett.

Fjernvarmeanlegg over en viss størrelse kan ikke bygges, eies eller drives uten konsesjon, og i henhold til energiloven § 5-5 første ledd skal ikke prisen for fjernvarme «overstige prisen for elektrisk oppvarming i vedkommende forsyningsområde». Det kan også vedtas tilknytningsplikt til fjernvarmeanlegg etter plan- og bygningsloven.

6.4.2 Longyearbyen arealplanområde

Energiloven gjelder ikke for Svalbard, og heller ikke EØS-avtalen. I punkt 3 er det gitt en overordnet beskrivelse av noen av lovene og forskriftene som kommer til anvendelse for Svalbard. Det er samtidig slik at det i dag ikke stilles sektorspesifikke krav til

energiforsyningen, og tidligere gitte konsesjoner har utløpt. Det er dermed mindre grad av statlig regulering av energisektoren i Longyearbyen enn på fastlandet.

Departementet viser til at det tidligere eksisterte en konsesjonsordning i Longyearbyen, jf. elektrisitetsloven av 1969, og foreslår at en slik ordning innføres på nytt med hjemmel i energiloven av 1990. Departementet vil presisere at forslaget til regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme kommer i tillegg til, og ikke erstatter gjeldende reguleringer i Longyearbyen oppstilt i medhold av annet regelverk. En tiltakshaver vil derfor måtte søke nødvendige avklaringer og tillatelser etter relevant regelverk som håndheves av ulike myndigheter.

Konsesjon gis på fastlandet etter energiloven og forskrifter gitt i medhold av energiloven. En konsesjon er det samme som en tillatelse, og kan gis der dette er samfunnsmessig rasjonelt, herunder at det er tatt hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt. En konsesjonsordning har derfor flere egenskaper som også er interessante i Longyearbyen, f.eks.:

- En konsesjon er en tildeling av rettigheter, samtidig som det oppstilles vilkår og plikter.
- Med en konsesjonsordning kan bestemmelser i en forskrift holdes på et mer generelt og overordnet nivå, og detaljer spesifiseres og tilpasses det aktuelle tiltaket i konsesjonen.
- Konsesjoner tildeles av offentlige myndigheter, og en konsesjonsordning sikrer dermed at kompetente myndigheter involveres i saksbehandling, vilkårssetting, tilsyn og kontroll, samt eventuell sanksjonering ved brudd på regelverket, pålegg eller vilkår i konsesjonen.
- Behovet for å styrke statlig kontroll med infrastrukturen.

6.4.3 Forslag til regulering

Departementet vurderer at det er ønskelig at energimyndighetene gis en sterkere rolle i Longyearbyen, og foreslår derfor at NVE utpekes som konsesjonsmyndighet. Ved behov vil NVE kunne innhente råd fra RME. Departementet vil være klageinstans for vedtak fattet av NVE.

Departementet foreslår at forskriften skal sikre at produksjon, lagring, omforming, fordeling, omsetning og bruk av elektrisk energi og varme foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, og innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk. Energiloven er forutsatt å være hjemmelsgrunnlaget for forskriften, og i energiloven § 1-2 brukes også formuleringen «samfunnsmessig rasjonell». Av Ot. prp. nr. 43 (1989-90) Energiloven fremkommer det på side 83 at hovedmålsettingen for loven vil være å ivareta hensynet til riktig ressursbruk i produksjon og fordeling av energi, og at reglene må legge til rette for organisasjonsmessige forhold i energiforsyningen som sikrer en samfunnsmessig riktig tilpasning i produksjon og fordeling.

Forholdene i Longyearbyen er annerledes enn på fastlandet, og vurderingen av hva som er «samfunnsmessig rasjonelt» i Longyearbyen vil derfor ikke nødvendigvis være

sammenfallende med hva som er rasjonelt på fastlandet. Det er ikke et kraftmarked som består av mange aktører i Longyearbyen, og energiforsyningen bærer preg av en monopolsituasjon. Lang avstand til fastlandet og de klimatiske forholdene gjør at hensynet til forsyningssikkerhet og en stabil energiforsyning må tillegges særlig vekt ved vurderingen av hva som er samfunnsmessig rasjonelt i Longyearbyen.

I forslaget til forskrift § 3 annet ledd oppstilles det krav til hvilken informasjon konsesjonssøknaden skal inneholde. En søknad skal gi de opplysninger som er nødvendig for at NVE som konsesjonsmyndighet skal kunne vurdere om konsesjon bør gis og hvilke vilkår som skal settes. Dette er en faglig skjønnsvurdering, samtidig som annet ledd bokstavene a) – i) lister opp en rekke punkter som skal inngå i en søknad. Dette vil kunne variere fra sak til sak. Dersom søknaden ikke inneholder tilstrekkelig informasjon, vil NVE i samsvar med annet ledd kunne kreve ytterligere informasjon.

Når det gjelder kravet i forslaget til § 3 annet ledd bokstav g) om at resultatet av konsekvensutredninger skal følge konsesjonssøknaden viser departementet til at svalbardmiljøloven kapittel VII har bestemmelser om konsekvensutredning. Dette er utdypet i forskrift 28. juni 2002 nr. 650 om konsekvensutredninger og avgrensning av planområdene på Svalbard. Dette regelverket pålegger tiltakshaver en rekke plikter. Tiltakshaver må derfor henvende seg både til Sysselmester og NVE. Departementet legger til grunn at det er mest hensiktsmessig at tiltakshaver i første omgang henvender seg til Sysselmester slik at spørsmål knyttet til konsekvensutredning kan avklares før det eventuelt søkes NVE om konsesjon etter forskrift om regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen.

Departementet legger også til grunn at tiltakshaver/den som søker konsesjon selv har ansvaret for å innhente tillatelser etter annet regelverk som gjelder for Svalbard, jf. forslaget til forskrift § 3 annet ledd bokstav h).

Saksbehandlingsbestemmelsene i forslaget til forskrift § 3 tredje ledd tilsvarer i all hovedsak bestemmelsene i energiloven § 2-2 femte ledd, samtidig som departementet foreslår noen forenklinger slik at bestemmelsene tilpasses behovene og allerede gjeldende regelverk i Longyearbyen.

Det er innarbeidet en bestemmelse i forslaget til § 3 fjerde ledd som presiserer at tiltak i medhold av områdekonsesjon etter § 6 ikke kan bygges, og anleggskonsesjon for produksjonsanlegg jf. § 7 ikke kan gis, før tiltaket er avklart etter svalbardmiljøloven.

Det er i § 4 foreslått bestemmelser om mangelfull søknad. Har en søknad etter § 3 feil eller mangler som kan rettes, skal konsesjonsmyndigheten sette en frist for retting og gi nødvendig veiledning med opplysninger om følgene av at retting ikke foretas innen fristen. En søknad som etter rettefristens utløp fremdeles inneholder feil eller mangler, skal avvises. Det samme gjelder dersom søknaden inneholder feil som ikke kan rettes. Konsesjonsmyndigheten kan gi oppfriskning for oversittelse av rettefristen.

I § 5 første ledd er det foreslått oppstilt en maksimal konsesjonslengde på inntil 50 år. Dette er en ramme, og det vil være opp til konsesjonsmyndigheten å bestemme lengden på konsesjonen innenfor denne rammen. Varigheten av konsesjonen vil derfor kunne variere

avhengig av innholdet i konsesjonen, f.eks. kan det muligens være ønskelig å differensiere mellom konsesjon til de fysiske anleggene på den ene siden (områdekonsesjon og anleggskonsesjon) og konsesjon til omsetning på den andre siden. I § 5 annet ledd er det presisert at konsesjon gis til en bestemt juridisk person, og ikke kan overdras uten tillatelse fra konsesjonsmyndigheten. Videre er det i tredje ledd presisert at konsesjonsmyndigheten kan pålegge den som gis konsesjon å betale utgiftene ved kunngjøringen av konsesjonsvedtaket. Dette forslaget er utformet i samsvar med energiloven § 2-4.

Videre er det i § 9 utarbeidet en bestemmelse om frister for bygging og idriftsettelse. En konsesjon etter § 7 bortfaller hvis arbeidet ikke er satt i gang innen fem år fra da konsesjonen ble gitt. Anlegget skal settes i drift innen fem år fra tidspunktet da arbeidet ble satt i gang. Fristenes lengde kan fravikes i konsesjonen. Fristene kan etter søknad forlenges av konsesjonsmyndigheten med inntil to år av gangen. Beslutning om fristutsettelse treffes ved enkeltvedtak. I fristene etter første og annet ledd medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.

Det er også utarbeidet et forslag til bestemmelse om etterundersøkelser i § 10. Konsesjonsmyndigheten kan i driftsperioden pålegge konsesjonæren å utføre og bekoste undersøkelser av tiltakets virkninger for miljø eller annen arealbruk. Pålegget skal angi nødvendige rammer for undersøkelsene. Kostnadene ved pålegget skal stå i et rimelig forhold til tiltakets antatte skadevirkninger og den antatte nytten av undersøkelsene. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for konsesjonsmyndigheten.

Videre er det foreslått en bestemmelse om tilbaketrekking i § 11. Konsesjonsmyndigheten kan trekke tilbake en konsesjon eller annen tillatelse dersom rettighetshaveren har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning for vedtaket. Det samme gjelder dersom rettighetshaveren ikke lenger anses skikket til å utøve virksomheten etter grovt eller gjentatte brudd på denne forskriften eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av forskriften. En konsesjon kan også trekkes tilbake ved oversittelse av frister gitt i eller i medhold av forskriften, og som er knyttet til fremdriften av tiltaket.

Forslaget inneholder også en bestemmelse om omgjøring i § 12. I særlige tilfeller kan tillatelser endres av hensyn til allmenne eller private interesser. Det skal tas hensyn til kostnadene en endring vil påføre konsesjonæren, og de fordelene og ulempene endringen for øvrig vil medføre. Endringer i tillatelser kan også foretas etter søknad fra konsesjonæren. Bestemmelsene i § 3 gjelder tilsvarende.

Ikke alle konsesjonstyper som benyttes på fastlandet vil være relevante for Longyearbyen. Dette gjelder av nærliggende grunner utenlandskonsesjon og markedsplasskonsesjon. Ordningen med anleggskonsesjon, områdekonsesjon og omsetningskonsesjon er vurdert som aktuelle i Longyearbyen.

En områdekonsesjon er en generell tillatelse til bygging, eierskap og drift av nettanlegg innenfor et nærmere angitt geografisk område. I § 6 første ledd er det foreslått

konsesjonsplikt for bygging, eierskap og drift av anlegg for fordeling, lagring og omforming av elektrisk energi og varme. Konsesjonsmyndigheten kan i enkeltvedtak utpeke en (1) konsesjonær med rett til bygging, eierskap og drift av anlegg for fordeling, lagring og omforming av elektrisk energi og varme innenfor Longyearbyen arealplanområde, dvs. en områdekonsesjonær for nettanlegg. Det er presisert at kundespesifikke anlegg med spenning under 1000 volt vekselstrøm/1500 volt likestrøm ikke omfattes av konsesjonsplikten. Kundespesifikke anlegg for varme omfattes heller ikke av konsesjonsplikten.

Det er i forslaget til § 6 annet ledd presisert at den som har fått områdekonsesjon har en foreleggelsesplikt overfor Longyearbyen lokalstyre, Sysselmasteren, grunneiere og andre berørte før arbeid knyttet til nye elektriske anlegg, eller ombygging av eksisterende anlegg, kan settes i verk. Foreleggingen skal være skriftlig og minimum inneholde en beskrivelse av planene, kart, beskrivelse av virkningene for omgivelsene, frist for uttalelse og kontaktinformasjon til konsesjonær etter § 6. Fristen for uttalelse skal være minst tre uker.

Ved vesentlige innvendinger mot anlegget/ombyggingen skal konsesjonær etter § 6 forsøke å bli enig med de berørte partene om en justert løsning. Dersom det ikke oppnås enighet, skal konsesjonær etter § 6 sende saken til konsesjonsmyndigheten for avgjørelse. Oversendelsen til konsesjonsmyndigheten skal inneholde en beskrivelse av den aktuelle uenigheten, kopi av foreleggelsen og innkomne uttalelser, og sendes i kopi til motparten. Konsesjonsmyndigheten avgjør ved enkeltvedtak hvorvidt anlegget tillates bygget/ombygget. Dette følger av forslaget til § 6 tredje ledd. På fastlandet er dette regulert i konsesjonsvilkårene, og sikrer at konsesjonsmyndigheten kan komme i inngrep med saker hvor det er gitt en områdekonsesjon, og det i etterkant oppstår uenighet om konkrete løsninger innenfor rammen av den gitte konsesjonen.

I § 7 første ledd er det foreslått konsesjonsplikt for bygging, eierskap og drift av anlegg for produksjon, lagring, omforming og fordeling av elektrisk energi og varme, dvs. anleggskonsesjon for produksjonsanlegg. Det samme gjelder ombygging eller utvidelse av bestående anlegg. En «utvidelse» vil typisk foreligge dersom et anlegg bygges større enn dagens anlegg slik at det ikke lenger samsvarer med den gjeldende konsesjonen. Om det foreligger en «ombygging» må vurderes fra sak til sak av konsesjonsmyndigheten. Det kan typisk være tekniske endringer, utskifting til nye komponenter utenfor rammen av gjeldende konsesjon, endringer som har virkninger for allmenne og private interesser, herunder arealbruk. Drift og vedlikehold innenfor rammen av gjeldende konsesjon, og midlertidige tiltak for å gjenopprette forsyningen i en beredskapssituasjon vil i utgangspunktet ikke være søknadspliktige tiltak. Det er ikke mulig å gi en uttømmende beskrivelse av dette, og spørsmålet overlates til konsesjonsmyndighetens skjønn. Konsesjonsmyndigheten kan ved enkeltvedtak unnta fra konsesjonsplikt dersom konsesjon anses åpenbart unødvendig.

I § 7 annet ledd er det presisert at mindre anlegg for produksjon av elektrisk energi/og eller varme, dvs. anlegg med installert effekt inntil 500 kW, ikke krever konsesjon.

Unntaket omfatter også nødstrømsaggregat, uavhengig av størrelse, som ikke er tilknyttet nettet.

Departementet ber særlig om innspill fra høringsinstansene til de foreslåtte unntakene fra konsesjonsplikten for produksjonsanlegg i forskriften § 7 annet ledd.

Departementet vil presisere at unntak for konsesjonsplikt etter det foreliggende forslaget til regulering ikke fritar fra krav i annet regelverk som gjelder for Svalbard.

I § 8 er det foreslått konsesjonsplikt for å omsette elektrisk energi og/eller varme til sluttbruker, dvs. omsetningskonsesjon. Det er presisert at det med sluttbruker menes kjøper av elektrisk energi og/eller varme som ikke selger denne videre.

Konsesjonsmyndigheten kan i enkeltvedtak utpeke en konsesjonær med rett til omsetning av elektrisk energi og/eller varme til sluttbruker. Som påpekt ovenfor er det ikke et kraftmarked med mange aktører i Longyearbyen, og energiforsyningen bærer preg av å være en monopolsituasjon. I praksis er det derfor, inntil videre, i utgangspunktet kun aktuelt at én aktør gis konsesjon etter § 8.

Det finnes allerede anlegg for forsyning av elektrisk energi og varme i Longyearbyen, men konsesjonene har løpt ut. For å fange opp disse anleggene og oppstille plikter og gi rettigheter er det foreslått oppstilt en overgangsregel i § 13. Som beskrevet i punkt 6.3 kan ikke departementet se at en slik regel strider mot forbudet mot tilbakevirkning i Grunnloven § 97. Det skal søkes om konsesjon for konsesjonspliktige anlegg innen ett år etter at forskriften settes i kraft. Alle kravene til innhold i søknader etter § 3 annet ledd vil ikke være relevante for eksisterende anlegg, f.eks. kravene i bokstavene c), d), e), f) og g). Konsesjonsmyndigheten vil foreta en forenklet behandling av slike søknader, og det vil være opp til konsesjonsmyndigheten å avgjøre hva som er hensiktsmessig og forsvarlig.

LL har utøvd ansvaret sitt for energiforsyningen i Longyearbyen gjennom eierskapet til SEAS. Som beskrevet i Prop. 1 S (2025-2026) Nærings- og fiskeridepartementet side 263, har regjeringen vurdert det som nødvendig at ansvaret for energiforsyningen i Longyearbyen overføres til SNSK. Dette medfører at et statlig eid selskap får eierskap til vesentlig infrastruktur i Longyearbyen i tråd med hva regjeringen varslet i Meld. St. 26 (2023-2024) Svalbard.

Departementet legger til grunn at den som har ansvaret for energiforsyningen i Longyearbyen, skal søke om konsesjon etter overgangsregelen i forslaget til forskrift § 13. Ved eventuelle nye anlegg, ombygginger eller utvidelser kommer de ordinære konsesjonsbestemmelsene til anvendelse.

I en situasjon hvor forslaget til regelverk vedtas og settes i kraft, men konsesjoner ikke er tildelt SEAS, vil SNSK, som eier av SEAS, etter overgangsregelen i § 13 måtte søke om konsesjon for eksisterende konsesjonspliktige anlegg. Ved eventuelle nye anlegg, ombygginger eller utvidelser kommer de ordinære konsesjonsbestemmelsene til anvendelse.

Departementet vil presisere at alle konsesjonspliktige aktører må forholde seg til regelverket og eventuelt søke om konsesjon.

Det er i § 14 foreslått en overordnet bestemmelse om konsesjonsvilkår. Forslaget er satt opp etter inspirasjon fra energilovforskriften § 3-5, § 5-3 og NEM-forskriften kapittel 3 og § 4-4.

Det er i § 14 første ledd bokstav a) oppstilt leverings- og tilknytningsplikt for den som har konsesjon etter § 6. Innenfor det geografiske området konsesjonen gjelder for skal konsesjonæren levere elektrisk energi og/eller varme til alle kunder, tilknytte nye anlegg for uttak av og produksjon av elektrisk energi og om nødvendig investere i nye anlegg. Tilknytningsplikten gjelder nødvendig kapasitet som sikrer at det er driftsmessig forsvarlig å koble til nye kunder for uttak av elektrisk energi eller tillate forbruksøkning. Tilknytningsplikten gjelder også nødvendig kapasitet som sikrer at det er driftsmessig forsvarlig å koble til nye kunder for produksjon av elektrisk energi eller tillate produksjonsøkningen. Tilknytningsplikten omfatter om nødvendig en plikt til å planlegge, søke konsesjon for samt investere i nye anlegg uten ugrunnet opphold.

Det er videre i § 14 første ledd bokstav a) punkt iv presisert at den som har konsesjon etter § 6, på forespørsel skal bygge nødvendige nettanlegg helt fram til et anlegg for produksjon av elektrisk energi som tilknyttes nett med spenning opp til og med 22 kV innenfor det geografiske området konsesjonen gjelder for. Dette er den såkalte «henteplikten» for områdekonsesjonær, som ble innført i energiloven § 3-4 a nytt annet ledd ved Stortingets vedtak 6. mai 2025 til lov om endringer i energiloven, jf. Prop. 43 L (2024-2025 og Innst. 232 L (2024-2025)).

I forslaget til § 14 første ledd bokstav b) er det oppstilt krav knyttet til drift, vedlikehold og modernisering. Konsesjonæren, dvs. den som har områdekonsesjon etter forskriften § 6 og/eller anleggskonsesjon etter § 7, plikter til enhver tid å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand. Det skal utarbeides skriftlige planer for systematisk vedlikehold, tilstandskontroll, modernisering og utvikling av anlegget med tanke på langsiktig drift. Planene skal som minimum oppdateres hvert annet år. Anlegget skal holdes i en slik stand at konsesjongitt kapasitet og øvrig funksjonalitet opprettholdes i hele konsesjonsperioden. Dokumentasjon for planlagte og gjennomførte tiltak i henhold til denne bestemmelsen skal oppbevares i hele konsesjonsperioden.

Det er i forslaget til § 14 første ledd bokstav c) oppstilt krav knyttet til miljø og landskap. Konsesjonæren, dvs. den som har områdekonsesjon og/eller anleggskonsesjon, plikter ved planlegging, utførelse og drift av anlegget å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren. Svalbardmiljøloven oppstiller også bestemmelser som skal hindre mulige skadevirkninger på miljøet bl.a. i § 5, § 8, § 9 og § 10.

Det er i forslaget til § 14 første ledd bokstav d) oppstilt et overordnet krav knyttet til beredskap. Konsesjonæren, dvs. den som har områdekonsesjon og/eller anleggskonsesjon, plikter ved planlegging, utførelse og drift av anlegget å sørge for at det tas beredskapsmessige hensyn. Kravene til sikkerhet og beredskap er utdypet i forslaget til forskrift kapittel 4.

Det er i forslaget til § 14 første ledd bokstav e) oppstilt krav knyttet til nedleggelse av anlegg. Senest ett år før konsesjonen utløper skal konsesjonæren, dvs. den som har områdekonsesjon og/eller anleggskonsesjon, søke konsesjonsmyndigheten om forlengelse av konsesjonen. Den som har anleggskonsesjon for produksjonsanlegg etter § 7 skal skriftlig varsle om nedleggelse av anlegg senest ett år før konsesjonen utløper, og slike anlegg kan ikke nedlegges uten tillatelse fra konsesjonsmyndigheten.

Departementet vil presisere at det ikke er noe krav om at den som har områdekonsesjon for nettanlegg etter § 6 skal varsle om nedleggelse eller søke om nedleggelse av enkeltanlegg. Forskjellen mellom områdekonsesjoner og anleggskonsesjoner har sin bakgrunn i at en områdekonsesjon er en tillatelse (fullmakt) til å bygge, eie og drive nettanlegg i et nærmere angitt geografisk område. Det er derfor ikke hensiktsmessig at den som har områdekonsesjon skal varsle ved hvert enkelt anlegg som inngår i konsesjonen.

Ved nedleggelse, stans eller opphør av virksomheten, plikter den tidligere konsesjonæren å sørge for opprydding, jf. svalbardmiljøloven § 64. Dersom virksomheten kan medføre skade på miljøet etter nedleggingen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Sysselmesteren. Det følger av § 64 annet ledd at tiltakshaver for egen kostnad i utgangspunktet skal fjerne alle installasjoner, avfall og andre etterlatenskaper. Området skal så vidt mulig føres tilbake til sitt opprinnelige utseende. Sysselmesteren kan gi pålegg om hvilke tiltak som skal utføres, og kreve at det stilles sikkerhet for kostnadene ved opprydding. Det legges til grunn at Sysselmesteren vil involvere andre relevante myndigheter i prosessen, herunder NVE som konsesjonsmyndighet.

Lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) er ikke gjort gjeldende for Svalbard. Det foreliggende forslaget til forskrift er forutsatt hjemlet i energiloven, og i forslaget til § 14 første ledd bokstav f) er det oppstilt krav knyttet til intern organisering og god regnskapsskikk for den som har konsesjon etter forskriften, dvs. områdekonsesjon og omsetningskonsesjon. Reguleringen har til hensikt å gi den aktuelle konsesjonæren insentiver til effektiv drift, utnyttelse og utvikling av energiinfrastrukturen. I

Longyearbyen vil det i praksis ikke være andre tilsvarende selskaper å sammenligne den aktuelle konsesjonæren med, slik det er for strømnetselskapene på fastlandet. Likevel vil konsesjonsmyndigheten kunne følge konsesjonæren over tid ved å analysere driften og kostnadsutviklingen, og eventuelt pålegge konsesjonæren tiltak som må følges opp.

Konsesjonsmyndigheten kan også stille krav til mer effektiv drift, for eksempel ved å inkludere et årlig effektiviseringskrav i kostnadsgrunnlaget. En slik mulighet vil i seg selv gi insentiv til kostnadseffektivitet.

Konsesjonæren plikter i henhold til forslaget å føre regnskap i samsvar med god regnskapsskikk, og skal føre adskilte regnskap for virksomhetsområdene elektrisk energi og varme på samme måte som om den aktuelle virksomheten hadde blitt utøvet av atskilte foretak. Internregnskapet skal inneholde en balanse og et resultatregnskap for hvert virksomhetsområde, jf. bokstav f) punkt iii. Dette vil gi transparens i regnskapet.

Regnskapsmessig skille er viktig for å kunne identifisere virksomhetsområdenes kostnader, som er grunnlaget for tariffene for elektrisk energi og varme. For å unngå krysssubsidiering skal felleskostnader og felles driftsmidler fordeles ut ifra klare kriterier

basert på det enkelte virksomhetsområdets faktiske ressursbruk. Det skal gjøre rede for hvilke prinsipper og kriterier som er brukt i denne fordelingen, og dette skal dokumenteres. Prinsipper og regler for kostnadsfordelinger kan endres bare i særlige tilfeller, og endringer skal begrunnes. Dette følger av bokstav f) punkt iii.

Differanser mellom internregnskap og årsregnskap skal avstemmes og forklares. For å sikre at konsesjonæren oppfyller kravene til adskilt internregnskap, er det foreslått å innføre en utvidet revisjonsplikt, jf. § 14 bokstav f) punkt iv. Revisors attestasjon skal fremlegges sammen med internregnskapet. Ekstern revisor skal kontrollere internregnskapet opp mot årsregnskapet, god regnskapsskikk og relevant regelverk.

Internregnskapet skal være offentlig tilgjengelig, jf. bokstav f) punkt iv. Innsyn i konsesjonærens internregnskap gir mulighet for overvåking og kontroll med driften, og vil være et viktig bidrag og insentiv til å drifte, utnytte og utvikle energiforsyningen effektivt. Dette bidrar til å skape tillit til at samfunnsoppdraget blir utført på en tilfredsstillende måte.

Det er i forslaget til § 14 tredje ledd presisert at konsesjonsmyndigheten i forbindelse med den enkelte konsesjon kan fastsette ytterligere vilkår. Konsesjonsmyndigheten må vurdere om dette er påkrevet av allmenne eller private hensyn.

I forslaget til forskrift § 14 a (vilkår ved konsesjon) er det oppstilt leverings- og tilknytningsplikt for konsesjonær, på samme måte som på fastlandet. Leveringsplikten omfatter både elektrisk energi og varme, mens tilknytningsplikten er avgrenset til elektrisk energi. Det vil si at varme ikke omfattes av noen form for tilknytningsplikt. Departementet kan ikke se at det er hensiktsmessig eller praktisk mulig med en tilknytningsplikt for varme i Longyearbyen.

Tilknytningsplikten for elektrisk energi ligger på konsesjonæren og gjelder overfor kunder i det geografiske området konsesjonen gjelder for. Plikten er ensidig, og det påhviler ikke kundene noen tilknytningsplikt.

I teorien kan aktører som har egen produksjon av elektrisk energi velge å koble seg fra det øvrige energisystemet i Longyearbyen, og i prinsippet være selvforsynte. Dermed blir det færre aktører å dele de faste kostnadene på. Tatt i betraktning at forholdene i Longyearbyen er særegne, foreslår departementet en bestemmelse om gjensidig tilknytningsplikt for elektrisk energi i § 14 A. Dette innebærer at tilknytningsplikten ikke kun ligger på konsesjonæren, men også på kunder/brukere av elektrisk energi som har anlegg for egenproduksjon. Departementet vil samtidig presisere at det ikke er meningen å likestille konsesjonæren og kunden/brukeren. Plikten for kunden/brukeren er avgrenset til å være tilknyttet konsesjonæren, og det er fortsatt områdekonsesjonæren som har plikt til å bygge nett fram til kundene. Forslaget om å pålegge den som har anlegg for egenproduksjon av elektrisk energi å være tilknyttet områdekonsesjonærens nett er rettet mot aktører (kunder) med egen produksjon av elektrisitet som har mulighet til å være selvforsynte. Departementet ønsker ikke å innføre en slik plikt for eiere/brukere av f.eks. hytter som er selvforsynte med elektrisk energi, f.eks. i form av solcellepanel.

Departementet foreslår derfor at tilknytningsplikten avgrenses til aktører med anlegg for produksjon av elektrisk energi med installert effekt over 25 kW.

Departementet ber særlig om innspill fra høringsinstansene til den foreslåtte grensen på 25 kW i forskriften § 14 A. Basert på høringsinnspillene kan det være aktuelt å justere grensen opp eller ned.

Departementet foreslår samtidig at NVE etter søknad kan fatte enkeltvedtak om unntak fra tilknytningsplikten for brukere av elektrisk energi. Dette for å unngå utilsiktede situasjoner, som for eksempel situasjoner hvor det aktuelle anlegget har en installert effekt over 25 kW, men hvor det pga. økonomiske, tekniske eller andre omstendigheter vil være uforholdsmessig tyngende å være tilknyttet konsesjonæren. Hvorvidt det skal gis unntak eller ikke vil bero på en skjønnsmessig vurdering i den enkelte sak.

I tillegg er det oppstilt en bestemmelse om dispensasjon i § 55, som innebærer at NVE i særlige tilfeller kan dispensere fra bestemmelser i forskriften. Dette innebærer at terskelen for å gi dispensasjon ligger noe høyere enn terskelen for å gi unntak etter § 14 A annet ledd.

6.5 Ansvar for drift av systemet

6.5.1 Fastlandet

For at kraftsystemet skal fungere, må det alltid være balanse mellom den samlede produksjonen, det samlede forbruket av kraft, og kraftutvekslingen med utlandet. Det må i denne sammenhengen også tas hensyn til eventuelle begrensninger i kapasitet i det norske kraftsystemet. I tillegg skal det legges til rette for en tilfredsstillende leveringskvalitet i alle deler av landet, og aktørers beslutninger må koordineres i planlegging og drift. Dette utgjør kjernen i det som betegnes som systemansvaret.

I henhold til energiloven § 6-1 annet ledd er det Energidepartementet som tildeler myndigheten til å utøve systemansvaret på nærmere fastsatte vilkår. Statnett er tildelt konsesjon for å være systemansvarlig i det norske kraftsystemet. Statnetts ansvar, rettigheter og plikter som systemansvarlig er regulert i konsesjonen og i forskrift 7. mai 2002 nr. 448 om systemansvaret i kraftsystemet (forskrift om systemansvaret i kraftsystemet). Forskriften lister i § 4 opp noen prinsipper for hvordan systemansvaret skal utøves. Systemansvarlig skal sørge for frekvensreguleringen og sikre momentan balanse, det vil si at det til enhver tid skal være balanse mellom produksjon og forbruk i kraftsystemet. Videre skal systemansvarlig opptre nøytralt og ikke-diskriminerende overfor alle aktører, utvikle markedsløsninger som bidrar til å sikre en effektiv utvikling og utnyttelse av kraftsystemet og i størst mulig grad bruke virkemidler som er basert på markedsprinsipper. Systemansvarlig skal også samordne og følge opp konsesjonærer og sluttbrukere sine disposisjoner med sikte på å oppnå tilfredsstillende leveringskvalitet og effektiv utnyttelse av kraftsystemet, samt utarbeide og distribuere informasjon av betydning for kraftmarkedet og den generelle leveringskvaliteten. På fastlandet er det svært mange aktører i kraftsystemet, og det er derfor behov for en systemansvarlig, som kan koordinere og har et ansvar for helheten.

I henhold til forskrift om systemansvaret i kraftsystemet har konsesjonærer en rekke plikter overfor systemansvarlig, og den systemansvarlige kan også fatte en rekke ulike pålegg (vedtak) som adressatene plikter å rette seg etter.

Ovennevnte forskrift gjelder kraft, og ikke varme (fjernvarme). Dette kan forklares med at et fjernvarmesystem normalt kun har en eier og at denne er ansvarlig for driften. Videre er et termisk system i mindre grad avhengig av momentan balanse mellom produksjon og forbruk.

6.5.2 Longyearbyen arealplanområde

Situasjonen på fastlandet skiller seg vesentlig fra situasjonen i Longyearbyen, hvor det kun er ett selskap som eier og driver både systemet for elektrisk energi og varmesystemet. Det er dermed et begrenset behov for den typen koordinering som er nødvendig på fastlandet. Det har samtidig vært naturlig å vurdere om bestemmelser om systemansvar på fastlandet skal gjøres gjeldende i Longyearbyen. Herunder også tatt i betraktning at antall aktører kan øke, og at det vil kunne være et behov for koordinering også i Longyearbyen. Etter en helhetsvurdering kan ikke departementet se at det er formålstjenlig å utpeke en systemansvarlig som sådan, eller innføre omfattende bestemmelser om systemansvar i Longyearbyen. Dersom det skulle utpekes en systemansvarlig i Longyearbyen ville det i praksis også oppstå en uheldig dobbeltrolle ved at en og samme aktør ville være både systemansvarlig og eier og driver av anlegg for produksjon og forsyning av elektrisk energi og varme til sluttbruker.

6.5.3 Forslag til regulering

Det bør imidlertid etter departementets syn oppstilles noen minimumskrav til systemansvar, og departementet foreslår at disse kan inngå i en konsesjonsordning. Det vil si at den som har områdekonsesjon etter § 6 og omsetningskonsesjon etter § 8, får noen rettigheter og plikter som i noen grad tilsvarer de rettighetene og pliktene systemansvarlig har på fastlandet. Departementet foreslår i § 15 at område- og omsetningskonsesjonær skal sørge for frekvensregulering og sikre momentan balanse i systemet for elektrisk energi til enhver tid, samt nødvendig balanse i varmesystemet. Område- og omsetningskonsesjonæren skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende i forhold til alle som omfattes av forskriften, og utarbeide og distribuere informasjon om forhold i systemet for elektrisk energi og varme som har betydning for den generelle leveringskvaliteten. Forslaget speiler flere av bestemmelsene i forskrift om systemansvaret i kraftsystemet § 4. Dette med unntak av bestemmelser knyttet til marked, siden det jo ikke finnes et kraftmarked som sådan i Longyearbyen. Departementet kan heller ikke se at det er nødvendig å innta en bestemmelse om samordning og oppfølging av konsesjonærer og sluttbrukere, gitt det begrensede antallet aktører i Longyearbyen.

Departementet foreslår videre at det, jf. forskriften § 16, skal inngås tilknytningsavtaler mellom den som har område- og omsetningskonsesjon etter §§ 6 og 8, og kunder. Tilknytningsavtalen skal sikre at nevnte konsesjonær har rett til å koble ut kunder, herunder ved vedlikehold, oppgradering av nett og andre tekniske forhold, rett til å

samordne og følge opp kunders disposisjoner med sikte på å oppnå tilfredsstillende leveringskvalitet, samt få informasjon fra kunder om driftsmessige forhold, herunder hendelser eller planlagt utetid på produksjon, stort forbruk eller andre forhold som med rimelighet kan forventes å påvirke driften til nevnte konsesjonær. Forslaget innebærer at nødvendige rettigheter og plikter skal reguleres via avtale, og dermed unngår man en situasjon hvor konsesjonæren må fatte pålegg (vedtak) for å følge opp ansvaret for driften av systemet.

Departementet foreslår også en egen bestemmelse om leveringskvalitet i § 17. På fastlandet er dette regulert i forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet (leveringskvalitetsforskriften). RMEs veileder av 2025 for leveringskvalitetsforskriften gir utfyllende informasjon om hvordan forskriften skal forstås. Enkelt forklart omfatter leveringskvalitet leveringspålitelighet, spenningskvalitet og en rekke ikke-tekniske elementer, som varsling, utbedring, behandling av kunde henvendelser og informasjon fra nettselskapet til kundene.

Leveringskvalitetsforskriften er svært omfattende, og departementets vurdering er at det ikke er hensiktsmessig å gjøre denne gjeldende i sin helhet i Longyearbyen.

Krav til leveringskvalitet skal sikre at elektrisk utstyr fungerer som det skal og at det ikke oppstår flere og lengre avbrudd i strømforsyningen enn nødvendig. Departementet foreslår derfor at det i forskriften § 17 første ledd bokstav a) stilles et overordnet krav om at leveringskvaliteten skal være tilfredsstillende, men uten at det presiseres i forskriften hva som menes med tilfredsstillende. Hva som menes med tilfredsstillende må vurderes i hver enkelt sak, og departementet legger til grunn at leveringskvalitetsforskriften med tilhørende veileder kan fungere som rettesnor også i Longyearbyen selv om forskriften formelt sett ikke gjelder.

I tillegg til et overordnet krav til leveringskvalitet, foreslår departementet at det i forskriften § 17 første ledd bokstavene b) og c) stilles konkrete krav til grenseverdier for spennings frekvens og til langsomme variasjoner i spennings effektivverdi (langsomme spenningsvariasjoner) i tilknytningspunkt i lavspenningsnettet. Spennings frekvens skal normalt holdes innenfor $50 \text{ Hz} \pm 2 \%$, og langsomme variasjoner i spennings effektivverdi, skal være innenfor et intervall på $+10 \%$ – -15% av nominell spenning, målt som gjennomsnitt over ti minutter, i tilknytningspunkt i lavspenningsnettet.

Dersom spenningskvaliteten ikke er tilfredsstillende, skal den utbedres uten ugrunnet opphold, jf. forskriften § 17 annet ledd.

For å sikre at kunder ikke får unødvendig lange avbrudd, anbefaler departementet å innføre krav til at forsyningen skal gjenopprettes uten ugrunnet opphold. Det er eieren av anlegget med feil som er ansvarlig for å gjenopprette forsyningen. Dette følger av forslaget til § 17 tredje ledd.

Departementet foreslår også, jf. § 17 fjerde ledd, at område- og omsetningskonsesjonær skal varsle kundene når konsesjonæren planlegger arbeid som gjør at kundene vil være

uten forsyning en periode. Varsel om planlagte avbrudd kan bidra til å redusere ulempene kundene har ved avbruddet og sikre at de kan forberede seg.

Henvendelser fra kunder om leveringskvalitet skal rettes til den som har områdekonsesjon etter § 6 og omsetningskonsesjon etter § 8, som skal behandle henvendelsene uten ugrunnet opphold, og gi et skriftlig svar med vurdering og begrunnelse. Dette følger av forslaget til § 17 femte ledd.

6.6 Tvangsmessig utkobling av kunder og rasjonering

6.6.1 Fastlandet

Energiloven § 6-2 og energilovforskriften § 6-2 slår fast at departementet kan iverksette kraftrasjonering. Når Energidepartementet har besluttet kraftrasjonering, er det NVE som rasjoneringsmyndighet som er ansvarlig for å iverksette og gjennomføre tiltak. Det er også Energidepartementet som har myndighet til å beslutte opphør av kraftrasjonering etter energiloven § 6-2. Departementet skal, i samarbeid med NVE, informere allmenheten både om iverksettelse og opphør av kraftrasjonering.

Tvangsmessig utkobling av forbruk og rasjonering er på fastlandet regulert i forskrift om systemansvaret i kraftsystemet, og forskrift 19. desember 2023 nr. 1261 om håndtering av energiknapphet og kraftrasjonering (kraftrasjoneringsforskriften). Den sistnevnte forskriften tydeliggjør ansvar og oppgaver for rasjoneringsmyndigheten i § 5 og systemansvarlig i § 6. Hovedoppgaver for rasjoneringsmyndigheten er å sørge for nødvendig samordning av vurderinger av kraftsituasjonen og behovet for tiltak med systemansvarlig, informere allmenheten om situasjonen, ha planer for å kunne gi informasjon, og påse at nettselskap har rasjoneringsplaner. Hovedoppgaver for systemansvarlig er å bistå rasjoneringsmyndigheten i forbindelse med innhenting og vurdering av informasjon, orientere rasjoneringsmyndigheten når det vurderes eller innføres virkemidler og tiltak som kan påvirke kraftsituasjonen, koordinere ekstern informasjon sammen med rasjoneringsmyndigheten i situasjoner med energiknapphet og kraftrasjonering, bistå ved planlegging og bruk av virkemidler og tiltak for å håndtere energiknapphet eller kraftrasjonering, utrede og utvikle virkemidler for å håndtere perioder med energiknapphet.

I henhold til kraftrasjoneringsforskriften § 18 skal nettselskapene utarbeide rasjoneringsplaner, og § 19 oppstiller nærmere krav til elementene i planene. Statsforvalteren er også tillagt en «bør-rolle» ved at det heter at denne bør innhente nødvendig informasjon for fordeling av energi fra relevante myndigheter og private aktører, bidra til at innhentet informasjon gir best mulig grunnlag for nettselskapenes utarbeidelse av rasjoneringsplaner, samt bistå med samordning av rasjoneringsplaner.

6.6.2 Longyearbyen arealplanområde

Også i Longyearbyen kan det være aktuelt med tvangsmessig utkobling av kunder og rasjonering. Samtidig er situasjonen i Longyearbyen relativt oversiktlig og det er langt

færre aktører sammenlignet med fastlandet. Departementet foreslår derfor at det legges opp til et forenklet system, se omtalen i punkt 6.6.3.

6.6.3 Forslag til regulering

Departementet kan ikke se at det er hensiktsmessig å utpeke en rasjoneringsmyndighet for Longyearbyen. Departementet foreslår i § 18 at den som har områdekonsesjon etter § 6 og omsetningskonsesjon etter § 8 skal utarbeide planer for å håndtere kvoterasjonering, tvangsmessige leveringsinnskrenkninger og tvangsmessig utkobling av kunder. Ved utarbeidelse av planer skal det legges vekt på liv og helse, kritiske samfunnsfunksjoner og hensynet til å minimere ulempe for andre samfunnsinteresser. Planene skal koordineres med Sysselmesteren. Regjeringens øverste representant på Svalbard er Sysselmesteren, som har en rolle både som politimester og statsforvalter. Administrativt er Sysselmesteren underlagt Justis- og beredskapsdepartementet, men har som statsforvalter også andre oppgaver som ligger under andre fagdepartementer.

Tvangsmessig utkobling av kunder skal planlegges slik at skade eller ulempe blir minst mulig. Utkobling skal skje i samråd med Sysselmesteren.

Departementet foreslår at Sysselmesteren bør innhente nødvendig informasjon fra relevante myndigheter og aktører og bidra til at innhentet informasjon gir best mulig grunnlag for konsesjonærens utarbeidelse av rasjoneringsplaner. I henhold til forslaget vil det ikke være obligatorisk for Sysselmesteren å innhente informasjon, og hva slags informasjon som eventuelt innhentes vil bero på en skjønnsmessig vurdering. Forslaget er inspirert av kraftrasjoneringsforskriften § 18 fjerde ledd bokstavene a) og b) som regulerer rollen til statsforvalter på fastlandet. Departementet antar at det kun vil være én rasjoneringsplan i Longyearbyen, og at det derfor ikke vil være behov for samordning av rasjoneringsplaner. Bestemmelsen i kraftrasjoneringsforskriften § 18 fjerde ledd bokstav c) om samordning av rasjoneringsplaner antas derfor ikke å være relevant i Longyearbyen.

Departementet foreslår videre at den som har område- og omsetningskonsesjon etter § 6 og § 8 ved effekt- og energiknapphet i energisystemet kan foreta kvoterasjonering, tvangsmessige leveringsinnskrenkninger og kortvarig tvangsmessig utkobling av kunder. Slike tiltak skal foretas i samråd med Sysselmesteren.

6.7 Tariffer

6.7.1 Fastlandet

På fastlandet fastsettes prisen for elektrisk energi etter markedsmessige prinsipper, mens nettselskapene har monopol på fordelingen av den elektriske energien. Nettselskapene forsyner hvert sitt geografiske område med elektrisk energi, og blir regulert av RME som årlig bestemmer hvor høye inntekter hvert enkelt nettselskap kan ha, jf. forskrift 14. januar 2025 nr. 50 om strømnetselskapenes inntekter (nettinntektsforskriften) § 2-1. Den tillatte inntekten er i hovedsak basert på nettselskapets faktiske kostnader (vektet med 30 prosent) og kostnadsnormen til et tilsvarende virtuelt gjennomsnittlig effektivt selskap (vektet med 70 prosent). Gitt effektiv drift, utnyttelse og utvikling av nettet vil et

nettselskap over tid oppnå kostnadsdekning av drift og avskrivning av nettet og få en rimelig avkastning på investert kapital, jf. nettinntektsforskriften § 2-2 tredje ledd. Nettselskapene reguleres slik at de samlet skal oppnå en avkastning over tid tilsvarende RMEs referanserente. Modellen for referanserenten er fastsatt i nettinntektsforskriften § 3-3. Modellen anslår hva det koster selskapene å finansiere virksomheten, både gjennom lån og egenkapital, og er tilpasset risikoen som er typisk for nettvirksomhet. Den beregnede avkastningen brukes til å dekke rentekostnader på lån og til å gi avkastning på egenkapitalen. Hvor mye avkastning selskapene faktisk oppnår, avhenger blant annet av hvor effektivt de driver, og hvilke investeringer de gjør – og når.

Nettselskapene er sikret en minimumsavkastning på null prosent, beregnet over de fem siste årene. Beregningen gjøres imidlertid før det tas hensyn til selskapets gjeldskostnader, og reflekterer dermed avkastningen på totalkapitalen før rentebelastning.

Kapitalgrunnlaget beregnes som bokført verdi på investert nettkapital per 31. desember, tillagt 1 prosent for netto arbeidskapital, jf. nettinntektsforskriften § 1-3 f). Tillegget skal gi en standardisert kompensasjon for kapital bundet i kortsiktige eiendeler og forpliktelser, som for eksempel kundefordringer og leverandørgjeld.

Nettselskap fastsetter selv tariffene (nettleien), mens RME kontrollerer at selskapenes inntekter ikke er høyere enn tillatt. Hvis inntektene er høyere enn tillatt (merinntekt), må selskapet betale differansen mellom faktisk og tillatt inntekt tilbake til kundene gjennom redusert nettleie i årene etter. Har de hatt lavere inntekter (mindreinntekt) enn det som var tillatt, kan de hente inn differansen fra kundene gjennom økt nettleie fremover. Over tid må nettselskapene sørge for at faktisk inntekt er lik tillatt inntekt, jf. nettinntektsforskriften § 2-4.

Prisen på varme er koblet til prisen på elektrisk energi i energiloven § 5-5 ved at den ikke skal overstige prisen på elektrisk oppvarming i vedkommende forsyningsområde. Dette er en maksimalprisregulering som setter en øvre grense for hva selskapene kan ta betalt for varme. Til forskjell fra elektrisk energi, har varmeselskap ansvar for både energiproduksjon og fordeling gjennom varmenettet ut til kundene. I tillegg til spotpris, legges energi og effektledd tilsvarende lokal nettleie, avgifter og et påslag på 3,5 øre, til grunn for maksimal varmepris.

Selvkostreglene benyttes av kommuner for kommunale eller fylkeskommunale gebyrer der dette er fastsatt i lov eller forskrift, jf. kommuneloven § 15-1 første ledd. Begrunnelsen for selvkost er i hovedsak at kommunen har monopol på å tilby visse tjenester, og at kommunen av den grunn ikke bør oppnå fortjeneste på slike tjenester.

6.7.2 Longyearbyen arealplanområde

I Longyearbyen planområde er SEAS den eneste leverandøren og distributøren av energi (elektrisk energi og varme). Energiprisene har fram til 2026 blitt fastsatt etter selvkostprinsippet, og det er LL som har vedtatt de endelige prisene (tariffene). Her beskrives kort hvordan tariffene for energi og varme har vært utformet i Longyearbyen, basert på Svalbardloven § 31 tredje ledd og selvkostforskriften. Beregningsgrunnlaget er

hjemlet i selvkostforskriften, og inkluderer drift- og kapitalkostnader.

Avkastningselementet i kapitalkostnadene er utformet etter en modell som ligner den som benyttes i reguleringen av strømnettselskapene på fastlandet. I motsetning til fastlandsmodellen inkluderer denne ikke et tillegg for arbeidskapital. Referanserenten (kalkylerenten) er definert som årets gjennomsnittlige 5-årige swaprente²³, med et tillegg på 0,5 prosentpoeng, jf. selvkostforskriften § 5 fjerde ledd. Med virkning fra 1. januar 2026 ble referanserenten endret til en 3-måneders NIBOR²⁴ med et tillegg på 0,7 prosentpoeng. Hensikten er å beregne en rentekostnad som i større grad reflekterer faktiske svingninger i lånekostnader.

Prisen for elektrisk energi består av en grunnavgift (kr/år) og en energipris (kr/kWh). Energiprisen er differensiert basert på årsforbruk (kWh), slik at de første 10 000 kWh er billigst. Deretter øker prisen for forbruk mellom 10 000 kWh og 50 000 kWh, og forbruk over 50 000 har den høyeste prisen. Prisen for det høyeste trinnet er omtrent 20 prosent høyere enn for det laveste trinnet. Dette er en tilsiktet krysssubsidiering fra næringskunder til husholdningskunder.

Krysssubsidieringen ble forsterket ved tariffastsettelsen for 2024, da husholdningene fikk lavere tariffer på bekostning av noen få store næringskunder. Tariffendringen ble klaget inn til Justis- og beredskapsdepartementet, som konkluderte med at differensieringen ved å legge økningen i energikostnader på enkeltkunder ikke var saklig begrunnet. Vedtaket fra LL ble derfor opphevet 7. mars 2024²⁵.

Kunder med varmemåler betaler en grunnavgift og en tariff per levert kWh varme. Kunder som deler en varmemåler montert på en undersentral, betaler en tariff per kvadratmeter bruksareal. Det er en bevisst krysssubsidiering fra elektrisk energi til varme, slik at prisen for elektrisk energi er relativt sett høyere, og prisen på varme relativt sett lavere, enn kostnadene skulle tilsi. Ved fastsettelse av energitariffene behandles elektrisk energi og varme som et selvkostområde, noe som tilsier at det er den samlede energitariffen som skal være i tråd med selvkostforskriften.

LL har i perioden 2023 – 2026 lagt opp til en tariffstruktur der det budsjetteres med underskudd i 2023 og 2024, som skal dekkes inn gjennom et budsjettert overskudd i 2025 – 2027, jf. selvkostforskriften § 8 tredje ledd. En slik tariffstruktur innebærer etter departementets vurdering en risiko for at tariffene estimert frem i tid er feil, og at de faktiske tariffene kan måtte settes høyere enn planlagt.

²³ En swaprente er det en part betaler en annen part for å bytte flytende rente mot en fast rente over en periode, og tilsvarer markedets forventninger til pengemarkedsrenten for den gjeldende perioden, i dette tilfellet de neste fem årene.

²⁴ NIBOR (Norwegian Interbank Offered Rate) er den renten som norske banker krever av hverandre for lån med kort løpetid (for 3-måneders NIBOR er løpetiden tre måneder), og tilsvarer markedets forventninger til pengemarkedsrenten på kort sikt. 3-måneders NIBOR brukes ofte som referanserente i finansielle kontrakter og lån.

²⁵ Svalbardposten 8. mars 2024

Etter overgangen fra kull til diesel i 2023 har kostnadene knyttet til energileveransen mer enn doblet seg, hvor omtrent halvparten av kostnadene er relatert diesel²⁶. Til tross for en betydelig økning i selvkostgrunnlaget, ble energiprisene kun indeksregulert med omtrent fem prosent fra 2023 til 2024. Fra 2024 til 2025 økte tariffene med 25 prosent.

Staten har hittil bidratt med tilskudd for å bidra til lavere priser til husholdningene og for å gjennomføre nødvendige investeringer i energisystemet. SEAS/LL har påpekt at det er utfordrende å planlegge investeringer og fastsette tariffen når de ikke vet hvor mye tilskudd de vil motta. Planlagte investeringer for det kommende året må derfor inkluderes i selvkostberegningen for neste års tariffen. Investeringer finansiert av tredjeparter skal, i henhold til veilederen til selvkostforskriften § 5, ikke inkluderes i selvkostberegningen. SEAS/LL har påpekt at tariffene må korrigeres når man vet hvor store investeringstilskuddene blir.

6.7.3 Forslag til regulering

På bakgrunn av at SEAS har vært eid av LL, har nivået på tariffene gjennom mange år vært regulert gjennom selvkostforskriften. Departementet mener at kostnadsbaserte tariffen er et godt utgangspunkt, og at det er viktig at tariffene reflekterer kostnadene ved å produsere og fordele elektrisk energi og varme. Samtidig er det behov for ytterligere regulering og tydeligere føringer for utformingen av tariffen. Dette er blant annet fordi levering av elektrisk energi og varme skiller seg fra mange av de øvrige tjenestene som reguleres av selvkostforskriften. Det er ikke bare nivået på tariffene som er viktig, men også hvordan de utformes. Tariffen som reflekterer kostnadene ved tjenesten, gir kundene riktige signaler om bruk. Det vil også være viktig for legitimiteten til energiselskapet at det er tilstrekkelig åpenhet rundt prisingen.

Ettersom LL ikke lenger har eierskapet og ansvaret, slik at Svalbardloven § 31 tredje ledd og selvkostforskriften ikke lenger kommer til anvendelse, foreslår departementet i dette høringsnotatet regler for utforming av tariffene. Dette beskrives nærmere nedenfor.

6.7.3.1 Prinsipper for utforming av tariffen for elektrisk energi og varme

Departementet foreslår at det innføres overordnede prinsipper som skal gjelde for utforming av tariffen for både elektrisk energi og varme, og dette er nedfelt i kapittel 3 i forslaget til forskrift. Et viktig prinsipp for utformingen er foreslått nedfelt i § 19 bokstav d), som krever at tariffene skal utformes slik at de i størst mulig grad gir signaler om effektiv utnyttelse av energisystemet.

For at tariffene skal gi riktige prissignaler som sikrer effektiv utnyttelse av energisystemet i Longyearbyen bør tariffene være mest mulig kostnadsbaserte og reflektere energiselskapets kostnadsstruktur. Samtidig er det viktig å ikke regulere mer enn nødvendig og gi områdekonsesjonær og omsetningskonsesjonær tilstrekkelig frihet til å utforme hensiktsmessige tariffmodeller. Dette innebærer at faste kostnader i hovedsak dekkes gjennom et fastledd, og at variable kostnader dekkes gjennom et energiledd. Dersom for eksempel tariffen kun består av et variabelt energiledd, vil det gi et sterkt

²⁶ LLs innspill til revidert nasjonalbudsjett 2024 datert 26.2.2024.

signal om å redusere energiforbruket. Det vil igjen innebære at disse kundene betaler en mindre andel av de faste kostnadene og det vil dermed føre til økt tariff for de øvrige kundene. Kostnadsbaserte tariffer er derfor spesielt viktig når kundene har mulighet til å produsere egen elektrisitet. Det er da viktig at alle kunder dekker sin andel av faste kostnader for produksjon og fordeling av elektrisitet og varme.

Det foreslåtte prinsippet i forskriften § 19 bokstav a) om at tariffene skal refereres tilknytningspunktene, innebærer at tariffene skal knyttes til det eiermessige skillet mellom energiselskapet og kunden. For elektrisk energi følges dette prinsippet i dag, men ikke fullt ut for tariffing av varme.

Tariffene kan i henhold til forslaget til § 19 bokstav c) differensieres mellom kunder etter objektive og kontrollerbare kriterier basert på forhold som er relevant for energisystemet. Tariffene og vilkårene skal være ikke-diskriminerende og objektive, jf. bokstav b). Det foreslås også krav om at det skal beregnes separate tariffer for elektrisk energi og varme, jf. bokstav f). Det innebærer at det ikke vil være anledning til å utforme tariffer som krysssubsidiierer mellom virksomhetsområder eller mellom kundegrupper.

I § 20 foreslås det at beregningsgrunnlaget for tariffene for henholdsvis elektrisk energi og varme skal inkludere drift- og vedlikeholdskostnader, samt kapitalkostnader knyttet til egne investeringer innenfor de to nevnte virksomhetsområdene.

Kapitalkostnader omfatter avskrivninger på varige driftsmidler og avkastning, dvs. beregnede rentekostnader og alternativ kostnad. Rentekostnadene skal dekke både lånerenter og en alternativkostnad ved bruk av egenkapital (tapt avkastning).

Rentekostnaden skal beregnes ut fra årets gjennomsnittlige restverdi av driftsmidlene pluss 1 prosent tillegg for netto arbeidskapital, multiplisert med kalkylerenten. Tillegget på 1 prosent er ment å gi en kompensasjon for kapital bundet i kortsiktige eiendeler og forpliktelser. Det foreslås at kalkylerenten (referanserenten) fastsettes lik 3-måneders NIBOR med et tillegg på 0,7 prosentpoeng, som samsvarer med endringen i selvkostforskriften § 5 fjerde ledd som ble satt i kraft 1. januar 2026.

Et alternativ kunne vært å basere rentekostnadene på konsesjonærens faktiske lånekostnader. Dette anses imidlertid som mindre hensiktsmessig, blant annet av hensyn til regulering, insentivstruktur og samfunnsøkonomisk effektivitet. Dersom konsesjonæren fikk dekket sine faktiske lånekostnader fullt ut, kunne det skapt insentiver til å ta opp unødvendig mye gjeld eller gjennomføre investeringer som ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomme. En standardisert referanserate er derfor å foretrekke, da den er enklere å regulere, etterleve og kontrollere, og i mindre grad åpner for tilpasninger og usikkerhet. I tillegg vil en standardisert referanserate være mer forutsigbar for kundene.

Dersom det avdekkes en vesentlig feil i beregningsgrunnlaget for et tidligere år, skal virkningen av feilen korrigeres i beregningsgrunnlaget for neste periode. Det kan korrigeres inntil tre år tilbake i tid. Dette følger av forslaget til § 20 femte ledd.

6.7.3.2 Tariffering og håndtering av over- og underskudd

Vanligvis vil det oppstå et avvik mellom årets tariffinntekter og beregningsgrunnlaget for tariffene, noe som resulterer i et over- eller underskudd. Håndtering av over- og

underskudd reguleres i dag av selvkostforskriften § 8, og noen av hovedprinsippene i nevnte bestemmelse foreslås videreført.

Ved fastsettelse av tariff er det viktig å ta hensyn til virksomhetsområdets over- og underskudd fra tidligere perioder. Dette sikrer at brukerne ikke betaler mer enn nødvendig for tjenestene, samtidig som det gir virksomheten mulighet til å dekke sine kostnader over tid.

Hovedpoenget er at overskudd skal brukes til å redusere fremtidige tariff, mens underskudd vil føre til økning av tariff. Ved å håndtere over- og underskudd slik at saldoen går mot null over en femårsperiode, jf. forslaget til forskrift § 21 første ledd, oppnås en jevnere og mer forutsigbar tariffutvikling. Det gir også virksomheten mulighet til å planlegge og justere økonomien på en bærekraftig måte.

Et underskudd kan likevel fremføres ut over fem år, hvis dette er nødvendig for at kunder ikke skal betale for fremtidig bruk av gjennomførte investeringer. Unntaket kommer til anvendelse i tilfeller der det etableres fordelingsnett for elektrisk energi og varme med overkapasitet, for å legge til rette for fremtidig boligbygging. Tilkobling til nettet vil da skje etappevis over en lengre tidsperiode, i takt med den gradvise utbyggingen av boligene.

Ved årets slutt skal det legges til beregnede renter av gjennomsnittet av inngående og utgående over-/underskudd multiplisert med kalkylerenten. Det foreslås at kalkylerenten settes lik den renten som benyttes ved beregning av avkastningselementet i kapitalkostnadene, jf. forslaget til § 20. Ved å legge til beregnede renter på over- og underskudd, sikres det at kostnadene forbundet med kapitalbinding reflekteres i tariffene. Dette bidrar til en mer riktig kostnadsfordeling.

Den som har områdekonsesjon etter § 6 og omsetningskonsesjon etter § 8 skal utarbeide og kunne fremlegge en begrunnet og dokumenterbar plan for håndtering av over- og underskudd som er vedtatt av selskapets øverste myndighet, jf. forslaget til § 21 tredje ledd. Konsesjonæren skal kunne fremlegge dokumentasjon på at det er tatt hensyn til saldo for over- eller underskudd når tariffene for hvert enkelt år fastsettes.

Dokumentasjonen skal oppbevares i minst fem år. Kravet om en dokumenterbar plan og oppbevaring av dokumentasjon i minst fem år sikrer transparens og etterprøvbarehet i tariffsettingen. Dette styrker tilliten til virksomhetens økonomiske forvaltning og at kundene og allmennheten kan få innsyn i hvordan tariffene fastsettes.

6.7.3.3 *Tariff for elektrisk energi*

Kravene til tariffing av elektrisk energi innebærer at tariffene for uttak skal bestå av et energiledd og et fastledd. Dersom konsesjonær ønsker det, kan det i tillegg benyttes effektledd. Dette er regulert i forslaget til forskrift § 22. Det stilles ingen eksplisitte krav til fordelingen mellom tariffleddene utover at energileddet skal beregnes slik at det som minimum dekker variable kostnader ved produksjon og fordeling av elektrisk energi. Energileddet kan ha et påslag hvis nettet er høyt belastet. Departementet har valgt å ikke fastsette detaljerte krav til utformingen av de ulike tariffleddene. Dette gir energiselskapet

fleksibilitet til å utforme tariffmodellen. Utforming av tariffmodell og fordeling av kostnader på hvert ledd skal følge de generelle prinsippene beskrevet ovenfor.

6.7.3.4 *Tariff for innmating av elektrisk energi fra produsenter*

Departementet foreslår i forskriften § 23 at kompensasjon for eller kjøp av elektrisk energi fra produsenter og prosumenter, dvs. en aktør som både produserer og bruker elektrisk energi, skal skje i form av en negativ tariff. Det innebærer at område- og omsetningskonsesjonæren betaler den aktuelle produsenten av elektrisk energi en negativ tariff som tilsvarer konsesjonærens variable kostnader ved produksjon av elektrisk energi. Produsenten betaler ingen tariff for overføring av energien. Dette betyr at kostnaden ved å kjøpe energien skal tilsvare konsesjonærens sparte kostnader ved å ikke produsere energien selv. Område- og omsetningskonsesjonæren har ingen plikt til å ta imot elektrisk energi fra andre produsenter eller prosumenter.

Det legges til grunn at dette vil være en enkel regulering for aktørene å forholde seg til, forutsigbar for produsentene og kostnadsbasert. Bestemmelsen er mindre egnet dersom konsesjonæren sin produksjon av elektrisk energi endres fra dieselbasert til fornybare energikilder med lave variable produksjonskostnader. Ved en betydelig endring i forbruk og produksjon av elektrisk energi og varme i Longyearbyen, vil det kunne være behov for en endring i bestemmelsene om utforming av tariffen.

6.7.3.5 *Tariffering av varme*

De samme prinsippene som gjelder for elektrisk energi foreslås å gjelde tariffering av varme, jf. forslaget til § 24. Det er likevel ikke foreslått krav om at det skal benyttes både fastledd og energiledd. For varme vil det være opp til konsesjonæren om tariffen utformes med kun et energiledd, eller også med et fastledd.

For å ivareta prinsippet om at tariffene skal refereres til tilknytningspunktet, er det viktig at det eiermessige skillet mellom område- og omsetningskonsesjonæren og kunden er klart definert og tydelig avklart. I tilfeller der konsesjonæren kun eier fram til og med undersentralen, er det i undersentralen tariffene skal refereres. Måler nært tilknytningspunktet skal benyttes ved tariffering. Dersom det er flere boenheter bak et tilknytningspunkt, f.eks. bak undersentralen, er det kunden i tilknytningspunktet som selv har ansvar for å fordele kostnaden mellom de ulike boenhetene. Kunden i tilknytningspunktet er ikke en regulert aktør, og det er derfor ingen krav til hvordan denne fordelingen skal skje. **6.7.3.6 *Tilknytning og anleggsbidrag***

Den som har område- og omsetningskonsesjon, kan kreve at kunder betaler anleggsbidrag for å bli tilknyttet nettet eller få økt kapasitet. Dersom konsesjonæren velger å benytte seg av anleggsbidrag, skal det være basert på de faktiske kostnadene som forespørselen om tilknytning eller økt kapasitet utløser. Dersom det er flere kunder som benytter fordelingsnettet, eller det er sannsynlig at det vil komme flere kunder, skal kunden som utløser investeringen kun betale en forholdsmessig andel av kostnadene. Den som har konsesjon kan kreve at kunder som tilknyttes fordelingsnettet, som er finansiert med anleggsbidrag, også betaler en forholdsmessig andel av investeringskostnaden. Denne retten gjelder i ti år etter ferdigstillelse av anlegget. Disse bestemmelsene er regulert i forslaget til forskrift § 25.

6.7.3.7 Betaling for andre tjenester

Betaling for andre tjenester foreslås regulert i forskriften § 26. Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal ta betalt når andre etterspør tjenester som utløser kostnader innenfor de regulerte virksomhetsområdene elektrisk energi og varme. Forslaget til § 26 bokstav a) innebærer at når en kunde for eksempel ønsker flytting av nettanlegg, så skal den som har konsesjon fastsette og kreve inn betaling.

Særskilte tjenester hos en kunde, jf. forslaget til § 26 bokstav b), kan være åpning og stenging av nettanlegg, manuell avlesning hos kunde, m.m. Tjenester som normalt ikke kan forventes levert, jf. forslaget til § 26 bokstav c), er tjenester som konsesjonær ikke har noen lov- eller forskriftmessig plikt til å gjennomføre, men som konsesjonær likevel utfører på forespørsel.

Det er også tatt inn plikt for konsesjonæren til å ta betalt for kostnadene når kunden kansellerer bestilling om ny tilknytning, økt kapasitet eller bedre kvalitet, jf. forslaget til § 26 bokstav d).

6.7.3.8 Informasjonsplikt

For at kunden skal kunne respondere på tariffene er det viktig at informasjon om tariffer og vilkår er lett tilgjengelig, jf. forslaget til forskrift § 27. Det er også viktig for legitimiteten og transparens at kunden kan få informasjon om hvordan tariffene er beregnet og hva som er beregningsgrunnlaget.

Det stilles ingen eksplisitte krav om når tariffene kan endres, men innen fire uker før endringen trer i kraft skal den som har konsesjon etter § 6 og § 8 informere kundene om endringen og gi en begrunnelse for endringen, jf. forslaget til forskrift § 27 annet ledd. I henhold til forslaget til § 27 tredje ledd skal den som har konsesjon på forespørsel og innen rimelig tid gi kunder informasjon om beregningsgrunnlaget for egne tariffer.

I henhold til forslaget til forskrift § 28 skal dokumentasjon om hvordan tariffberegninger er gjort, gjøres offentlig tilgjengelig og være tilgjengelig i minst fem år.

6.7.3.9 Overholdelse av regelverk for fastsettelse av tariffer

NVE skal kunne ta stilling til saker om uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet, herunder fastsettingen av tariffer, jf. forslaget til forskrift § 49. Departementet vil presisere at dette ikke gjelder uenighet om det konkrete nivået på hver enkelt tariff. NVEs myndighet vil være avgrenset til å ta stilling til om regelverket har blitt overholdt.

NVE vil også på eget initiativ kunne føre tilsyn og kontroll med fastsetting av tariffer i henhold til regelverket, jf. forslaget til forskrift § 50.

Den foreslåtte inndelingen i to virksomhetsområder, dvs. henholdsvis elektrisk energi og varme, og den transparensen dette medfører vil etter departementets syn bedre tilsyns- og kontrollmulighetene.

6.8 Sikkerhet og beredskap

6.8.1 Fastlandet

På fastlandet stilles krav til beredskap gjennom energiloven kapittel 9 og forskrift 7. desember 2012 nr. 1157 om sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen (kraftberedskapsforskriften). Formålet etter forskriften § 1-1 er å «sikre at kraftforsyningen opprettholdes og at normal forsyning gjenopprettes på en effektiv og sikker måte i og etter ekstraordinære situasjoner for å redusere de samfunnsmessige konsekvensene.»

Virksomheter og personell som faller inn under virkeområdet til energiloven og kraftberedskapsforskriften, plikter å oppfylle kravene i både energiloven kapittel 9 og kraftberedskapsforskriften.

Kraftberedskapsforskriften oppstiller en rekke krav (ikke uttømmende oversikt): Beredskapsplikt og beredskapsplan, krav til organisasjon, risikovurderinger og øvelser, informasjonsberedskap, internkontroll, bestemmelser om Kraftforsyningens Beredskapsorganisasjon (KBO), ressurser og reparasjonsberedskap, klassifisering og sikringstiltak og informasjonssikkerhet.

Bortsett fra konkrete krav til sikring og redundans (reservekapasitet/dublering av kritiske komponenter og funksjoner for å øke påliteligheten til systemet) for de høyest klassifiserte anleggene, stiller ikke kraftberedskapsforskriften konkrete krav til beredskapen, da beredskapen skal håndteres av planverk som baseres på risikovurderinger og erfaring fra øvelser og hendelser. Det er ikke like strenge krav til redundans for kraftproduksjon som for overføringsanlegg. Grunnen til dette er at det på fastlandet er et såpass integrert kraftsystem at forbruk ikke vil bli påvirket av at noen kraftverk blir koblet ut grunnet feil, havari, revisjoner eller lignende, og at det er installert totalt 40 GW produksjonskapasitet mens maksimalt forbruk er på rundt 25 GW.

Beredskap i kraftforsyningen er i tillegg regulert i forskrift 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 3-5 bokstav c og i § 5-3 bokstav c, og pålegger konsesjonær for henholdsvis elektriske anlegg og fjernvarmeanlegg å sørge for at det tas beredskapsmessige hensyn ved planlegging, utførelse og drift av anlegget uansett om de er underlagt kraftberedskapsforskriften eller ikke.

På fastlandet er KBO²⁷ et viktig element i arbeidet med beredskap. NVE har som beredskapsmyndighet ansvar for å samordne arbeidet med forebyggende sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen, og skal også lede landets kraftforsyning under krisesituasjoner.

KBO består av flere KBO-enheter, og på fastlandet er dette større kraftprodusenter, nettselskaper, fjernvarmeselskaper og større vindkraftverk som har klassifiserte anlegg, jf. kapittel 5 i kraftberedskapsforskriften. I tillegg er enkelte andre virksomheter av vesentlig

²⁷ [Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon \(KBO\) - NVE](#)

betydning for kraftforsyningen også utpekt av NVE som KBO-enheter. Virksomheter som ikke har klassifiserte anlegg, men som er viktige lokalt, kan bli utpekt som KBO-enhet. Dette gjelder for eksempel virksomheter som forsynet kritisk infrastruktur.

KBO består også av KDS, dvs. kraftforsyningens distriktssjefer, og fastlandet er inndelt i tretten distrikter med hver sin KDS. Distriktene er opprettet for å sikre godt samarbeid og samordning om sikkerhet og beredskap innen kraftforsyningen, både i normal drift og under ekstraordinære hendelser eller kriser og krig. På fastlandet bidrar KDS i utarbeidelse av rasjoneringsplaner og har en koordinerende rolle ved samarbeid mellom nettselskap og statsforvalter.

I tillegg stiller sikkerhetsloven krav til virksomheter i kraftforsyningen som er underlagt sikkerhetsloven. Formålet etter sikkerhetsloven er å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser. I kraftforsyningen er det for tiden kun Statnett som er underlagt sikkerhetsloven.

6.8.2 Longyearbyen arealplanområde

Fram til 2023 var elektrisitets- og varmforsyningen i Longyearbyen basert på kullkraft, med dieselaggregater som reserveløsning. Etter at kullkraftverket ble avviklet, fungerer den tidligere reserveløsningen som hovedforsyning. LL og SEAS har benyttet kraftberedskapsforskriften som veiledning for arbeidet sitt med kraftforsyningsberedskapen. SEAS har behov for å ha eget reservemateriell tilgjengelig, ettersom selskapet, i motsetning til tilsvarende aktører på fastlandet, i liten grad kan dele utstyr og kompetanse med andre virksomheter. I tillegg må SEAS fortsatt ha en reservekraftforsyning som dekker alminnelig forbruk med tilstrekkelig tilgang på diesel eller annet brensel. Det bør være tydelige krav til dimensjonering av reserveforsyningen slik at forsyning kan opprettholdes ved havari eller bortfall av normalforsyningen til enhver tid.

Maksimalt forbruk i Longyearbyen var vinteren 2023 - 2024 på 8,5 MW, inkludert gruvedriften i Gruve 7 som nå er faset ut. Tilsvarende forsyning og anlegg på fastlandet er enten klassifisert etter kraftberedskapsforskriften på laveste klasse jf. § 5-2 (klasse 1 av 3), eller er uklassifisert. Dersom kraftberedskapsforskriften var gjeldende rett i Longyearbyen, ville de aktuelle anleggene der kun vært underlagt generelle krav til beredskap på linje med de minste strømnetselskapene på fastlandet.

På fastlandet gjelder sektorspesifikke krav om fysisk sikring, utover vanlig sikring som krav til solide bygg og adgangskontroll, kun for driftssentraler og transformator- og koblingsstasjoner bygd for høy spenning, samt store kraftstasjoner. Sektorkompetansen når det gjelder fysisk sikring er derfor knyttet til denne typen anlegg. I den grad det er ønskelig med tydelige krav til fysisk sikring av anleggene i Longyearbyen utover de generelle kravene som er nevnt ovenfor, er vurderingen at regelverket på ansvarsområdet til Energidepartementet er lite egnet.

Sysselmesteren er den sentrale instansen for planlegging og gjennomføring av tiltak innen samfunnssikkerhet og beredskap på Svalbard. Sysselmesteren, i kraft av sin myndighet

som statsforvalter, har planverk og det koordinerende ansvaret for samfunnssikkerhet og beredskap. I dette inngår et sektorovergripende ansvar for forebyggende sikkerhet.

6.8.3 Forslag til regulering

Departementets vurdering er at det bør utpekes en KBO-enhet i Longyearbyen.

Departementet foreslår at NVE skal være beredskapsmyndighet i Longyearbyen, jf. forskriften § 29, samt at NVE ved enkeltvedtak skal kunne bestemme hvem som skal være KBO-enhet.

Departementet mener at en KBO-enhet i Longyearbyen vil ha stor nytte av å være en del av KBO-organiseringen og få informasjonsbrev og delta i møter for å dele erfaringer med andre KBO-enheter. KBO-enheten i Longyearbyen bør også bli en del av et KDS-distrikt for å inkluderes i samarbeid om forebygging og håndtering av ekstraordinære situasjoner. KDS sitt ansvar for oppfølging av KBO-enheten i Longyearbyen vil være annerledes enn på fastlandet siden Longyearbyen har et annerledes energisystem som er isolert og geografisk adskilt fra KDS-distriktene på fastlandet. Om KBO-enheten i Longyearbyen blir del av et KDS-distrikt vil det bli laget en egen avtale om roller og ansvar for KDS.

I forslaget til forskrift §§ 30 og 31 er det innarbeidet elementer fra energiloven om KBO, herunder hjemmel for å kunne fatte enkeltvedtak om beredskapstiltak for å forebygge, håndtere eller begrense virkningene av ekstraordinære situasjoner.

Et alternativ til å ha en omfattende liste med konkrete krav til sikkerhet og beredskap i selve forskriften, kunne være å oppstille en hjemmel for konsesjonsmyndigheten til å fastsette tilsvarende krav i den enkelte konsesjon. Ulempen med en slik konsesjonsløsning vil være at kravene ikke er åpent tilgjengelige i forskriften. Å skulle fastsette krav i et enkeltvedtak ville også kunne gjøre situasjonen mindre oversiktlig og forutsigbar for konsesjonæren. Det vil i utgangspunktet også være lettere å endre en forskrift enn et konsesjonsvedtak. Uten konkrete bestemmelser som pålegger KBO-enheten plikter og gir beredskapsmyndigheten myndighet til å følge opp disse, risikerer man å stå uten nødvendige verktøy for å forebygge og håndtere beredskapshendelser i forsyningen av elektrisk energi og varme. Etter en helhetsvurdering mener derfor departementet at kravene til sikkerhet og beredskap i størst mulig grad bør fremgå direkte av forskriften.

Et velfungerende sektorregelverk med mulighet til å følge opp bestemmelsene som gjelder sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen forutsetter tydelige krav. Det er viktig å ha en risikovurdering av energiforsyningen i Longyearbyen, og dette er foreslått regulert i forskriften § 32. Risikovurderingen skal ligge til grunn for en beredskapsplan for å håndtere hendelser, dimensjonering av reserveforsyningen og nødvendig reparasjonsberedskap. Det er også behov for klare krav til innholdet i en beredskapsplan, og dette er foreslått regulert i § 33.

I henhold til forslaget til § 34 skal KBO-enheten uten ugrunnet opphold varsle beredskapsmyndigheten og Sysselmesteren om ekstraordinære situasjoner, og i forslaget til § 35 er det lagt en omfattende rapporteringsplikt på KBO-enheten hva angår uønskede

hendelser. Slike hendelser skal uten ugrunnet opphold og senest innen tre uker skriftlig innrapporteres til beredskapsmyndigheten og Sysselmesteren.

Etablerte planverk skal øves regelmessig, noe som er foreslått regulert i § 36, og øvelser og hendelser skal evalueres som foreslått i § 37. Læring fra disse evalueringene skal bidra til å oppdatere planverk og risikovurderinger, og heve kompetansen. For å ha en systematisk tilnærming til etterlevelse av kravene foreslås krav om internkontroll i § 38. Det er behov for å konkretisere og beskrive hvilke vurderinger som skal gjøres rundt reparasjonsberedskap, kompetanse og personell, materiell og utstyr, fritaksordninger, sikringsplikt, reservelager og reservebeholdning. Dette er foreslått regulert i forskriften §§ 39 – 45.

Forskriftsforslaget § 43 omhandler generell sikringsplikt for alle anlegg, system eller annet som er viktig eller kan bli av vesentlig betydning for virksomhetens ledelse, drift eller gjenoppretting i ekstraordinære situasjoner. I § 44 stilles det krav til at KBO-enheten skal ha et reservelager for oppbevaring av nødvendig drivstoff til å opprettholde driften i minimum tre, alternativt minimum seks måneder. Departementet ønsker i høringsrunden å innhente innspill på hva som kan være en hensiktsmessig periode. Departementet vil understreke at perioden, basert på innspill i høringsrunden, vil kunne justeres innenfor rammen på seks måneder.

Departementet ber særlig om innspill til den foreslåtte lengden på minimum tre, alternativt minimum seks måneder i forskriften § 44.

Videre skal KBO-enheten ha reserveaggregat og -kjeler, samt annet nødvendig utstyr, for å kunne gjenopprette og opprettholde driften ved ekstraordinære situasjoner uten ekstern forsyning.

For å kunne skjerme kraftsensitiv informasjon må de samme føringene som gis i energiloven § 9-3 og kraftberedskapsforskriften §§ 6-1 til 6-3 også gjelde for Longyearbyen. Dette er foreslått innarbeidet i forskriften § 45, tilpasset forholdene i Longyearbyen.

For å sikre tilstrekkelig skjerming av kraftsensitiv informasjon i de digitale informasjonssystemene, bør de samme føringene som gis i kraftberedskapsforskriften § 6-9 også gjelde for Longyearbyen. Dette er innarbeidet i forslaget til forskrift § 46, som omfatter krav til sikring av digitale informasjonssystemer og operasjonell teknologi. Kraftberedskapsforskriftens kapittel 7 regulerer krav til beskyttelse av driftskontrollsystem, og den som er utpekt som KBO-enhet bør se hen til disse bestemmelsene for veiledning.

NVE er på fastlandet utpekt av departementet som sektorvist responsmiljø (SRM)²⁸ for IKT-sikkerhetshendelser i kraftforsyningen. SRM er ansvarlig for håndtering av digitale

²⁸ Sektorvis responsmiljø (SRM) er begrep som er hentet fra det nasjonale rammeverket for håndtering av digitale angrep og cyberhendelser. Rammeverket definerer SRM som:

«En enhet formelt utnevnt av et departement med særskilt ansvar for egen sektor. Med dette ansvaret skal de sektorvise responsmiljøene ha oversikt i egen sektor, være kontaktpunkt for alle relevante virksomheter

angrep og cyberhendelser i sin sektor. Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har som sikkerhetsmyndighet det sektorovergripende ansvaret for tilfeller der hendelser retter seg mot samfunnskritisk infrastruktur eller samfunnsfunksjoner. NSM vil være ansvarlig for å koordinere innsatsen, mens sektormyndighetene vil ha ansvar for å følge opp hendelser innen sin sektor. SRM skal være bindeleddet mellom virksomheter i egen sektor, eget departement og NSM. IKT-sikkerhet er et viktig område å følge opp i et integrert system. Dette gjelder både administrative IT-systemer, og systemer for drift og overvåkning (OT). IKT-hendelser bør følges opp på samme måte i Longyearbyen som på fastlandet, og dette er bakgrunnen for at det i § 46 fjerde ledd er presisert at beredskapsmyndigheten, dvs. NVE, er sektorvist responsmiljø for IKT-sikkerhetshendelser i kraftforsyningen. I kraftberedskapsforskriften omfatter kraftforsyning både elektrisk energi- og varme, og samme forståelse legges til grunn i denne forskriften. Det er ønskelig at KBO-enheten knytter seg til en responsenhet, for eksempel KraftCERT, men det er ikke oppstilt noe obligatorisk krav om dette.

I forslaget til § 47 er det oppstilt krav om at KBO-enheten skal gjennomføre bakgrunnssjekk av personer før ansettelse. Denne sjekken skal brukes som grunnlag for å vurdere en persons egnethet til å få tilgang til anlegg, system og informasjon som omtalt i §§ 43, 44 og 45, dvs. hvor det er oppstilt krav om adgangskontrollerte soner, reservelager og reservebeholdning og kraftsensitiv informasjon.

NVE som beredskapsmyndighet vil kunne føre tilsyn med hvordan relevante virksomheter følger opp de foreslåtte kravene til sikkerhet og beredskap. Dette vil kunne bidra til en høyere bevissthet rundt arbeid knyttet til risikovurderinger, beredskapsplaner, øvelser, evalueringer og internkontroll.

De foreslåtte kravene til sikkerhet og beredskap er omfattende, og det foreslås derfor en overgangsregel i § 48. For anlegg som allerede er satt i drift når forskriften settes i kraft, kan kravene til sikringstiltak i kapittel 4 tilpasses den bygningstekniske utformingen. Samtidig er det presisert at kravene i forskriften kapittel 4 gjelder fullt ut for den delen av anlegget som endres ved vesentlig ombygging eller utvidelse. § 48 må sees i sammenheng med § 57 om ikrafttredelse. Departementet legger til grunn at det vil kunne være krevende å oppfylle alle kravene i forskriften kapittel 4, og foreslår derfor at § 30 og §§ 32 – 47 først skal settes i kraft ett år etter at resten av forskriften har blitt satt i kraft. F.eks. slik at forskriften settes i kraft 1. januar 2027, mens § 30 og §§ 32 – 47 settes i kraft 1. januar 2028. Departementet vil ta stilling til hva som er hensiktsmessig etter at høringen er gjennomført.

7 Øvrige bestemmelser

I forslaget til forskrift kapittel 5 er det oppstilt bestemmelser om uenighet, tilsyn og kontroll, pålegg, tvangsmulkt, overtredelsesgebyr, straff, dispensasjon, klage og

og være sektorens bindeledd mot NSM.» [Nasjonalt rammeverk for håndtering av digitale angrep og cyberhendelser, s. 18](#)

ikraftttredelse. Innholdet i disse bestemmelsene skiller seg ikke vesentlig fra tilsvarende bestemmelser i forskrifter som gjelder på fastlandet.

Departementet foreslår at uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet skal kunne bringes inn for NVE, som skal fatte vedtak i saken innen to måneder etter at klagen kom fram, jf. § 49. Fristen kan forlenges med to måneder hvis NVE ønsker ytterligere opplysninger, og kan etter samtykke fra klageren forlenges ytterligere. Bestemmelsen speiler NEM-forskriften § 4-13, med unntak av at det ikke foreslås at fristen skal kunne forlenges hvis uenigheten gjelder tariffing av nye større produksjonsanlegg. Dette er begrunnet med at slike anlegg ikke synes aktuelle i Longyearbyen.

Når det gjelder leveringskvalitet er det som omtalt i punkt 2.5 ovenfor foreslått to alternative utforminger av § 49. I alternativ 1 er det presisert at uenighet om leveringskvalitet ikke kan bringes inn for NVE til vedtak, og i alternativ 2 er det presisert at det kun er uenighet om spenningens frekvens og langsomme variasjoner i spenningens effektverdi, jf. kravene i § 17 annet og tredje ledd, som kan bringes inn for NVE.

Det vises til begrunnelsen for dette gitt i punkt 2.5, og departementet ber særlig om innspill til disse to alternativene.

Departementet foreslår at NVE skal føre tilsyn og kontroll med at forskriften etterleves, og det er oppstilt en plikt for de som omfattes av forskriften til å medvirke, herunder fremskaffe dokumentasjon og opplysninger. Dette er regulert i forslaget til § 50 første og annet ledd.

I forslaget til § 50 tredje ledd er det oppstilt plikt for de som omfattes av forskriften, til å gi myndigheten adgang til grunn, bygg, anlegg og lignende. Det samme gjelder adgang for Sysselmesteren når dette har sammenheng med forberedelse til og gjennomføring av væpnet sikring. Forslaget fanger opp forhold som er regulert i energiloven § 9-5 annet ledd.

Det følger av energiloven § 10-1 første ledd første og annet punktum at departementet kan gi de pålegg som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, og fører kontroll med at bestemmelser gitt i, eller i medhold av loven, blir overholdt.

Videre følger det av energiloven § 10-1 tredje ledd første punktum at enhver uten hinder av taushetsplikt plikter å gi departementet de opplysninger som er nødvendige for utøvelse av myndighet etter loven.

Av energiloven § 10-3 første ledd følger det at departementet kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av loven eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven, inntil forholdet er brakt i orden eller at tvangsmulkten forfaller ved hver overtredelse.

Myndighet etter ovennevnte bestemmelser i energiloven er på fastlandet delegert til NVE, og det er naturlig å gjøre det samme hva angår regelverket som skal gjelde i Longyearbyen.

I henhold til forslaget til forskrift § 51 kan NVE gi de pålegg som er nødvendige for gjennomføring av bestemmelser gitt i eller i medhold av forskriften. NVE vil derfor for

eksempel kunne pålegge innsending av opplysninger i samsvar med forskriften, samt retting ved manglende eller mangelfull etterlevelse.

NVE vil også kunne fatte vedtak (pålegg) om tvangsmulkt i henhold til forslaget til forskrift § 52. Pålegg om tvangsmulkt er en reaksjon som kun virker framover i tid. Dersom det ikke foreligger hjemmel for en reaksjon som motiverer den ansvarlige til å oppfylle gitte pålegg, vil en konsesjonær kunne bli fristet til å ikke oppfylle bestemmelser i forskriften i håp om at dette ikke blir avdekket av tilsynsmyndigheten.

Departementet har hjemmel i energiloven § 10-7 første ledd nr. 4 til å ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av plikter som følger av forskrift, forutsatt at det i forskriften er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr. I henhold til energiloven § 10-7 første ledd nr. 2 ledd kan det også ilegges overtredelsesgebyr ved overtredelse av pålegg gitt i eller i medhold av energiloven, jf. energiloven § 10-1.

For å sikre at kravene i forskrift om regulering av forsyningen av energi og varme i Longyearbyen etterleves og virker etter hensikten, foreslår departementet hjemmel i forskriften § 53 for å kunne bruke overtredelsesgebyr.

Det er bare ved alvorlige overtredelser det er aktuelt å bruke overtredelsesgebyr. Departementet foreslår at NVE skal kunne ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av § 5 annet ledd eller § 6 første ledd eller § 7 første ledd eller § 8 første ledd eller § 14 eller § 14 A eller § 15 eller § 17 eller § 18 eller § 19 eller § 20 eller § 21 eller § 25 annet ledd eller § 30 eller § 31 eller § 32 eller § 33 eller § 34 eller § 35 eller § 36 eller § 37 eller § 38 eller § 39 eller § 40 eller § 41 eller § 43 eller § 44 eller § 45 eller § 46 eller § 47, enkeltvedtak fastsatt etter § 5 eller § 6 eller § 7 eller § 8 eller § 10 første ledd eller § 11 eller § 51, og pålegg gitt i medhold av disse bestemmelsene når det i pålegget er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr.

Energiloven § 10-7 tredje ledd, jf. forvaltningsloven §§ 44 og 46, lister opp en rekke hensyn som kan tillegges vekt ved avgjørelsen av om det skal ilegges overtredelsesgebyr og ved utmålingen av gebyr. Det må foretas en konkret vurdering i den enkelte sak.

I henhold til forvaltningsloven § 44 annet ledd kan overtredelsesgebyr ilegges etter faste satser eller utmåles i det enkelte tilfelle, det vil si individuell utmåling, innenfor en øvre ramme som må fastsettes i eller i medhold av lov. Departementet kan gi forskrift om slike rammer. Bakgrunnen er ønsket om å sikre forutberegnelighet for aktørene, og at gebyrets størrelse skal være gjennomtenkt. En øvre ramme kan også gi en indikasjon på når et lovbrudd er så alvorlig at straff er en riktig reaksjon. Hovedpoenget med en øvre ramme er at gebyret ikke skal kunne bli langt høyere enn hva overtrederen kunne forvente. Formålet tilsier derfor at rammen ikke settes for høyt. Samtidig bør ikke rammen settes for lavt. En for lav øvre ramme kan medføre at reaksjonen ikke får den nødvendige preventive effekt. Strafferammen i energiloven er kun ett år, og ved skjerpene omstendigheter to år. Lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) og lov 13. mars 1981 nr. 3 om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) har tilsvarende strafferamme som

energiloven. Øvre ramme for brudd på akvakulturloven og forurensningsloven er 15 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) for foretak og 2G for fysiske personer. En G tilsvarer for tiden 124 028,- kroner.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en øvre ramme på 15G for foretak, og dette tilsvarer i underkant av to millioner kroner. Departementet foreslår en øvre ramme på 2G for fysiske personer, og dette tilsvarer i underkant av 250 000,- kroner.

I henhold til energiloven § 10-5 første ledd annet punktum kan departementet gi forskrift om at forsettlig eller uaktsom overtredelse av forskriften kan straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler. Departementet foreslår derfor en bestemmelse i forskriften § 54 om straff.

Departementet foreslår at NVE skal kunne dispensere fra kravene i forskriften. Den foreslåtte hjemmelen i § 55 er ment benyttet i særlige tilfeller hvor etterlevelse av det aktuelle kravet ville gi et sterkt urimelig resultat. Hensynet bak bestemmelsen det dispenserer fra må ikke bli vesentlig tilsidesatt, og fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene.

I § 56 er det presisert at vedtak fattet av NVE kan påklages til Energidepartementet. Dette følger også av lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven), og denne loven kommer til anvendelse på vanlig måte. Forvaltningsloven gjelder for Svalbard, jf. § 4 tredje ledd.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

8.1 Økonomiske og administrative konsekvenser for myndighetene

De administrative kostnadene for myndighetene er i første omgang knyttet til utarbeidelsen av forskriften om regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen. Oppfølging av forskriften vil også ha økonomiske og administrative konsekvenser, blant annet ved behandling av søknader om konsesjon, oppfølging av beredskap og KBO, tariffspørsmål, tilsyn og kontroll og veiledning generelt. Under omtaler vi noen av dem spesifikt.

For NVE som konsesjonsmyndighet er det usikkerhet knyttet til omfanget av de økonomiske og administrative konsekvensene. Departementet legger til grunn at antallet konsesjonssøknader vil være lavt. Samtidig vil gjennomføringen av forskriften ha virkninger, og i det følgende er det gitt noen foreløpige anslag.

For NVE som konsesjonsmyndighet er følgende økonomiske konsekvenser identifisert:

- Kompetanseheving og gjennomføring av nye oppgaver: Kostnader for å opparbeide seg kunnskap som NVE per i dag ikke har, relatert til oppgaver hvor RME har fagkompetanse på fastlandet.
- Reisebudsjett ved oppfølging og gjennomføring av tilsyn og kontroll: Vil kunne føre til økte reisekostnader for NVE.

For NVE som konsesjonsmyndighet er følgende administrative konsekvenser identifisert:

- Saksbehandling: Tidsbruk knyttet til konsesjonsbehandling for både eksisterende og nye anlegg. Saksbehandlere vil måtte bruke tid på å sette seg inn i både nytt og eksisterende regelverk for Longyearbyen
- Kompetanseheving knyttet til behandling av uenighetssaker om leveringskvalitet, tariffing og oppfølging av systemansvar: En rolle for NVE på disse områdene i Longyearbyen vil innebære behov for ressursbruk og tid for å utvikle ny fagkompetanse.

For NVE som beredskapsmyndighet, legger departementet til grunn visse økonomiske og administrative konsekvenser. I det følgende er det gitt noen foreløpige anslag.

For NVE som beredskapsmyndighet er følgende økonomiske konsekvenser identifisert:

- Reisebudsjett med beredskapstilsyn hvert andre til femte år vil medføre reisekostnader for NVE.

For NVE som beredskapsmyndighet er følgende administrative konsekvenser identifisert:

- Saksbehandling og veiledning: Det anslås at det vil være flest administrative konsekvenser i tiden rett etter at forskriften settes i kraft, der NVE som beredskapsmyndighet kan motta ekstra henvendelser om saksbehandling og veiledning.
- Arbeid knyttet til KBO: NVE skal fatte vedtak om KBO-enhet og innlemme konsesjonær i KBO, få registrert virksomheten i NVEs systemer og oppdatere kontaktlister.
- Beredskapsoppfølging, tilsyn og kontroll: Videre vil noe tid gå med til beredskapsoppfølging ved hendelser. I tillegg vil det brukes tid til planlegging, forberedelse, gjennomføring og oppfølging av tilsyn og kontroll.

NVE sine kostnader som beredskapsmyndighet kunne vært dekket av et gebyr eller av en sektoravgift slik det nå er på fastlandet i henhold til en rekke forskrifter. En egen ordning for rapportering og fakturering i Longyearbyen ville kreve store ressurser, både for NVE og berørte aktører. Etter en helhetsvurdering er det derfor ikke foreslått innført bestemmelser om gebyr eller sektoravgift i Longyearbyen.

Energidepartementet vil være klageinstans for enkeltvedtak fattet av NVE som førsteinstans. Det legges til grunn at oppgaven til departementet som klageinstans kan dekkes innenfor gjeldende budsjett.

8.2 Økonomiske og administrative konsekvenser for berørte aktører

Det nye regelverket i Longyearbyen vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser for alle berørte aktører, spesielt på kort sikt. I det følgende er det gitt noen foreløpige anslag.

Følgende økonomiske konsekvenser er identifisert:

Gjennomføringen av kravene i forskriften vil kreve økonomiske investeringer, da særlig med hensyn til sikkerhet og beredskap. Dette inkluderer kostnader knyttet til sikring av anlegg samt etablering av nødvendige administrative rutiner for å sikre etterlevelse av de nye kravene. Reguleringen kan også medføre økte driftskostnader i oppfølgingen av dette.

Følgende administrative konsekvenser er identifisert:

Aktørene vil måtte tilpasse seg kravene i forskriften, noe som kan medføre behov for endringer i driftsrutiner og rapporteringssystemer. Dette vil kreve økt administrativ kapasitet og kompetanse innenfor områder som beredskap, økonomi og generell oppfølging. Det vil også være nødvendig med tett samarbeid med myndighetene for å sikre at kravene i forskriften overholdes.

Konsesjonsplikten vil medføre kostnader for aktørene som må søke konsesjon. Dette kommer i tillegg til behandling etter annet regelverk som gjelder for Svalbard. Forenklet konsesjonsbehandling av eksisterende konsesjonspliktige anlegg antas samtidig å ikke ha store økonomiske eller administrative konsekvenser for berørte aktører.

9 Merknader til forskriftsbestemmelsene

Til § 1 Virkeområde

Det følger av første ledd at forskriften får anvendelse ved planlegging, bygging, eierskap og drift av anlegg og system for produksjon, lagring, omforming og fordeling av elektrisk energi og/eller varme, samt ved omsetning og bruk av elektrisk energi og/eller varme.

Det følger av annet ledd at virkeområdet er avgrenset til Longyearbyen arealplanområde, som avgrenset i forskrift 28. juni nr. 650 om konsekvensutredning og avgrensning av planområdene på Svalbard. Dette er begrunnet ut fra en helhetsvurdering og behovene den foreliggende forskriften skal ivareta.

Til § 2 Formål

Forskriften skal sikre at produksjon, lagring, omforming, fordeling, omsetning og bruk av elektrisk energi og/eller varme foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, og innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk. Energiloven vil være hjemmelsgrunnlaget for forskriften, og i energiloven § 1-2 brukes også formuleringen «samfunnsmessig rasjonell». Av Ot. prp. nr. 43 (1989-90) (Energiloven) fremkommer det på side 83 at hovedmålsettingen for loven vil være å ivareta hensynet til riktig ressursbruk i produksjon

og fordeling av energi, og at det skal tas hensyn til berørte allmenne og private interesser, herunder hensynet til miljøet. Forholdene i Longyearbyen er annerledes enn på fastlandet. Vurderingen av hva som er «samfunnsmessig rasjonelt» i Longyearbyen vil derfor ikke være fullt ut sammenfallende med hva som er rasjonelt på fastlandet. Det er f.eks. ikke et kraftmarked i Longyearbyen. Ved vurderingen av hva som er samfunnsmessig rasjonelt i Longyearbyen vil sikker forsyning av elektrisk energi og varme veie tungt.

Til § 3 Saksbehandling

Bestemmelsen oppstiller de overordnede kravene til søknadsprosessen og innholdet i en konsesjonssøknad, og tilsvarer i stor grad bestemmelsene i energiloven § 2-2, med noen forenklinger tilpasset forholdene i Longyearbyen.

Første ledd slår fast at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er konsesjonsmyndighet, og i annet ledd oppstilles det krav til hvilken informasjon som skal fremkomme av konsesjonssøknaden. En søknad skal gi de opplysninger som er nødvendig for at NVE skal kunne vurdere om konsesjon bør gis og hvilke vilkår som skal settes. Dette er delvis skjønnsmessig, samtidig som annet ledd bokstavene a) – i) lister opp en rekke punkter som skal inngå i en søknad. Dette vil kunne variere fra sak til sak. Dersom søknaden ikke inneholder tilstrekkelig informasjon, eller informasjonen er mangelfull, vil NVE i samsvar med annet ledd første punktum kunne kreve ytterligere informasjon.

I annet ledd bokstav a) er det blant annet vist til at eierforhold skal beskrives, og dette innebærer at det skal redegjøres for eierforholdene/eventuelle ledd i en eierkjede slik at konsesjonsmyndigheten kan vurdere det reelle eierforholdet.

Når det gjelder kravet i annet ledd bokstav g) om at resultatet av konsekvensutredninger skal følge konsesjonssøknaden, viser departementet til at lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven) kap. VII har bestemmelser om konsekvensutredning. Dette er utdypet i forskrift 28. juni 2002 nr. 650 om konsekvensutredninger og avgrensing av planområdene på Svalbard. Dette regelverket pålegger tiltakshaver en rekke plikter. Departementet legger til grunn at NVE som konsesjonsmyndighet spiller inn til, og er i dialog med, miljøvernmyndigheten ved konsekvensutredninger etter forannevnte regelverk.

Departementet legger til grunn at tiltakshaver/den som søker konsesjon etter forskriften selv har ansvaret for å innhente tillatelser etter annet regelverk som gjelder for Svalbard.

Departementet legger til grunn at tiltak i medhold av områdekonsesjon ikke kan bygges, og at anleggskonsesjon ikke kan gis, før tiltaket er avklart etter svalbardmiljøloven. Dette er presisert i § 3 fjerde ledd.

Til § 4 Mangelfull søknad

Bestemmelsen tilsvarer i stor grad energiloven § 2-3, og for en nærmere redegjørelse av forståelsen av bestemmelsen vises det til omtalen i Prop. 43 L (2024-2025) endringer i energiloven.

Bestemmelsen gir hjemmel til å avvise en søknad fordi formelle betingelser for å behandle søknaden ikke er oppfylt. Første ledd angir at dersom feilen eller mangelen kan rettes, skal konsesjonsmyndigheten gi nødvendig veiledning om hva som må rettes, og sette en rimelig frist for retting. Konsesjonsmyndigheten skal også gi veiledning om virkningene av å oversitte rettefristen. Hvor mye veiledning som skal gis før saken avvises, må tilpasses søkerens behov og sakens karakter. Et eksempel på en feil eller mangel som kan rettes, er at en søknad ikke gir de opplysninger som er nødvendig for å vurdere om tillatelse bør gis og hvilke vilkår som skal settes.

Retting bør kreves før søknaden tilgjengeliggjøres, kunngjøres og sendes på høring. Bestemmelsen er likevel ikke til hinder for at konsesjonsmyndigheten kan kreve retting også etter at høring mv. er gjennomført. I så fall må det foretas en konkret vurdering av behovet for ny høring.

Annet ledd angir at en søknad som fremdeles inneholder feil eller mangler etter rettefristens utløp, skal avvises. Såfremt rettefristen er utløpt, kreves det ikke at konsesjonsmyndigheten gir ytterligere varsel før avvisning besluttet.

Annet punktum i annet ledd bestemmer at konsesjonsmyndigheten også skal avvise søknaden dersom en søknad inneholder feil eller mangler som etter sin art ikke kan avhjelpes.

Tredje ledd angir at konsesjonsmyndigheten kan gi oppfriskning av en utløpt rettefrist. Oppfriskning betyr at den som har oversittet fristen får en mulighet til å få behandlet saken sin selv om fristen er oversittet. Det forutsettes at den som har oversittet rettefristen, begjærer oppfriskning. Hvis mulig, bør retting skje samtidig som det begjæres oppfriskning.

At bestemmelsen er en «kan»-bestemmelse innebærer at vedkommende ikke har rettskrav på oppfriskning. Det skal foretas en konkret helhetsvurdering av om oppfriskning bør gis. En avgjørelse om å gi eller ikke gi oppfriskning er en prosessledende beslutning som ikke kan påklages.

Til § 5 Vedtak

Det er i første ledd presisert at konsesjon etter §§ 6 – 8 gis for et begrenset tidsrom på inntil 50 år regnet fra da konsesjonen ble gitt. Hvor lang varigheten av hver enkelt konsesjon skal være, må fastsettes i den konkrete konsesjonen. Der det gis konsesjon til et anlegg, skal varigheten på konsesjonen som hovedregel tilpasses den antatte tekniske og økonomiske levetiden til anlegget, innenfor den øvre tidsgrensen på 50 år. Det er i annet ledd presisert at konsesjonen gis til en bestemt juridisk person, og ikke kan overdras uten tillatelse fra konsesjonsmyndigheten. Tredje ledd gir hjemmel for at konsesjonsmyndigheten kan kreve at den som gis anleggskonsesjon etter § 7 betaler kostnadene ved kunngjøringen av konsesjonsvedtaket. Kostnadene må kunne dokumenteres av konsesjonsmyndigheten. Kostnadsdekningsplikten gjelder kun i de tilfellene der det gis en konsesjon etter § 7, og ikke dersom konsesjonssøknaden avslås.

Til § 6 Områdekonsesjon for nettanlegg

I første ledd er det oppstilt konsesjonsplikt for bygging, eierskap og drift av anlegg for fordeling, lagring og omforming av elektrisk energi og varme. Det er presisert at kundespesifikke anlegg med spenning under 1000 volt vekselstrøm/1500 volt likestrøm ikke omfattes av konsesjonsplikten. Kundespesifikke anlegg for varme omfattes heller ikke av konsesjonsplikten. Departementet presiserer at unntak for konsesjonsplikt i forskriften ikke fritar fra krav i annet regelverk som gjelder for Svalbard.

I § 6 er det, i motsetning til i § 7, ikke oppstilt konsesjonsplikt for ombygging og utvidelse av bestående anlegg. Dette har sin bakgrunn i at en områdekonsesjon favner både nye anlegg og forsterkninger.

I medhold av første ledd kan konsesjonsmyndigheten ved enkeltvedtak utpeke én områdekonsesjonær. Dette vil innebære at denne aktøren vil ha enerett på å fordele elektrisitet og varme i Longyearbyen.

En områdekonsesjon er en tillatelse (fullmakt) til å bygge, eie og drive nettanlegg i et nærmere angitt geografisk område. Før arbeid knyttet til nye elektriske anlegg, eller ombygging av eksisterende anlegg, kan settes i verk, skal konsesjonæren ha forelagt planene for Longyearbyen lokalstyre, Sysselmesteren, grunneiere og andre berørte, og gitt disse anledning til å uttale seg. Foreleggingen skal være skriftlig og minimum inneholde en beskrivelse av planene, kart, beskrivelse av virkningene for omgivelsene, frist for uttalelse og kontaktinformasjon til konsesjonæren. Fristen for uttalelse skal være minst tre uker. Disse bestemmelsene er nedfelt i § 6 annet ledd.

Ved vesentlige innvendinger mot anlegget/ombyggingen skal den som har konsesjon etter § 6 forsøke å bli enig med de berørte partene om en justert løsning. Dersom det ikke oppnås enighet, skal konsesjonæren sende saken til konsesjonsmyndigheten for avgjørelse. Oversendelsen til konsesjonsmyndigheten skal inneholde en beskrivelse av den aktuelle uenigheten, kopi av foreleggingen og innkomne uttalelser, og sendes i kopi til motparten. Konsesjonsmyndigheten avgjør ved enkeltvedtak hvorvidt anlegget tillates bygget/ombygget. Disse bestemmelsene er nedfelt i § 6 tredje ledd.

Til § 7 Anleggskonsesjon for produksjonsanlegg

Første ledd oppstiller krav om konsesjon for å bygge, eie og drive anlegg for produksjon, lagring, omforming og fordeling av elektrisk energi og/eller varme. Konsesjonsplikten omfatter også batterianlegg/-lagring.

Videre gjelder konsesjonsplikten også ombygging eller utvidelse av bestående anlegg. En «utvidelse» vil typisk foreligge dersom et anlegg bygges større enn dagens, slik at det ikke lenger samsvarer med den gjeldende konsesjonen. Om det foreligger en «ombygging» må vurderes fra sak til sak av konsesjonsmyndigheten. Det kan typisk være tekniske endringer, utskifting til nye komponenter utenfor rammen av gjeldende konsesjon og endringer som har virkninger for allmenne og private interesser, herunder arealbruk. Drift og vedlikehold innenfor rammen av gjeldende konsesjon, og midlertidige tiltak for å gjenopprette forsyningen i en beredskapssituasjon, vil i utgangspunktet ikke være søknadspliktige tiltak. Det er ikke mulig å gi en uttømmende beskrivelse av dette, og spørsmålet overlates til konsesjonsmyndighetens skjønn. I henhold til første ledd tredje

punktum kan konsesjonsmyndigheten ved enkeltvedtak gjøre unntak fra kravet om konsesjon dersom konsesjon anses åpenbart unødvendig.

I annet ledd er det oppstilt flere unntak fra kravet om konsesjon. Dette gjelder mindre anlegg for produksjon eller lagring av elektrisk energi og/eller varme, med installert effekt inntil 500 kW. Nødstrømsaggregat som ikke er tilknyttet nett er unntatt konsesjonsplikten uavhengig av størrelse.

Til § 8 Omsetningskonsesjon

Bestemmelsen oppstiller konsesjonsplikt for å omsette elektrisk energi og/eller varme til sluttbruker, og det er presisert at det med sluttbruker menes kjøper av elektrisk energi og/eller varme som ikke selger denne videre. Kravet til konsesjon gjelder ikke for intern fordeling av varme til sluttbrukere bak en undersentral. Undersentraler fordeler varme videre fra rørgettet til sluttbruker. Undersentralene eies i hovedsak av bygningseiere og sameiere.

Konsesjonsmyndigheten kan ved enkeltvedtak utpeke én konsesjonær med rett til omsetning av elektrisk energi og/eller varme til sluttbruker. Dette vil innebære at denne aktøren vil ha enerett på å omsette elektrisitet og varme i Longyearbyen.

Til § 9 Frister for bygging og idriftsettelse

Bestemmelsen er oppstilt på bakgrunn av ny § 3-1 b (Frister for utbygging og idriftsettelse), jf. Prop. 43 L (2024-2025) endringer i energiloven. For nærmere redegjørelse av forståelsen av bestemmelsen vises det til nevnte proposisjon.

§ 9 første ledd første punktum bestemmer at en konsesjon til anlegg etter § 7 bortfaller hvis arbeidet ikke blir satt i gang innen fem år. Fristen regnes fra den datoen da konsesjonen ble gitt. Dersom konsesjonsvedtaket blir påklaget, regnes fristens utgangspunkt fra den dagen endelig vedtak fra klageinstansen foreligger.

Første ledd annet punktum fastsetter en femårsfrist for idriftsettelse av anlegg med konsesjon etter § 7. Et produksjonsanlegg vil anses for å være i drift når samtlige produksjonsenheter har begynt å levere strøm på nettet. Dersom en produksjonsenhet for eksempel rammes av en teknisk feil som må repareres like før idriftsettelsen av denne ene produksjonsenheten, er dette ikke til hinder for at konsesjonsmyndigheten i den enkelte sak likevel kan vurdere anlegget som helhet å være satt i drift. Et nettanlegg vil anses for å være i drift når anlegget er spenningssatt, det vil si når spenningen er tilkoblet. Prøvedrift av et produksjonsanlegg eller et nettanlegg over en viss sammenhengende tidsperiode anses også som idriftsettelse.

Konsesjonen bortfaller ikke dersom idriftsettelsesfristen oversittes. Ved oversittelse bør konsesjonsmyndigheten vurdere å ta i bruk virkemidler som tvangsmulkt etter § 52 og tilbaketrekking av konsesjon etter § 11. Hvis fristoversittelsen ble begått forsettlig eller uaktsomt, kan det være aktuelt å ilegge overtredelsesgebyr etter § 53.

Annet ledd første punktum åpner for at konsesjonsmyndigheten kan fastsette en kortere eller lengre frist for byggestart og idriftsettelse i konsesjonen. Dette kan være aktuelt hvis prosjektets omfang tilsier det, eller dersom anlegget for eksempel skal bestå av

komponenter med særlig lang leveringstid. Det er også nærliggende å fastsette en lengre frist for byggestart ved tildeling av betingede konsesjoner. Der en konsesjon legger opp til trinnvis utbygging, kan konsesjonsmyndigheten fastsette ulike byggestart- og idriftsettelsesfrister for hvert enkelt byggetrinn i konsesjonen.

Annet ledd annet punktum bestemmer at fristene i første ledd kan forlenges med inntil to år av gangen etter søknad fra konsesjonær. Fristforlengelse kan også gis for et kortere tidsrom enn to år. Konsesjonsmyndigheten kan ikke forlenge fristene på eget initiativ, eller forlenge fristene mer enn det som er omsøkt. Hvorvidt en søknad om fristforlengelse skal innvilges, beror på en skjønnsmessig helhetsvurdering, og konsesjonær har ikke rettskrav på fristforlengelse.

Annet ledd tredje punktum fastslår at en beslutning om å innvilge, avslå eller avvise en søknad om fristforlengelse er et enkeltvedtak som dermed skal begrunnes og kan påklages.

Tredje ledd bestemmer at den tid som det på grunn av force majeure-forhold har vært umulig å utnytte, ikke regnes med ved fristberegningen. Det er ikke tilstrekkelig at det foreligger en force majeure-begivenhet. Et «force majeure-forhold» innebærer også et krav om at konsesjonæren ikke med rimelighet kunne forventes å unngå eller overvinne konsekvensene av begivenheten. Bestemmelsen må ses i sammenheng med konsesjonærens mulighet til å søke om fristforlengelse etter annet ledd. I de fleste situasjoner vil konsesjonær ha mulighet til overkomme konsekvensene knyttet til overholdelse av frister kort tid etter at force majeure-begivenheten inntraff, ved å søke om fristforlengelse.

Til § 10 Etterundersøkelser

Bestemmelsen er oppstilt på bakgrunn av ny § 10-1 a (Etterundersøkelser), jf. Prop. 43 L (2024-2025) endringer i energiloven. For nærmere redegjørelse av forståelsen av bestemmelsen vises det til nevnte proposisjon.

Første ledd første punktum angir at konsesjonsmyndigheten kan fatte vedtak som pålegger konsesjonær å utføre og bekoste etterundersøkelser knyttet til tiltakets virkninger for miljø og annen arealbruk. Et relevant eksempel knyttet til «miljø»-alternativet er å pålegge undersøkelser av hensyn til fugl. «Annen arealbruk»-alternativet inkluderer reindrift, friluftsliv og støyfølsom bebyggelse. Bestemmelsen er en kan-bestemmelse. Det innebærer at konsesjonsmyndigheten ikke har plikt til å pålegge etterundersøkelser selv om vilkårene er oppfylt.

Etter annet punktum skal konsesjonsmyndigheten fastsette nødvendige rammer for undersøkelsesarbeidet i pålegget, for eksempel en spesifisering av hvilke typer undersøkelser som skal gjøres. Det kan også være aktuelt å stille krav om hvilken type selskap eller fagmiljø som skal utføre undersøkelsene. Pålegget bør også fastsette en rimelig frist for å fremlegge undersøkelsesrapportene for konsesjonsmyndigheten.

Ved vurderingen av om det skal pålegges etterundersøkelser, skal konsesjonsmyndigheten foreta en helhetsvurdering av behovet for undersøkelser i tilknytning til det konkrete anlegget. Hjemmelen kan ikke benyttes der hovedformålet er gjennomføring av større

forskningsprosjekter. Bestemmelsen er ment å gjelde for undersøkelser av anleggets virkninger for miljø og annen arealbruk, som det er rimelig grunn til å tro at ikke ble, eller kunne bli, tilfredsstillende undersøkt i forkant av konsesjonstildeling. Kostnadene ved pålegget må i alle tilfelle stå i et rimelig forhold til tiltakets antatte skadevirkninger og den antatte nytten av undersøkelsene, jf. tredje punktum.

Annet ledd bestemmer at undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for konsesjonsmyndigheten. Dersom konsesjonsmyndigheten finner at rapportene fra etterundersøkelsene tilsier at konsesjonær bør pålegges nye avbøtende tiltak, kan konsesjonen etter omstendighetene omgjøres etter reglene i § 12 eller alminnelige forvaltningsrettslige omgjøringsregler.

Til § 11 Tilbaketrekking

Bestemmelsen er bl.a. oppstilt på bakgrunn av endret § 10-2 (Tilbaketrekking av tillatelse), jf. Prop. 43 L (2024-2025) endringer i energiloven. For nærmere redegjørelse av forståelsen av bestemmelsen vises det bl.a. til nevnte proposisjon.

Konsesjonsmyndigheten kan trekke tilbake en konsesjon eller tillatelse dersom rettighetshaveren har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning for vedtaket. Det samme gjelder dersom rettighetshaveren ikke lenger anses skikket til å utøve virksomheten etter grovt eller gjentatte brudd på forskriften eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av forskriften. En konsesjon kan også trekkes tilbake ved oversittelse av frister gitt i eller i medhold av forskriften, og som er knyttet til fremdriften av tiltaket. Vilåret for tilbaketrekking på dette grunnlaget er at fristen må være «*knyttet til fremdriften av tiltaket*». Det er særlig i den tidlige byggefasen at hjemmelen vil kunne få betydning. Bestemmelsen må ses i sammenheng med adgangen til å benytte mindre inngripende tiltak. Tilbaketrekking bør vurderes dersom illeggelse av tvangsmulkt er forsøkt uten hell, eller det er lite hensiktsmessig å forsøke tvangsmulkt. Dette gjelder særlig dersom manglende fremdrift for eksempel legger beslag på areal som ellers kunne ha vært benyttet til andre samfunnsnyttige formål.

Konsesjonsmyndigheten bør på forhånd i rimelig tid gi konsesjonær et varsel om at tilbaketrekking kan være aktuelt.

Til § 12 Omgjøring

Bestemmelsen er bl.a. oppstilt på bakgrunn av endret § 10-4 (Omgjøring), jf. Prop. 43 L (2024-2025) endringer i energiloven. For nærmere redegjørelse av forståelsen av bestemmelsen vises det bl.a. til nevnte proposisjon. Omgjøringsadgangen er begrenset til «særlige tilfeller», og terskelen for å anse dette vilåret som oppfylt vil være klart høyere for private interesser enn for allmenne interesser. Med dette som utgangspunkt mener departementet at konsesjonærens behov for forutsigbarhet fremdeles er ivaretatt i tilstrekkelig grad. Det kan i unntakstilfeller være behov for å omgjøre konsesjoner av hensyn til private interesser der tiltaket innebærer ulemper som var ukjente eller som viser seg å være vesentlig større enn antatt, og det er sannsynlig at konsesjonsmyndigheten ville ha krevd andre avbøtende tiltak eller tilpasninger i prosjektet dersom virkningene hadde vært kjent på tidspunktet for konsesjonstildeling.

§ 12 kan komme til anvendelse ved samtlige endringer av en tillatelse. Fastsatte vilkår kan oppheves, og nye vilkår kan fastsettes. Endringer i tillatelser knyttet til en større eller mindre ombygging av et bestående anlegg, omfattes også. Bestemmelsen gjelder omgjøring av alle typer tillatelser gitt i medhold av forskriften, inkludert konsesjoner.

Både allmenne og private interesser er relevante hensyn ved vurderingen av om det er grunnlag for omgjøring. Private interesser omfatter først og fremst interessene til naboer, grunneiere eller andre berørte rettighetshavere.

Bestemmelsen gir ikke noen et krav på å få realitetsbehandlet en anmodning om omgjøring. Vedkommende har krav på å få svar på sin anmodning innen rimelig tid, men om konsesjonsmyndigheten ikke finner grunn til å gå videre med omgjøringsspørsmålet, vil avgjørelsen ikke kunne påklages.

Dersom det er behov for endring i en tillatelse av hensyn til konsesjonærens egne interesser, forutsettes det at konsesjonær som hovedregel søker om omgjøring etter § 12 annet ledd.

Omgjøring etter første ledd kan bli aktuelt fordi faktiske forhold har endret seg eller avviker fra det som ble lagt til grunn for tillatelsen, eller fordi kunnskapsgrunnlaget har blitt bedre. Kravene til konsesjonæren kan både lempes og skjerpes, men bestemmelsen gir ikke hjemmel til å trekke tilbake tillatelsen som sådan.

Dersom konsesjonsmyndigheten innvilger en søknad etter annet ledd, kan det fastsettes vilkår som har en saklig sammenheng med den omsøkte endringen. Dersom konsesjonsmyndigheten finner at det er hensiktsmessig å foreta ytterligere endringer i tillatelsen samtidig – utover det som har en saklig sammenheng med den omsøkte endringen – må slike tilleggsendringer hjemles i første ledd eller andre omgjøringsregler.

Rettsvirkningen av omgjøring etter § 12 er at den opprinnelige tillatelsen videreføres, justert for de konkrete endringene som er fastsatt i omgjøringsvedtaket.

Til § 13 Overgangsregel for konsesjon

Det finnes allerede anlegg for forsyning av elektrisk energi og varme i Longyearbyen, men konsesjonene har løpt ut. For å fange opp disse anleggene og pålegge plikter er det oppstilt en overgangsregel. Det skal søkes om konsesjon for konsesjonspliktige anlegg innen ett år etter at forskriften settes i kraft. Alle kravene til innhold i søknader etter § 3 annet ledd vil ikke være relevante for eksisterende anlegg, f.eks. kravene i bokstavene c), d), e), f) og g). Konsesjonsmyndigheten vil foreta en forenklet behandling av slike søknader, og det vil være opp til konsesjonsmyndigheten å avgjøre hva som er hensiktsmessig og forsvarlig.

Til § 14 Vilkår ved konsesjon

Det er i § 14 bokstav a) oppstilt leverings- og tilknytningsplikt for den som har konsesjon etter § 6, dvs. områdekonsesjonæren. Leveringsplikten gjelder elektrisk energi og varme, mens tilknytningsplikten er avgrenset til elektrisk energi. Tilknytningsplikten omfatter om nødvendig en plikt til å planlegge, søke konsesjon for, samt investere i nye anlegg uten ugrunnet opphold. Nevnte konsesjonær kan samtidig kreve anleggsbidrag for tilknytning

av nye anlegg for uttak av og produksjon av elektrisk energi, samt når eksisterende kunder ber om økt kapasitet, jf. § 25.

Konsesjonsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon fra leverings-, tilknytnings- og/eller investeringsplikten dersom særlige grunner tilsier det eller tiltaket åpenbart ikke er samfunnsmessig rasjonelt, jf. § 55.

I § 14 bokstav a) romertall iv fremgår det en plikt for områdekonsesjonæren til å bygge nettanlegg helt frem til et anlegg for produksjon av elektrisk energi som tilknyttes nett med spenning opp til og med 22 kV. Plikten gjelder kun nye produksjonsanlegg, og omfatter dermed ikke anlegg som er bygget eller hvor bygging er igangsatt.

Områdekonsesjonærens plikt utløses på forespørsel, det vil si når produsenten uttrykkelig ber områdekonsesjonæren om tilknytning. Områdekonsesjonæren får en plikt til å bygge seg helt fram til et hensiktsmessig grensesnitt ved produksjonsanlegget. Hva som er et hensiktsmessig grensesnitt ved produksjonsanlegget, vil variere mellom produksjonsteknologier og utformingen av det enkelte produksjonsanlegget.

Bestemmelsen er ikke til hinder for at områdekonsesjonæren og produsenten kan bli enige om et hensiktsmessig grensesnitt.

§ 14 bokstav b) har krav knyttet til drift, vedlikehold og modernisering, og gjelder den som har konsesjon etter § 6 og/eller § 7.

Kravene er satt opp etter modell av energilovforskriften § 3-5 a, og fastsetter nødvendigheten av kontinuerlig vedlikehold, og at det skal foreligge planer for vedlikehold og modernisering som sørger for å opprettholde nødvendig funksjonalitet og kapasitet under hele konsesjonsperioden.

Planene skal minimum oppdateres hvert annet år. Vær- og klimaforhold på Svalbard kan tilsi at frekvens for vedlikeholdstiltak og tilstandskontroll bør være høyere enn på steder på fastlandet med mer stabilt klima.

Det er i § 14 bokstav c) oppstilt krav knyttet til miljø og landskap, og gjelder den som har konsesjon etter § 6 og/eller § 7. Konsesjonæren plikter ved planlegging, utførelse og drift av anlegget å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper. Dette gjelder i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren.

Svalbardmiljøloven § 5 oppstiller også aktsomhetsplikt og informasjonsplikt for enhver som oppholder seg på eller driver virksomhet på Svalbard. Ved myndighetsutøving etter svalbardmiljøloven skal retningslinjene i §§ 7 – 10 i loven legges til grunn, dvs. føre var-prinsippet, vurdering av samlet belastning, at miljøpåvirker skal betale, og miljømessige teknikker og innsatsfaktorer.

Det er i § 14 bokstav d) oppstilt et overordnet krav knyttet til beredskapsplikt. Forskriften kapittel 4 om sikkerhet og beredskap stiller mer spesifikke krav til konsesjonærer som utpekes som KBO-enhet, mens § 14 bokstav d) krever at alle konsesjonærer, dvs. den/de som har konsesjon etter § 6 og/eller § 7, skal ta beredskapsmessige hensyn ved planlegging, utførelse og drift av anlegget selv om de ikke er KBO-enhet. Kravene i

kapittel 4 kan anses som førende for hvilke vurderinger konsesjonær skal gjøre for å forebygge, håndtere eller begrense virkningene av ekstraordinære situasjoner.

Det er i § 14 bokstav e) oppstilt krav om nedleggelse. Bokstav e) har også bestemmelser om at konsesjonæren skal søke konsesjonsmyndigheten om forlengelse av konsesjonen eller varsle nedleggelse senest ett år før konsesjonen utløper, og at konsesjonspliktige anlegg ikke kan nedlegges uten tillatelse fra konsesjonsmyndigheten. Her er det en forskjell mellom områdekonsesjoner og anleggskonsesjoner. Det er ikke noe krav om at en områdekonsesjonær skal varsle om nedleggelse av anlegg. Dette har sin bakgrunn i at en områdekonsesjon er en tillatelse (fullmakt) til å bygge, eie og drive nettanlegg i et nærmere angitt geografisk område. Det er derfor ikke hensiktsmessig at områdekonsesjonær skal varsle ved hvert enkelt anlegg som inngår i konsesjonen. Kravet om søknad om forlengelse av konsesjon senest ett år før konsesjonen utløper gjelder både områdekonsesjonær og anleggskonsesjonær. Svalbardmiljøloven har for øvrig en bestemmelse om nedleggelse, stans og opprydding i § 64.

I § 14 bokstav f) er det oppstilt krav knyttet til intern organisering og regnskap, og gjelder for område- og omsetningskonsesjonær. I romertall i er det oppstilt krav om at konsesjonæren skal drive og utvikle energisystemet på en kostnadseffektiv måte. Konsesjonsmyndigheten kan stille ytterligere krav til effektivisering og ekstern kontroll av effektiv drift. I romertall ii fastslås det at konsesjonær skal føre regnskap, som skal være i samsvar med god regnskapsskikk. I romertall iii er det oppstilt krav om at det skal føres adskilte regnskap (internregnskap) for de ulike virksomhetsområdene elektrisk energi og varme. Det er også oppstilt krav om at prinsipper og regler som benyttes i internregnskapet skal komme klart frem og dokumenteres. Anvendte prinsipper og regler skal bare endres i særskilte tilfeller. I romertall iv er det oppstilt krav om at konsesjonæren skal sørge for at en ekstern revisor påser at internregnskapet er i henhold til kravene. Revisors kontrollhandlinger skal dokumenteres og være offentlig tilgjengelig. Det er også oppstilt krav om at revisorbehandlet internregnskap skal være offentlig tilgjengelig. Internregnskapet og revisors kontrollhandlinger skal være tilgjengelig senest en måned etter avlagt årsrapport.

Det er i § 14 siste ledd presisert at konsesjonsmyndigheten i forbindelse med den enkelte konsesjon kan fastsette ytterligere vilkår. Konsesjonsmyndigheten må vurdere om dette er påkrevet av allmenne eller private hensyn.

Til § 14 A Tilknytningsplikt for brukere av elektrisk energi med egenproduksjon

Hensikten med bestemmelsen er å sikre at aktører ikke kobler seg fra områdekonsesjonærens nettanlegg. Dersom kunder kobler seg fra nettet, blir det færre aktører å dele de faste kostnadene på og tariffen for øvrige kunder vil bli høyere. § 14 A første ledd om tilknytningsplikt for brukere av elektrisk energi med anlegg for egenproduksjon av elektrisk energi er oppstilt for å ivareta de særegne forholdene i Longyearbyen arealplanområde. Longyearbyen er et lite energisystem som gjør at det kan ha store konsekvenser for øvrige kunder dersom enkeltkunder kobler seg fra. Tilknytningsplikten er avgrenset til aktører med anlegg for egenproduksjon av elektrisk energi med installert effekt over 25 kW. Det vil si at eiere/brukere av f.eks. hytter som er

selvforsynte med elektrisk energi, f.eks. i form av solcellepanel eller aggregat, typisk ikke vil være omfattet av tilknytningsplikten i § 14 A. Bestemmelsen innebærer ikke at brukere av elektrisk energi med anlegg for egen produksjon og den som har konsesjon etter § 6 er likestilt. Plikten etter § 14 A er avgrenset til å være tilknyttet konsesjonæren, mens den som har konsesjon har en investeringsplikt som kunden ikke har, og dette følger av § 14 a (Vilkår ved konsesjon). Det vil si at det er områdekonsesjonæren som er ansvarlig for nettanlegget fram til kunden.

Det er oppstilt en fritaksbestemmelse i annet ledd, slik at NVE etter søknad kan fatte enkeltvedtak om unntak fra tilknytningsplikten. Dette for å unngå utilsiktede situasjoner. Det kan for eksempel foreligge økonomiske eller tekniske omstendigheter som gjør tilknytningsplikten uforholdsmessig tyngende for kunden/den som har anlegg for egen produksjon av elektrisk energi. NVE vil ha rom for å utvise skjønn ved behandlingen av søknader om fritak.

Til § 15 Frekvensregulering

Den som har konsesjon etter forskriften § 6 og § 8, skal sørge for frekvensregulering og sikre momentan balanse i systemet for elektrisk energi til enhver tid, samt sikre nødvendig balanse i varmesystemet. Konsesjonæren skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende i forhold til alle som omfattes av forskriften, og skal utarbeide og distribuere informasjon om forhold i systemet for elektrisk energi og varme som har betydning for den generelle leveringskvaliteten. § 15 speiler flere av bestemmelsene i forskrift om systemansvaret i kraftsystemet § 4. Dette med unntak av bestemmelser knyttet til marked siden det jo ikke finnes et kraftmarked som sådan i Longyearbyen. Tatt i betraktning det begrensede antallet aktører i Longyearbyen er det heller ikke inntatt en bestemmelse om samordning og oppfølging av konsesjonærer og sluttbrukere.

Til § 16 Tilknytningsavtaler

Det skal inngås tilknytningsavtaler mellom den som har konsesjon etter § 6 og § 8 og kunder. Avtalen skal sikre at nevnte konsesjonær har rett til å koble ut kunder ved behov, for eksempel i forbindelse med vedlikehold, oppgraderinger og andre tekniske forhold. Videre skal avtalen legge til rette for at konsesjonæren kan samordne og følge opp kundenes disposisjoner for å sikre tilfredsstillende leveringskvalitet. Kundene skal også forplikte seg til å gi relevant informasjon om driftsmessige forhold, herunder hendelser eller planlagt utetid på produksjon, stort forbruk eller andre forhold som med rimelighet kan forventes å påvirke driften til nevnte konsesjonær. Bestemmelsen innebærer at nødvendige rettigheter og plikter skal reguleres via avtale, og dermed unngår man en situasjon hvor den utpekte konsesjonæren må fatte pålegg (vedtak) for å følge opp ansvaret for driften av systemet.

Det er ikke definert hva som menes med «tilfredsstillende leveringskvalitet» i § 16. På fastlandet er dette regulert i forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet (leveringskvalitetsforskriften), og RMEs veileder til forskriften gir informasjon. Enkelt forklart omfatter leveringskvalitet leveringspålitelighet, spenningskvalitet og en rekke ikke-tekniske elementer, som varsling, utbedring,

behandling av kundesøknader og informasjon fra nettselskapet til kundene. Leveringskvalitetsforskriften gjelder formelt sett ikke i Longyearbyen, men departementet legger til grunn at forskriften med tilhørende veileder kan fungere som uformell rettesnor også i Longyearbyen. Det er for øvrig oppstilt krav til leveringskvalitet i §15 og §17.

Til § 17 Leveringskvalitet

Det er i § 17 første ledd oppstilt et overordnet krav om at den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal sørge for tilfredsstillende leveringskvalitet i tilknytningspunktet. Hva som er «tilfredsstillende leveringskvalitet» er ikke nærmere definert, og som påpekt også i tilknytning til § 16, legger departementet til grunn at leveringskvalitetsforskriften med tilhørende veileder kan brukes som uformell rettesnor også i Longyearbyen.

I § 17 første ledd bokstavene b) og c) er det samtidig foreslått konkrete krav til frekvens og langsomme variasjoner i spenningens effektverdi. Dette er krav som er inspirert av kravene i leveringskvalitetsforskriften, jf. forskriftens § 2-1 tredje ledd, § 3-2 annet ledd og § 3-3.

I leveringskvalitetsforskriften § 3-2 annet ledd er det krav til at systemansvarlig i områder som midlertidig er uten fysisk tilknytning til tilgrensende nett, det vil si ved øydrift, skal sørge for at spenningen normalt holdes innenfor $50 \text{ Hz} \pm 2 \%$. For å sikre at frekvensen ikke avviker for mye fra 50 Hz, er det foreslått tilsvarende krav i Longyearbyen, jf. § 17 første ledd.

Den andre parameteren som foreslås innført, er en konkret grenseverdi for langsomme variasjoner i spenningens effektivverdi (langsomme variasjoner) i tilknytningspunktet i lavspenningsnettet. For høy eller for lav spenning over tid kan skade elektrisk utstyr. Langsomme variasjoner i spenningens effektivverdi er den enkeltparameteren som tydeligst indikerer om spenningskvaliteten er god eller ikke. Å innføre krav til langsomme variasjoner sikrer at spenningen i tilknytningspunktet til kunder i lavspenningsnettet ikke avviker for mye fra avtalt spenningsnivå. Det foreslås å innføre et krav om at spenningen skal måles som gjennomsnitt over ti minutter. Ti-minuttersverdiene skal være innenfor $+10 \%$ – -15% av avtalt spenningsnivå. Dette tillatte spenningsintervallet er i tråd med anbefalinger i standarden EN 50160 for systemer som ikke er tilknyttet et transmisjonsnett.²⁹ I lavspenningsnett med avtalt spenningsnivå på 230 V skal spenningen være innenfor 195,5 V – 253 V. Kravet til langsomme spenningsvariasjoner er på fastlandet gitt i leveringskvalitetsforskriften § 3-3.

I § 17 annet ledd er det oppstilt krav om at spenningskvaliteten skal utbedres uten ugrunnet opphold av eieren av anlegget som er skyld i at kvaliteten ikke er tilfredsstillende.

For å sikre at kundene ikke får unødvendig lange avbrudd, er det foreslått å innføre krav til at forsyningen skal gjenopprettes uten ugrunnet opphold. Det er eieren av anlegget med feil som er ansvarlig for å gjenopprette forsyningen, jf. § 17 tredje ledd. Kravet til gjenoppretting uten ugrunnet opphold innebærer at den som er ansvarlig for utbedringen,

²⁹ “networks not interconnected with transmission systems or for special remote network users”

ikke har anledning å utsette eller nedprioritere oppgaven uten at det foreligger en begrunnelse som kan forsvare dette. Økonomiske insentiver er ikke god nok begrunnelse i denne sammenheng. En begrunnet utsettelse av feilretting kan være aktuelt i situasjoner der naturgitte forhold, som f.eks. uvær, ras eller lignende, hindrer montørene i å arbeide under sikre forhold. Tilknytningspunkt av betydning for liv og helse skal prioriteres ved gjenoppretting av forsyningen. I leveringskvalitetsforskriften følger krav til utbedring av forskriftens § 2-1 første ledd.

Konsesjonæren skal varsle kundene ved planlagt arbeid i nettet eller produksjonen som gjør at kundene vil være uten leveranse en periode. Varsel om planlagte avbrudd kan bidra til å redusere ulempene kundene har ved avbruddet og sikre at de kan forberede seg. Kundene skal som minimum varsles 72 timer før avbruddet starter, og varselet skal inneholde tidspunkt og planlagt varighet av avbruddet. § 17 fjerde ledd er inspirert av leveringskvalitetsforskriften § 2-3.

I henhold til § 17 femte ledd skal henvendelser om leveringskvalitet rettes til den som har konsesjon etter § 6 og § 8. Dette omfatter blant annet spørsmål om eller misnøye med antall avbrudd, varsling av avbrudd eller spenningskvaliteten. Konsesjonæren må vurdere om leveringskvaliteten er god nok eller om konsesjonæren eller andre må gjøre tiltak for å bedre leveringskvaliteten. Henvendelser skal behandles av konsesjonæren uten ugrunnet opphold, og konsesjonæren skal utarbeide et skriftlig svar med vurdering og begrunnelse. Bestemmelsen er inspirert av leveringskvalitetsforskriften § 2-6, § 2-5 første ledd, § 2-5a første ledd og § 4-2 første og annet ledd.

Til § 18 Tvangsmessig utkobling av kunder og rasjonering

Det følger av første ledd at den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal utarbeide planer for å håndtere kvoterasjonering, tvangsmessige leveringsinnskrenkninger og tvangsmessig utkobling av kunder. Ved utarbeidelse av planer skal det legges vekt på liv og helse, kritiske samfunnsfunksjoner og hensynet til å minimere ulempe for andre samfunnsinteresser. Planene skal koordineres med Sysselmesteren.

Det følger av annet ledd at tvangsmessig utkobling av kunder skal planlegges slik at skade eller ulempe for kunder blir minst mulig. Utkobling skal skje i samråd med Sysselmesteren.

Sysselmesteren bør i henhold til tredje ledd innhente nødvendig informasjon fra relevante myndigheter og aktører, og bidra til at innhentet informasjon gir best mulig grunnlag for konsesjonærens utarbeidelse av rasjoneringsplaner. Bestemmelsen er inspirert av kraftrasjoneringsforskriften § 18 fjerde ledd bokstav a) og b) som regulerer rollen til statsforvalter på fastlandet. Departementet legger til grunn at det kun vil være én rasjoneringsplan i Longyearbyen, og at det derfor ikke vil være behov for samordning av rasjoneringsplaner. Bestemmelsen i kraftrasjoneringsforskriften § 18 fjerde ledd bokstav c) om samordning av rasjoneringsplaner anses derfor ikke å være relevant i Longyearbyen.

I henhold til fjerde ledd kan den som har konsesjon etter § 6 og § 8, ved effekt- og energiknapphet i energisystemet iverksette tiltak som kvoterasjonering, tvangsmessige

leveringsinnskrenkninger og kortvarig tvangsmessig utkobling av kunder. Slike tiltak skal foretas i samråd med Sysselmesteren.

Til § 19 Prinsipper for utforming av tariffer

Det er konsesjonær etter § 6 og § 8 som selv er ansvarlig for å utarbeide konkrete tariffer for elektrisk energi og varme. Tariffene skal ikke forhåndsgodkjennes, men være i samsvar med bestemmelsene i forskriften kapittel 3. I § 19 bokstavene a – f er det oppstilt noen overordnede prinsipper.

Det er i bokstav a presisert at tariffene skal refereres til tilknytningspunktene, og med tilknytningspunkt menes her det eiermessige skillet mellom område- og omsetningskonsesjonær og kunde.

Elektrisk energi i Longyearbyen blir i all hovedsak målt og avregnet i tilknytningspunktene. For varme er situasjonen at SEAS i flere tilfeller ikke eier fordelingen helt fram til sluttbruker, men kun fram til undersentralen. Eierforholdene bak undersentralen er ikke alltid entydige. Bak en undersentral kan det være flere bygg eller boenheter, og i slike tilfeller skal det etableres ett kundeforhold med én kunde i det eiermessige skillet mellom konsesjonæren og kunden. Når eierskillet går i undersentralen, skal måling og avregning skje i undersentralen. Konsesjonæren har ikke ansvar for videre fordeling av varme bak dette tilknytningspunktet. Det er kunden i tilknytningspunktet som vil være ansvarlig for videre fordeling. Videreformidling fra undersentral til sluttbruker er ikke konsesjonspliktig jf. § 8 annet ledd.

I tilfeller der det ikke er åpenbart hvem som er eier bak tilknytningspunktet vil det være avgjørende med god dialog for å både avklare eksisterende eierforhold til varmeanleggene, etablere hensiktsmessig eierskille og ha tydelige avtaler mellom konsesjonæren og kunden i tilknytningspunktet.

Kravet i bokstav b om at konsesjonæren plikter å «tilby alle som etterspør elektrisk energi og varme ikke-diskriminerende og objektive tariffer og vilkår» innebærer at det ikke er tillatt med diskriminerende eller krysssubsidierte tariffer.

I bokstav c er det åpnet for at tariffene kan differensieres, men at det i så fall skal skje etter objektive og kontrollerbare kriterier basert på forhold som er relevant for energisystemet. Med energisystemet menes systemet for produksjon og fordeling av elektrisitet og varme.

Tariffene skal i henhold til bokstav d utformes slik at de i størst mulig grad gir signaler om effektiv utnyttelse av energisystemet. Dette innebærer at tariffene skal være mest mulig kostnadsbaserte.

Det følger av bokstav e at målte verdier skal benyttes til avregning av tariffer. Det fremkommer samtidig at en annen metode kan brukes til å estimere forbruket dersom konsesjonæren vurderer at ulempene ved å installere måler åpenbart er større enn fordelene.

Det er i bokstav f presisert at det skal beregnes en tariff for elektrisk energi og en tariff for varme.

Til § 20 Beregningsgrunnlag for tariffer

§ 20 har mer detaljerte bestemmelser om beregningsgrunnlaget for tariffer for elektrisk energi og varme. I henhold til første ledd skal tariffene omfatte det enkelte virksomhetsområdets drifts- og vedlikeholdskostnader og kapitalkostnader knyttet til egne investeringer.

Drifts- og vedlikeholdskostnader omfatter alle utgifter knyttet til den daglige driften av de to virksomhetsområdene (elektrisk energi og varme). Dersom konsesjonæren har en ytelsesbasert pensjonsordning, skal inflasjonsjusterte pensjonskostnader beregnes som et gjennomsnitt over de siste fem årene. Dette skyldes at slike pensjonskostnader ofte varierer betydelig fra år til år, og et gjennomsnitt gir derfor et mer stabilt og rettferdig bilde av de reelle kostnadene.

Kapitalkostnader omfatter årets avskrivninger på varige driftsmidler og beregnede rentekostnader, jf. § 20 annet ledd. Beregnede rentekostnader skal gi eierne en rimelig avkastning på egenkapitalen og dekke kostnadene ved lån. Rentekostnaden skal jf. tredje ledd beregnes ut fra årets gjennomsnittlige restverdi av driftsmidlene pluss én prosent tillegg for netto arbeidskapital, multiplisert med kalkylerenten. Tillegget på én prosent er ment å gi en kompensasjon for kapital bundet i kortsiktige eiendeler og forpliktelser. Kalkylerenten i tredje ledd foreslås satt lik den som er fastsatt i selvkostforskriften § 5 fjerde ledd, det vil si 3-måneders NIBOR med et tillegg på 0,7 prosentpoeng.

Nedskrivninger skal ikke inngå i beregningsgrunnlaget. Å tillate dette vil kunne svekke insentivene til å gjøre gode og langsiktige investeringer, fordi konsesjonæren da kan "skrive ned" feilinvesteringer uten økonomisk konsekvens. I tillegg vil omfanget av nedskrivninger kunne variere betydelig fra år til år, og dermed kunne gi store og uforutsigbare svingninger i tariffnivået.

Ved salg av et varig driftsmiddel skal differansen mellom salgssum og bokført verdi inngå i beregningsgrunnlaget som henholdsvis en inntekt eller kostnad. Dersom et driftsmiddel utrangeres, skal restverdien regnes som en kostnad.

Hvis det oppdages en vesentlig feil i beregningsgrunnlaget for et tidligere år, skal feilen rettes opp ved å justere beregningsgrunnlaget for den relevante tariffen i neste periode. Dette følger av femte ledd. Korrigering av feil fra tidligere perioder begrenses til de tre foregående kalenderårene, i tråd med den generelle foreldelsesfristen. Eksempler på slike feil kan være at det er tatt med for mye eller for lite lønnskostnader eller at det er brukt feil fordelingsnøkler ved fordeling av indirekte driftskostnader mellom virksomhetsområder. Videre kan avskrivningsgrunnlaget være feil beregnet, ved at det mangler et varig driftsmiddel, et anleggsbidrag ikke er trukket fra eller at investeringstilskudd fra tredjeparter feilaktig er inkludert. Eksempelene er ikke uttømmende. Endringer i estimerer anses som hovedregel ikke som feil. Estimerer benyttes når størrelser i beregningsgrunnlaget ikke kan fastslås med full nøyaktighet eller sikkerhet. Dette gjelder for eksempel anslag på andeler av stillinger som kan henføres til virksomhetsområdet som direkte kostnader, estimerte fordelingsnøkler for beregning av indirekte driftskostnader, eller anslag for utnyttbar levetid i form av avskrivningsperiode.

Slike endringer er vanligvis basert på nye opplysninger eller endringer i de underliggende forutsetningene. Endringer i anslag kan imidlertid måtte regnes som feil, dersom det i ettertid blir klart at anslaget som først ble gjort ikke var det beste estimatet ut fra opplysningene som forelå på estimeringstidspunktet.

Transaksjoner som ikke er direkte knyttet til virksomhetsområdene for elektrisk energi og varme, skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget. Dette gjelder blant annet renter på likviditetslån, gevinster og tap på finansielle plasseringer, utbytte, bøter og pålagte erstatninger.

Inntekter som er relatert til kostnader som inngår i beregningsgrunnlaget, skal redusere grunnlaget. Dette gjelder inntekter som ikke er tariffbaserte, for eksempel leieinntekter fra lokaler som tilhører virksomhetsområdet, dersom kostnadene ved disse lokalene er inkludert i beregningsgrunnlaget.

Til § 21 Tariffering og håndtering av over- og underskudd

I § 21 foreslås det krav til håndtering av overskudd og underskudd som oppstår ved avvik mellom årets tariffinntekter og årets beregningsgrunnlag. Kravene skal sikre at kundene ikke betaler mer enn nødvendig for tjenestene, samtidig som virksomheten får mulighet til å dekke sine kostnader over tid.

Forslaget til § 21 første ledd regulerer hvordan overskudd og underskudd for elektrisk energi og varme skal håndteres. Hvis årets tariffinntekter er høyere enn årets beregningsgrunnlag for tariffene, foreligger det et overskudd. Dette overskuddet skal umiddelbart brukes til å dekke eventuelle underskudd i internregnskapet fra tidligere år. Hvis det ikke finnes et fremført underskudd, eller hvis årets overskudd er større enn det fremførte underskuddet, skal overskuddet avsettes i virksomhetsområdets balanse for å dekke fremtidige underskudd. Når et overskudd fremføres, må det planlegges for at tariffene i kommende år settes lavere enn årets beregningsgrunnlag, slik at overskuddet tilbakeføres kundene. Det er en frist på fem år for å tilbakeføre overskudd. Et overskudd som oppstår i år t , må for eksempel tilbakeføres senest i år $t+5$. Overskudd på virksomhetsområdet elektrisk energi kan kun brukes til å dekke underskudd på samme område, og tilsvarende gjelder for varme. Overskudd skal håndteres som bundne midler i årsregnskapet.

Hvis årets tariffinntekter er lavere enn årets beregningsgrunnlag for tariffene, foreligger det et underskudd. Dette underskuddet skal umiddelbart dekkes inn av fremført overskudd fra tidligere år. Hvis det ikke finnes et fremført overskudd, eller hvis underskuddet er større enn det fremførte overskuddet, skal underskuddet fremføres i virksomhetsområdets balanse for å dekkes inn i et senere år. Et fremført underskudd skal dekkes inn av et fremtidig overskudd. Når et underskudd fremføres, må det planlegges for at tariffene i kommende år settes høyere enn årets beregningsgrunnlag, slik at underskuddet dekkes inn. Det er en frist på fem år for å dekke inn et fremført underskudd, tilsvarende som for overskudd. I visse tilfeller kan et underskudd dekkes inn senere enn fem år etter at det oppsto, for eksempel for å unngå at dagens kunder betaler for fremtidig bruk av

gjennomførte investeringer. Dette gjelder for eksempel hvis energisystemet bygges ut med overkapasitet for fremtidig boligbygging, og tilkoblingen skjer etappevis over flere år.

Det er ikke tillatt å både avsette et overskudd og bruke av et tidligere års overskudd i samme år. Det er heller ikke tillatt å dekke inn et fremført underskudd og fremføre et nytt underskudd i samme år.

Forslaget til § 21 annet ledd regulerer beregnede renter på fremført over- og underskudd for virksomhetsområdene elektrisk energi og varme. Fremført overskudd skal inkludere beregnede renteinntekter, og fremført underskudd skal inkludere beregnede rentekostnader. Ved årets slutt skal det legges til beregnede renter basert på gjennomsnittet av virksomhetsområdets inngående og utgående saldo av over-/underskudd, multiplisert med kalkylerenten. Kalkylerenten er lik den som benyttes ved beregning av avkastningselementet i kapitalkostnadene, jf. forskriften § 20.

Forslaget til § 21 tredje ledd presiserer at den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal utarbeide og kunne fremlegge en begrunnet og dokumenterbar plan for håndtering av over- og underskudd. Planen skal vedtas av konsesjonærens øverste myndighet. Videre skal konsesjonæren kunne fremlegge dokumentasjon på at det er tatt hensyn til saldo for over- eller underskudd når tariffene for hvert enkelt år fastsettes. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for alle og oppbevares i minst fem år. Hvis konsesjonæren fremfører et underskudd over en lengre periode enn fem år, bør også dokumentasjonen oppbevares over en tilsvarende lengre periode.

Til § 22 Utforming av tariffer for elektrisk energi

Tariffen for elektrisk energi skal dekke kostnader ved både produksjon og fordeling.

Første ledd presiserer at tariffen for elektrisitet skal bestå av både et fastledd og et energiledd. Energileddet er variabelt basert på kundens forbruk målt i øre/kWh. Fastleddet er i utgangspunktet fast og ikke avhengig av kundens forbruk og måles i kr/år* (*eller kr per kvartal eller måned). Fastleddet kan i henhold til § 19 bokstav c) differensieres. Kundens etterspørsel etter effekt kan være et relevant kriterium å differensiere etter. Det kan for eksempel gjøres basert på kundens installerte overbelastningsvern eller kundens abonnerte effekt.

Annet ledd stiller krav om at energileddet skal beregnes slik at det reflekterer variable kostnader ved produksjon og fordeling av elektrisk energi. Ettersom tariffene fastsettes på forhånd og det ikke foreligger krav om en definert periodisk beregning av energileddet, vil beregningen være preget av betydelig usikkerhet.

Muligheten til å ha et påslag på energileddet hvis nettet er høyt belastet eller ved andre midlertidige endringer i de variable kostnadene, åpner for innføring av tidsdifferensierte energiledd.

Til § 23 Innmating av elektrisk energi

Bestemmelsen regulerer betalingen til aktører som ønsker å mate elektrisk energi inn på nettet til den som har konsesjon etter §§ 6 og 8. Bestemmelsen innebærer at betalingen fra nevnte konsesjonærer til slike aktører skal tilsvare de variable kostnadene nevnte

konsesjonærer har ved produksjon av elektrisk energi. Den som har konsesjon etter §§ 6 og 8 har ingen plikt til å ta imot elektrisk energi fra andre produsenter og prosumenter, dvs. en aktør som både produserer og bruker elektrisk energi.

Til § 24 Utforming av tariffer for varme

Ved tariffing av varme er det ikke krav om fastledd slik det er for elektrisitet, men det er mulighet for å ha et fastledd, og dette fastleddet kan i likhet med fastleddet for elektrisitet differensieres blant annet basert på kundens installerte overbelastningsvern eller kundens abonnerte effekt.

Til § 25 Betaling for tilknytning til energisystemet

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 kan kreve at kunder betaler anleggsbidrag når kunder ber om tilknytning eller økt kapasitet. Dersom konsesjonæren velger å benytte seg av muligheten for å kreve anleggsbidrag, skal det praktiseres likt for alle kunder.

Anleggsbidrag skal være basert på de faktiske kostnadene som forespørselen om tilknytning eller økt kapasitet utløser. Dersom det er flere kunder som benytter nettet eller det er sannsynlig at det vil komme flere kunder, skal kunden som utløser investeringen kun betale en forholdsmessig andel av kostnadene. Det vil være tillatt å innføre for eksempel bunnfradrag dersom konsesjonæren finner det hensiktsmessig.

Til § 26 Betaling for andre tjenester

Bestemmelsen gir område- og omsetningskonsesjonæren rett til å ta betalt for kostnader som kunder utløser ved «andre tjenester», som listet opp i bokstavene a til d.

Bokstav a omfatter forespørsler der en kunde ønsker å flytte nett- eller andre energianlegg. Bokstav b om «særskilte tjenester» er en samlepost for ulike tjenester en kunde ber om. Det kan f.eks. være midlertidig stenging av anlegg, påvisning av kabler, kontroll av måler med mer. Bokstav c omfatter tjenester som en kunde ber om, og som nettselskapet ikke har noen plikt til å utføre. Slike tjenester kan til en viss grad være overlappende med tjenestene beskrevet i bokstavene a og b. Bokstav d er ment å sikre at konsesjonær får dekket sine kostnader dersom en kunde kansellerer en bestilling.

For tjenestene omtalt i bokstavene a - c kan konsesjonæren velge å fastsette generelle gebyrer som reflekterer tjenestene eller ta betalt for de faktiske kostnadene. Bokstav d gjelder faktiske påløpte kostnader og kan ikke fastsettes som forhåndssatte gebyrer eller satser.

Til § 27 Informasjonsplikt

Første ledd stiller krav om at tariffer og vilkår skal være dokumentert og lett tilgjengelig. Publisering av denne informasjonen på konsesjonærens nettsider vil være tilstrekkelig for å oppfylle tilgjengelighetskravet.

Annet ledd gjelder varsling av tariffendringer. Konsesjonæren skal innen fire uker før tariffendringer trer i kraft informere den enkelte kunde om endringene, og gi en begrunnelse.

Tredje ledd gir kunden rett til informasjon om beregningsgrunnlaget for egne tariffer. Konesjonæren plikter på forespørsel fra kunder å gi informasjon innen rimelig tid. Dette omfatter underlaget som er benyttet for å beregne tariffene, informasjon fra internregnskapet og hvilke parametere som er brukt for å fordele kostnadene mellom ulike tariffer og eventuelle kundegrupper. Retten til informasjon omfatter gjeldende tariffer og tariffer fem år bakover i tid, jf. kravet om oppbevaring av dokumentasjon i minst fem år som følger av § 21 tredje ledd og § 28.

Til § 28 Dokumentasjon av tariffberegninger

For at myndigheter og kunder skal kunne verifisere tariffberegningene bakover i tid, er det krav om at dokumenterte tariffberegninger oppbevares i minst fem år og gjøres offentlig tilgjengelig. Dette inkluderer beregningsgrunnlaget og grunnlaget for fordeling mellom virksomhetsområder, tariffer og kundegrupper.

Til § 29 Beredskapsmyndighet og KBO-enhet i Longyearbyen

Kompetansen som beredskapsmyndighet i Longyearbyen er i § 29 lagt direkte til NVE. Dermed er det ikke behov for et eget delegeringsvedtak, og løsningen er transparent og informativ.

NVE får dermed myndighet til å bestemme hvem som skal være KBO-enhet i Longyearbyen, det vil si enheten som skal inngå i kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO). Det vil være virksomheten som har hovedansvaret for forsyning av elektrisk energi og varme i Longyearbyen som blir utpekt som KBO-enhet.

Virksomheten som utpekes som KBO-enhet vil bli en del av KBO på lik linje med KBO-enheter på fastlandet, og vil få den samme oppfølgingen med informasjonsskriv og deltakelse på KBO-møter. KBO-enheten har ansvar for å utføre alle de oppgaver og plikter som følger av forskriften, herunder planlegging og håndtering av ekstraordinære situasjoner og gjenoppretting av normal situasjon.

NVE som beredskapsmyndighet kan også vedta at den som er KBO-enhet blir en del av et KDS-distrikt. KDS er kraftforsyningens distriktssjefer (KDS). Beredskapsmyndigheten kan fatte vedtak om hvilket distrikt KBO-enheten i Longyearbyen skal tilhøre. Hvilke oppgaver som tilfaller KBO-enheten, avklares i forventningsbrev til KBO der det er relevant for KBO-enheten i Longyearbyen.

Kraftberedskapsforskriften § 3-4 som gjelder på fastlandet, stiller krav til ansvar og oppgaver til KDS. KDS skal bidra til å tilrettelegge for hensiktsmessig samarbeid om forebygging og håndtering av ekstraordinære situasjoner, og ansvar og oppgaver følger av egne avtaler mellom beredskapsmyndigheten og KDS og årlige forventningsbrev. Ansvar og oppgaver for relevant KDS for Longyearbyen vil bli avklart via egen avtale og eget forventningsbrev.

Til § 30 KBO-enhetens organisasjon og funksjon

Det er viktig at NVE har riktige kontaktpunkter for dialog mot KBO-enheten i ulike ordinære og ekstraordinære situasjoner. Rollene som beredskapsleder, beredskapskoordinator og IKT-sikkerhetskoordinator må derfor fylles, og det er daglig

leder i KBO-enheten som har ansvaret for å utpeke den eller de som skal fylle rollene. Det er ikke et krav om at ulike personer skal dekke hver av rollene.

Det er samtidig viktig å ta hensyn til at kritisk viktige medarbeidere kan være forhindret fra å stille opp i en ekstraordinær situasjon og at en pågående hendelse kan vare over tid. Departementet anbefaler derfor at daglig leder i KBO-enheten også utpeker stedfortreder(e) som kan fylle de ulike rollene.

Lederen for KBO-enheten er forventet å kjenne kravene til beredskap, sørge for at enheten har kompetanse i hvordan kravene skal forstås og praktiseres, og er ansvarlig for at NVE blir holdt løpende oppdatert om hvem som til enhver tid fyller de ulike rollene.

Beredskapsleder skal planlegge og utøve beredskapsarbeidet, ha god kunnskap om krav til beredskap, kjennskap til energiforsyningen, oversikt over beredskapsstatus og organisasjon, holde seg oppdatert innenfor forebygging, beredskap og krisehåndtering og bidra til at henvendelser og vedtak fattet av NVE blir fulgt opp av KBO-enheten.

Beredskapskoordinatoren skal fungere som enhetens administrative kontaktpunkt mot beredskapsmyndigheten. Rollen forutsetter inngående kunnskap til beredskapskrav, men vedkommende trenger ikke å ha detaljkunnskaper innenfor hvert område.

Beredskapskoordinator skal ha oversikt over interne krav knyttet til enhetens sikkerhets- og beredskapsarbeid, og ha ansvar for å koordinere formidling av informasjon, henvendelser og vedtak fra beredskapsmyndigheten internt i virksomheten. I tillegg skal koordinatoren bidra til at henvendelser fra beredskapsmyndigheten blir fulgt opp av KBO-enheten.

IKT-sikkerhetskoordinatoren er enhetens administrative kontaktpunkt mot beredskapsmyndigheten for IKT-relaterte utfordringer. Vedkommende er forventet å ha inngående kunnskap til gjeldende lover og forskrifter innenfor IKT-sikkerhet og beredskap i energiforsyningen, samt oversikt over interne krav til KBO-enhetens IKT-sikkerhets- og beredskapsarbeid. IKT-sikkerhetskoordinatoren koordinerer formidling av informasjon, henvendelser og vedtak fra beredskapsmyndigheten med betydning for IKT-sikkerhet internt i KBO-enheten. Vedkommende skal bidra til at henvendelser fra beredskapsmyndigheten om IKT-sikkerhet blir fulgt opp av KBO-enheten, koordinere planlegging, gjennomføring og oppfølging av enhetens arbeid med beskyttelse av driftskontrollsystem og enhetens IKT-system som inneholder sensitiv informasjon om energiforsyningen. IKT-sikkerhetskoordinatoren bør ha god kjennskap til IKT-trusselbildet, samt kunnskap om enhetens driftskontrollsystemer og administrative datasystemer; deres funksjonalitet, sårbarheter og hvordan de skal beskyttes.

Til § 31 KBO-enhetens ansvar og oppgaver

Bestemmelsen fastsetter ansvar og oppgaver for KBO-enheten i Longyearbyen, herunder krav til sikring og beredskap.

Ved utpeking av KBO-enhet kan virksomheten bli del av et KDS-distrikt, og både KBO-enheten og KDS skal bidra til et godt samarbeid i KDS-distriktet. KBO-enheten i Longyearbyen vil ikke ha noen tilgrensende KBO-er og kan ikke bidra med mannskap og

personell på linje med andre KBO-enheter, men det kan være lærerikt å dele erfaringer og bygge kompetanse med arbeid innen sikkerhet og beredskap.

I henhold til § 31 annet ledd skal KBO-enheten sørge for kontakt og samordning med aktuelt KDS-distrikt, og KBO-enheten kan av beredskapsmyndigheten pålegges oppgaver og plikter i nærmere angitte ekstraordinære situasjoner. Beredskapsmyndigheten kan også fatte vedtak om beredskapstiltak for å forebygge, håndtere eller begrense virkningene av ekstraordinære situasjoner.

Til § 32 Risikovurdering

KBO-enheten skal gjennomføre risikovurderinger for å skaffe et faglig grunnlag for å identifisere og håndtere risiko for ekstraordinære hendelser. Alle situasjoner som ikke kan håndteres innenfor ordinær drift i KBO-enheten, regnes for å være ekstraordinære. En ikke-uttømmende oversikt er listet opp i § 35. Hvilke situasjoner som regnes som ekstraordinære for KBO-enheten, skal framgå av risikovurderingene.

Kravet i § 32 tredje punktum om at vurderingene skal gjennomgå minimum årlig og deretter oppdateres ved behov, er stilt for å sikre at endringer i omverdenen eller i KBO-enheten blir tatt høyde for i risikovurderingene.

Bestemmelsen er lik § 2-3 i kraftberedskapsforskriften.

Til § 33 Beredskapsplanlegging

Bestemmelsen er en tilpasning av § 2-4 og § 2-8 i kraftberedskapsforskriften til behovene i Longyearbyen. Bestemmelsen legger vekt på planleggingsprosessen, og oppstiller krav til koblingen mellom risikovurderinger, beredskapsplaner og andre beredskapstiltak i forskriften. Det er oppstilt krav om at KBO-enheten skal ha et oppdatert beredskapsplanverk. Dette er dokumentasjon som beskriver hvordan virksomheten organiserer seg og håndterer en beredskapssituasjon, hvordan skade kan begrenses og hvilke planer/tiltak virksomheten har for å håndtere ulike hendelser.

Tredje ledd er hentet fra kraftberedskapsforskriften § 2-8 om informasjonsberedskap, og oppstiller krav om en informasjonsplan. Dette skal bidra til at KBO-enheten deler nødvendig informasjon om pågående situasjoner og håndtering av situasjoner slik at alle involverte parter (både interne og eksterne) har felles situasjonsforståelse. (Kravene i kraftberedskapsforskriften § 2-8 om jevnlig øvelser og evaluering knyttet til informasjonsplanene dekkes av § 36 og § 37 i forskriften.)

Fjerde ledd krever at beredskapsplanverket, innenfor rammene av forskriftens krav til beskyttelse av kraftsensitiv informasjon, skal samordnes med berørte myndigheter og andre relevante aktører. Dette er i hovedsak det samme som kreves i kraftberedskapsforskriften § 2-4, men siden KBO-enheten i Longyearbyen ikke vil ha tilgrensende KBO-enheter er det ikke inntatt krav om samordning av beredskapsplanverket med andre KBO-enheter. Beredskapsplanverket er å betrakte som kraftsensitiv informasjon. KBO-enheten kan velge å lage et uttrekk av beredskapsplanen, som kan deles med andre beredskapsaktører. En tilpasset beredskapsplan skal ikke være offentlig tilgjengelig eller deles med allmennheten.

Til § 34 Varsling

Bestemmelsen oppstiller krav om varsling, og dette kan oppfylles med at virksomheten ved ekstraordinære situasjoner sender kortfattet informasjon om situasjonen som har inntruffet, før det foreligger full oversikt. Både den første informasjonen som gis til beredskapsmyndigheten, og situasjonsoppdateringer underveis, regnes som varsel.

Kravet om at det skal varsles «uten ugrunnet opphold» betyr at KBO-enheten skal varsle så snart som praktisk mulig.

Det er vist til at situasjoner som er listet opp i § 35 bokstavene a – f alltid skal varsles. Listen over situasjoner i § 35 er ikke uttømmende i forhold til hva som skal varsles. Alle ekstraordinære situasjoner som medfører eller kan medføre store samfunnsmessige konsekvenser, eller som påvirker KBO-enheten eller kraftsystemets funksjonalitet, skal varsles.

Bestemmelsen tilsvarer § 2-5 i kraftberedskapsforskriften.

Til § 35 Rapportering

Rapportering etter denne bestemmelsen gjelder avsluttede situasjoner som beredskapsmyndigheten og Sysselmeisteren skal informeres om. Det er ikke et krav at situasjonen har vært varslet etter § 34 for at KBO-enheten skal levere rapport om en hendelse etter § 35.

De uønskede hendelsene som er listet opp i første ledd bokstavene a) – f), gir en oversikt over hva som minimum skal rapporteres. Bestemmelsen er en tilpasning til listen gitt i kraftberedskapsforskriften § 2-6 første ledd. KBO-enheten kan også uoppfordret rapportere om andre forhold som KBO-enheten mener beredskapsmyndigheten bør kjenne til.

Annet ledd gir beredskapsmyndigheten mulighet til å kreve rapportering av andre tilfeller av uønskede hendelser enn de som er nevnt i første ledd bokstavene a) – f).

Til § 36 Øvelser

Kravet om øvelser skal sikre at KBO-enheten vedlikeholder og videreutvikler ferdigheter og prosedyrer som er nødvendige for å håndtere ekstraordinære situasjoner. Øvelser bør omfatte ekstraordinære situasjoner som er identifisert i risikovurderingen, og håndtering av disse i beredskapsplanverket (se omtalen av beredskapsplanverket i merknaden til § 33). Det vil være nyttig å gjennomføre øvelser sammen med berørte myndigheter og andre relevante virksomheter.

Det skal være en flerårig plan for øvelser, og det skal gjennomføres minimum en øvelse i året.

Bestemmelsen tilsvarer § 2-7 i kraftberedskapsforskriften.

Til § 37 Evaluering

Kravet om at KBO-enheten etter ekstraordinære situasjoner og øvelser skal gjennomføre en evaluering, skal bidra til at KBO-enheten avdekker hvordan enheten fungerer i

ekstraordinære situasjoner, og at læringspunkter følges opp og deles i organisasjonen. Bestemmelsen tilsvarer § 2-9 i kraftberedskapsforskriften.

Til § 38 Internkontrollsystem

Kravet om internkontrollsystem i § 38 er rettet både mot konsesjonærer og KBO-enheten.

Den som har konsesjon etter §§ 6 – 8 skal sørge for at det innføres og praktiseres internkontroll for ivaretagelse av krav til beredskap, drift, vedlikehold og modernisering, samt miljø og landskap.

Den som er utpekt som KBO-enhet skal ha et internkontrollsystem som dokumenterer at det er etablert en systematikk for å sikre etterlevelse av kravene i forskriften kapittel 4 (Sikkerhet og beredskap). Kraftberedskapsforskriften § 2-10 oppstiller en tilsvarende bestemmelse for KBO-enheter på fastlandet.

Internkontrollsystemet skal i henhold til tredje ledd inneholde dokumentasjon for at alle tiltak etter kravene i første og annet ledd er på plass og fungerer etter hensikten.

Det samme systemet skal kunne gi tilsynsmyndigheten en rask og korrekt dokumentasjon over status med hensyn til oppfyllelse av de krav som er stilt.

Det gis ikke krav eller føringer for hvilken type system som skal benyttes eller hvor omfattende dette systemet skal være. Allerede etablerte internkontrollsystemer kan brukes eller tilpasses, så lenge kravene i bestemmelsen er oppfylt.

Til § 39 Reparasjonsberedskap

Det forventes at KBO-enheten skal legge til rette for en reparasjonsberedskap som sørger for gjenoppretting av energisystemet uten ugrunnet opphold, men det kan oppstå uventede ekstraordinære situasjoner som kan gi avbrudd i forsyningen av elektrisk energi og varme, over en lengre periode. Alle virksomheter i Longyearbyen har et ansvar for egenberedskap, og skal identifisere hvilke ressurser og tjenester de er avhengige av for å ivareta dette ansvaret. De skal også ha nødvendig beredskap for å håndtere situasjoner der tilgangen på elektrisk energi og varme blir forstyrret. Egenberedskap er spesielt viktig i Longyearbyen.

KBO-enheten skal planlegge for og etablere en organisasjon med nødvendig personell, kompetanse, utholdenhet og ressurser. Dette skal sikre kontinuitet i driften av energisystemet og legge til rette for gjenoppretting ved ekstraordinære situasjoner. Med «utholdenhet» og «ressurser» menes at KBO-enheten skal være i stand til å opprettholde drift og gjenopprettingsarbeid under ekstraordinære situasjoner som kan vare i flere dager eller uker. Enheten må kunne dekke behovet for personell og materiell for å sikre raskest mulig gjenoppretting av forsyningen av elektrisk energi og varme.

Reparasjonsberedskapen skal i henhold til annet ledd baseres på risikovurderinger og dimensjoneres etter stedlige forhold og anleggenes tilstand. Hensynet til liv og helse og samfunnskritisk virksomhet skal prioriteres så langt det er samfunnsmessig rasjonelt.

Bestemmelsen tilsvarer § 4-1 i kraftberedskapsforskriften.

Til § 40 Kompetanse og personell

På grunn av betydningen av god forsyningssikkerhet i Longyearbyen, er det viktig at KBO-enheten har tilstrekkelig personell med relevant kompetanse til å håndtere alle typer ekstraordinære situasjoner på en sikker og effektiv måte. KBO-enheten må vurdere behovet og mulighetene for å styrke kapasiteten, slik at driften av energisystemet kan opprettholdes i ekstraordinære situasjoner. Om KBO-enheten har behov for å leie inn kompetanse, skal enheten sørge for å ha avtaler for å dekke dette behovet.

Annet ledd fastsetter at KBO-enheten skal ha en plan som beskriver kompetansebehovet. Det forutsettes derfor at KBO-enheten har oversikt over hvilken kompetanse det er behov for, og hvordan dette behovet dekkes, enten gjennom eget eller eventuelt innleid personell.

Til § 41 Materiell og utstyr

Kraftberedskapsforskriften har egne bestemmelser om materiell, utstyr og transport i hhv. § 4-4 og § 4-5. Dette er foreslått regulert samlet i § 41 i herværende forskrift. Bestemmelsen oppstiller krav til transport, materiell og utstyr som er nødvendig å ha på plass, for å kunne gjennomføre reparasjoner av anlegg for produksjon, lagring, omforming og fordeling av elektrisk energi og varme. Dette gjelder reservemateriell for å erstatte defekte komponenter samt verktøy for å kunne gjennomføre reparasjoner og skifte ut komponentene. KBO-enheten skal ha rask og sikker tilgang til transport, reservemateriell og utstyr som er nødvendig for å opprettholde forsyningen av elektrisk energi og varme i ekstraordinære situasjoner, og som er nødvendig for å gjenopprette funksjonalitet etter hendelsen.

Med «transport» menes tilgang til transportmidler med nødvendig utstyr og personer som kan håndtere disse.

Med «reservemateriell» menes materiell som kan erstatte komponenter som er nødvendige for drift av anlegg.

Med «utstyr» menes verktøy, maskiner, reparasjonsmateriell, komponenter til driftskontrollsystemet og annet som er nødvendig for å foreta reparasjoner, gjenoppretting eller om nødvendig iverksette midlertidige tiltak.

Kravet til transport, materiell og utstyr kan dekkes ved at KBO-enheten har ressursene selv, eller sikrer seg tilgang fra andre. Nevnte ressurser skal holdes i forsvarlig stand og være tilgjengelig for KBO-enheten i ekstraordinære situasjoner.

Til § 42 Fritaksordninger

Bestemmelsen er likelydende med kraftberedskapsforskriften § 3-5, og forslaget til § 42 er utarbeidet for å sørge for tilsvarende fritaksordninger i Longyearbyen som på fastlandet. Etter søknad fra KBO-enheten kan personell som er viktig for å opprettholde driften av elektrisk energi og varme i krig, få utsettelse eller fritak for fremmøte i Forsvaret eller sivilforsvaret ved mobilisering.

Til § 43 Sikringsplikt

§ 43 gjelder alle som har konsesjon etter forskriften §§ 6 – 8 og angir ansvar for å sikre alle anlegg, systemer eller annet som kan bli av vesentlig betydning for virksomhetens ledelse, drift eller gjenoppretting i ekstraordinære situasjoner.

Sikringsplikten gjelder også IT-systemer, driftskontrollsystemer, sambandsanlegg, reservemateriell og lager tilknyttet anleggene.

Kraftberedskapsforskriften § 5-1 fjerde ledd oppstiller en punktliste over ekstraordinære situasjoner det skal tas særlig hensyn til: uvær og annen naturgitt skade, brann og eksplosjoner, alvorlig teknisk svikt, innbrudd, hærverk, sabotasje og andre kriminelle handlinger.

Tilsvarende liste er ikke angitt i § 43, men det vil være relevant for aktører som omfattes av forskriften § 43 å se hen til nevnte liste i kraftberedskapsforskriften.

Det stilles i § 43 fjerde ledd krav til at rom for driftskontroll, styring og samband skal være egne adgangskontrollerte soner og oppfylle krav til normalt sikringsnivå og brannmotstand etter fastsatte normer. At rommene er egne adgangskontrollerte soner innebærer at disse rommene skal låses og at en har kontroll på hvem som har tilgang til disse rommene.

Normalt sikringsnivå er ikke definert i forskriften § 43, men er omtalt i veiledningen til kraftberedskapsforskriften, vedlegg 1 og vedlegg 4. Kraftberedskapsforskriften er ikke gjort gjeldende for Svalbard, men departementet legger til grunn at forskriften og veilederen til denne kan fungere som rettesnor også i Longyearbyen.

Innendørsanlegg skal ha fysisk beskyttelse (skallsikring), minimum i form av et låsbart lettbygg (elementer, plater eller liknende).

Alle utvendige dører, porter og andre mulige adkomster bør sikres etter sikkerhetsklasse 3 etter gjeldende europeiske normer (EN) og tilsvarende låseanordninger i Forsikringsselskapenes godkjenningsnemnd (FG) klasse 2 eller bedre.

Til § 44 Reservelager og reservebeholdning

Ettersom forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen er helt avhengig av tilgang på diesel, samt fungerende dieselaggregater og fyrkjeler, anses dette som så kritisk at det stilles spesifikke krav til tilgang på reserver. Dette skal sikre at forsyningen opprettholdes, for eksempel ved ødeleggelse av tankanlegg eller annen infrastruktur knyttet til normalforsyningen. Det er i § 44 angitt at KBO-enheten skal ha et reservelager for oppbevaring av nødvendig drivstoff for å kunne opprettholde driften i en periode på minimum tre måneder/alternativt minimum seks måneder. I tillegg skal KBO-enheten ha reserveaggregat og -kjeler, samt annet nødvendig utstyr, for å kunne gjenopprette og opprettholde driften ved ekstraordinære situasjoner.

Det er ikke angitt spesifikke krav til sikring av reservelageret. De generelle kravene til risikovurdering i § 32 og sikringsplikt i § 43 kommer til anvendelse.

Til § 45 Identifisering og beskyttelse av kraftsensitiv informasjon

Bestemmelsen er en forenkling av §§ 6-1 til 6-3 i kraftberedskapsforskriften.

§ 45 første ledd angir at kraftsensitiv informasjon er underlagt taushetsplikt, og dette omfatter både elektrisk energi og varme.

Informasjon som er underlagt taushetsplikt, er unntatt fra innsyn i henhold til offentleglova § 13.

§ 45 annet ledd angir at KBO-enheten skal vurdere sikkerheten ved all behandling av informasjon om elektrisk energi og varme. Med kraftsensitiv informasjon menes konkrete og detaljerte opplysninger om forsyningen av elektrisk energi og varme, herunder viktige anlegg og system, som kan brukes til å skade forsyningen av elektrisk energi og varme eller svekke evnen til å håndtere ekstraordinære situasjoner.

Kraftberedskapsforskriften § 6-2 lister opp en rekke eksempler for hva som anses som kraftsensitiv informasjon:

- a) informasjon om systemer som ivaretar driftskontrollfunksjoner.
- b) fremstilling av hele eller deler av kraftsystemet, herunder fremstillinger som viser eller beskriver enkeltkomponenter eller sammenkoblinger av anlegg.
- c) detaljert informasjon om klassifiserte transformator-, koblings-, og omformerstasjoner som anleggets klasse, informasjon om komponentene i stasjonen, beskrivelse av tiltak mot bevisst skadeverk og innvendige bygningstegninger. Dette inkluderer driftsmerking, antall, ytelse og omsetningsforhold på transformatorer, funksjon på bygg.
- d) oversikt over forsyning av kraft og varme til eiendommer, bygg og anlegg som understøtter viktige samfunnsfunksjoner.
- e) nøyaktig kartfesting av flere jordkabeltraseer samlet innenfor et større område. Nøyaktig kartfesting av fjernvarmerør, unntatt hovedrørnett, tilknyttet varmesentraler i klasse 2.
- f) forebyggende sikkerhetstiltak mot bevisst skadeverk.
- g) lokalisering av reservedriftssentraler og andre beredskapsanlegg.
- h) informasjon som beskriver eller avdekker sårbarheter i kraftforsyningen eller klassifiserte anlegg.
- i) beredskapsplaner for å håndtere hendelser i kraftforsyningen.
- j) oversikt over reservemateriell, reserveløsninger eller reparasjonsberedskap.

Bokstavene a) – j) er ikke inntatt i forskriften § 45, men kan anses som *veiledende* for hva slags informasjon som anses som kraftsensitiv informasjon også etter § 45. I det foreliggende forslaget til forskrift er det ikke innført klassifisering av anlegg slik som i kraftberedskapsforskriften. I Longyearbyen vil det være viktig å beskytte informasjon om anleggene som har størst betydning for forsyningen av elektrisk energi og varme, herunder bl.a. anlegg underlagt sikringsplikt og reservelager.

I henhold til § 45 tredje ledd skal konsesjonærer identifisere hva som er kraftsensitiv informasjon, hvor denne informasjonen befinner seg og hvem som har tilgang til den. Dette gjelder alle som har konsesjon etter §§ 6 til § 8.

I henhold til fjerde ledd skal konsesjonærer som har eller behandler kraftsensitiv informasjon etablere, opprettholde og videreutvikle systemer og rutiner for effektiv avskjerming, beskyttelse og tilgangskontroll for kraftsensitiv informasjon. Beskyttelse skal omfatte tiltak mot avlytting og manipulering fra uvedkommende.

Femte ledd gjelder enhver som får tilgang til kraftsensitiv informasjon.

Plikten til å vurdere hva som er kraftsensitiv informasjon og beskytte denne gjelder alle som har eller får tilgang på slik informasjon.

Til § 46 Sikring av digitale informasjonssystemer og operasjonell teknologi

Første ledd oppstiller krav om at konsesjonær skal sikre digitale informasjonssystemer inkludert operasjonell teknologi for driftskontrollsystem slik at konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ivaretas. Digitale informasjonssystemer omfatter administrative systemer som kun lagrer informasjon og prosesserer data. Operasjonell teknologi er systemer for overvåkning og styring av anlegg.

I henhold til annet ledd har den enkelte konsesjonær ansvaret for å planlegge, gjennomføre og vedlikeholde sikringstiltak etter systemets type, oppbygging og funksjon.

Tredje ledd krever at konsesjonær skal ha en grunnsikring for digitale informasjonssystemer i henhold til anerkjente standarder og normer.

I kraftberedskapsforskriften som gjelder på fastlandet er det utdypet hvilke tiltak virksomheter skal gjennomføre for å sørge for tilstrekkelig sikring av sine informasjonssystemer. I NVEs veileder til kraftberedskapsforskriften og i Grunnprinsipper fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) angis detaljer om hvilke konkrete tiltak som bør gjennomføres for å sikre at disse tiltakene er på plass på fastlandet:

- Identifisere og dokumentere: Konsesjonær skal identifisere og dokumentere verdier, leveranser, tjenester, systemer og brukere i sine digitale informasjonssystemer. Dokumentasjonen skal holdes oppdatert.
- Risikovurdering: Konsesjonær skal gjennomføre risikovurdering ved systemendringer. Risikovurderingen skal holdes oppdatert.
- Sikre og oppdage: Konsesjonær skal sikre sine digitale informasjonssystemer for å motstå eller begrense skade fra uønskede hendelser. Konsesjonær skal overvåke sine digitale informasjonssystemer slik at uønskede hendelser oppdages og registreres. Konsesjonær skal varsle uønskede hendelser i sine digitale informasjonssystemer til den beredskapsmyndigheten bestemmer.
- Håndtere og gjenopprette: Konsesjonær skal håndtere uønskede hendelser i sine digitale informasjonssystemer og gjenopprette normaltilstand uten ugrunnet opphold.
- Tjenesteutsetting: Konsesjonær skal sørge for at sikkerhetsnivået opprettholdes eller forbedres ved utsetting av tjenester.
- Sikkerhetsrevisjon: Konsesjonær skal jevnlig gjennomføre revisjoner av iverksatte sikringstiltak for digitale informasjonssystemer. Revisjoner skal påse at tiltakene faktisk er etablert og fungerer etter sin hensikt. Hver revisjon kan ta for seg deler av sikringstiltakene.

Kraftberedskapsforskriften er ikke gjort gjeldende for Svalbard, men opplistingen ovenfor kan anses som *veiledende* for forståelsen av forskriften § 46.

I henhold til forskriften § 28 er NVE beredskapsmyndighet i Longyearbyen. I § 46 fjerde ledd slås det fast at beredskapsmyndigheten også er sektorvist responsmiljø for håndtering av digitale hendelser i forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen.

Til § 47 Personkontroll

I kraftberedskapsforskriften § 6-7 stilles det blant annet krav til bakgrunnssjekk for å vurdere en persons egnethet til å få tilgang til klassifiserte anlegg, systemer eller annet. KBO-enheten i Longyearbyen vil ikke ha klassifiserte anlegg eller systemer etter kraftberedskapsforskriften. Det er likevel nødvendig at KBO-enheten i Longyearbyen gjennomfører en bakgrunnssjekk av personer før ansettelse. Bakgrunnssjekken skal brukes som grunnlag for å vurdere en persons egnethet til å få tilgang til anlegg, system og informasjon som angitt i §§ 43 til 45 (dvs. anlegg/rom med særlige krav til sikring, reservelager og reservebeholdning, og tilgang til kraftsensitiv informasjon.)

Med «bakgrunnssjekk» menes prosessen med å innhente, sammenligne og dokumentere informasjon om en person for å bekrefte eller avkrefte det personen selv opplyser. Bakgrunnssjekk består av identitetskontroll, verifisering av utdanning og arbeidserfaring, søk i adresseregister og andre åpne kilder, sjekk av næringsinteresser og eventuelt kredittsjekk.

Til § 48 Anlegg som er satt i drift – overgangsregel

Kravene i forskriften kapittel 4 er relativt omfattende, og § 48 oppstiller derfor en overgangsregel. For anlegg satt i drift ved ikrafttreddelsen av forskriften, kan kravene etter kapittel 4 tilpasses bygningsteknisk utforming. Ved vesentlig ombygging eller utvidelse, vil kravene etter kapittel 4 gjelde fullt ut for den del av anlegget som endres.

Overgangsregelen i § 48 må sees i sammenheng med bestemmelsene om ikrafttredelse i § 57. Departementet tar sikte på at flere bestemmelser i forskriften kapittel 4 skal settes i kraft senere enn resten av forskriften. Det vil si slik at forskriften f.eks. settes i kraft 1. januar 2027, mens utvalgte bestemmelser i forskriften kapittel 4 først settes i kraft f.eks. 1. januar 2028.

Til § 49 Uenighet

Uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet (herunder også rør for varme) kan bringes inn for NVE, som skal fatte vedtak i saken innen to måneder etter at klagen kom fram. Fristen kan forlenges med to måneder hvis NVE ønsker ytterligere opplysninger, og kan etter samtykke fra klageren forlenges ytterligere.

Når det gjelder uenighet knyttet til leveringskvalitet er det oppstilt to alternative forslag, og det vises til omtalen i punkt 2.5 ovenfor.

Til § 50 Tilsyn og kontroll

NVE fører tilsyn og kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av forskriften overholdes, og alle som omfattes av forskriften plikter å medvirke. Dette omfatter å

fremskaffe informasjon og opplysninger, samt gi myndigheten adgang til grunn, bygg, anlegg og lignende. Myndigheten skal legge fram gyldig legitimasjon. Det samme gjelder adgang for Sysselmesteren når dette har sammenheng med forberedelser til og gjennomføring av væpnet sikring.

Sysselmesteren er politimyndighet i Longyearbyen, og § 50 tredje ledd om rett til adgang omfatter både NVE som beredskapsmyndighet og Sysselmesteren. Energiloven § 9-5 annet ledd har en tilsvarende bestemmelse, og forslaget til § 50 er tilpasset forholdene i Longyearbyen.

Til § 51 Pålegg

NVE kan gi de pålegg som er nødvendige for gjennomføring av bestemmelser gitt i eller i medhold av forskriften.

Til § 52 Tvangsmulkt

Det foreslås at NVE skal kunne ilegge tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av forskriften, jf. energiloven § 10-3.

Formålet med å ilegge tvangsmulkt er å tvinge frem oppfyllelse av en rettslig plikt. Rettes ikke forholdet innen en fastsatt frist, vil det bli fattet vedtak om tvangsmulkt.

Størrelsen på tvangsmulkten skal være tilpasset slik at den gir et effektivt, men rimelig press til å etterkomme pålegget om retting. Tvangsmulkten vil gå helt frem til retting er oppfylt, så sant ikke annet er bestemt.

I energiloven § 10-3 om tvangsmulkt er det en henvisning til forvaltningsloven § 51. Av denne bestemmelsen følger det blant annet at det aktuelle forvaltningsorganet, dvs. NVE når det gjelder den foreliggende forskriften, i særlige tilfeller kan redusere eller frafalle påløpt mulkt, at mulkten tilfaller statskassen og at forhold knyttet til illeggelsen kan påklages særskilt. Ilagt tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 første ledd.

Til § 53 Overtredelsesgebyr

Det er bare ved alvorlige overtredelser det er aktuelt å bruke overtredelsesgebyr. Departementet foreslår at NVE skal kunne ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av § 5 annet ledd eller § 6 første ledd eller § 7 første ledd eller § 8 første ledd eller § 14 eller § 14 A eller § 15 eller § 17 eller § 18 eller § 19 eller § 20 eller § 21 eller § 25 annet ledd eller § 30 eller § 31 eller § 32 eller § 33 eller § 34 eller § 35 eller § 36 eller § 37 eller § 38 eller § 39 eller § 40 eller § 41 eller § 43 eller § 44 eller § 45 eller § 46 eller § 47, enkeltvedtak fastsatt etter § 5 eller § 6 eller § 7 eller § 8 eller § 10 første ledd eller § 11 eller § 51, og pålegg gitt i medhold av disse bestemmelsene når det i pålegget er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr.

Energiloven § 10-7 tredje ledd, jf. forvaltningsloven §§ 44 og 46, lister opp en rekke hensyn som kan tillegges vekt ved avgjørelsen av om det skal ilegges overtredelsesgebyr og ved utmålingen av gebyr, og de samme hensynene er relevante ved anvendelsen av hjemmelen i forskriften § 53. Det må foretas en konkret vurdering i den enkelte sak.

Ved individuell utmåling skal det blant annet legges særlig vekt på overtredelsens omfang og virkninger, fordeler som er eller kunne vært oppnådd ved lovbruddet, overtrederens skyld og økonomiske evne. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet foreslår på denne bakgrunn i § 53 annet ledd en øvre ramme på 15G for foretak, og dette tilsvarer i underkant av to millioner kroner. Departementet foreslår en øvre ramme på 2G for fysiske personer, og dette tilsvarer i underkant av 250 000,- kroner.

Til § 54 Straff

Hjemmelen i § 54 sammenfaller med hjemmelen til å bruke overtredelsesgebyr i § 53. Hjemlene for overtredelsesgebyr gir forvaltningen mulighet til å sanksjonere overtredelser som er betydelige nok til at de bør medføre en sanksjon, men ikke alvorlige nok til politianmeldelse. På grunn av forbudet mot dobbeltstraff i den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) kan det ikke ilegges både overtredelsesgebyr og straff for det samme forholdet.

Til § 55 Dispensasjon

Departementet foreslår at NVE skal kunne dispensere fra kravene i forskriften. Hjemmelen er ment benyttet unntaksvis og i særlige tilfeller som gir sterkt urimelig resultat. Hensynet bak bestemmelsen det søkes om dispensasjon fra, må ikke bli vesentlig tilsidesatt, og fordelene ved å gi dispensasjon må være klart støtte enn ulempene.

Når det gjelder leverings-, tilknytnings- og/eller investeringsplikten, jf. forskriften § 14, kan konsesjonsmyndigheten, dvs. NVE, etter søknad gi dispensasjon dersom særlige grunner tilsier det eller tiltaket åpenbart ikke er samfunnsmessig rasjonelt.

Til § 56 Klage

Det følger av § 56 at vedtak fattet av NVE skal kunne påklages til Energidepartementet. Forvaltningslovens bestemmelser gjelder på vanlig måte.

Til § 57 Ikrafttredelse

Departementet vil ta stilling til ikrafttredelse etter høringen. Et utgangspunkt kan være ikrafttredelse av forskriften for eksempel 1. januar 2027, med unntak av utvalgte bestemmelser i kapittel 4 som først settes i kraft for eksempel 1. januar 2028.

10 Forslag til forskrift om regulering av forsyningen av elektrisk energi og varme i Longyearbyen

Hjemmel: Fastsatt av Energidepartementet i medhold av lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven)

Kapittel 1. Virkeområde og formål

§ 1 Virkeområde

Forskriften kommer til anvendelse ved planlegging, bygging, eierskap og drift av anlegg og system for produksjon, lagring, omforming og fordeling av elektrisk energi og/eller varme samt ved omsetning og bruk av elektrisk energi og/eller varme.

Forskriften gjelder innenfor Longyearbyen arealplanområde som avgrenset i forskrift 28. juni nr. 650 om konsekvensutredning og avgrensning av planområdene på Svalbard.

§ 2 Formål

Forskriften skal sikre at produksjon, lagring, omforming, fordeling, omsetning og bruk av elektrisk energi og/eller varme foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, og innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk.

Kapittel 2. Konsesjon

§ 3 Saksbehandling

Norges vassdrags- og energidirektorat er konsesjonsmyndighet etter denne forskriften.

Søknad om konsesjon etter denne forskriften skal sendes til konsesjonsmyndigheten, og skal gi de opplysninger som er nødvendig for å vurdere om konsesjon bør gis og hvilke vilkår som skal settes. Søknaden skal omfatte følgende punkter:

- a) Beskrivelse av søkeren og dennes virksomhet og organisasjon, samt eierforhold.
- b) Teknisk og økonomisk beskrivelse av anlegget, herunder den fysiske utførelsen av anlegget og eventuelle hjelpeanlegg som veier mv.
- c) Planlagt tidspunkt for påbegynnelse og fullføring av anlegget.
- d) Redegjørelse for den landskapsmessige tilpasning med nødvendige tegnings- og kartunderlag.
- e) Innvirkning på allmenne interesser og mulige avbøtende tiltak.
- f) Innvirkning på private interesser, herunder grunneieres og andre rettighetshaveres interesser, og mulige avbøtende tiltak.
- g) Resultat av konsekvensutredninger ved krav til slike utredninger etter lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard § 59.

h) Tillatelser etter annet regelverk.

i) Siste års årsrapport, alternativt vedtekter, åpningsbalanse og budsjett dersom det er et nytt selskap. Materialet skal være i samsvar med god regnskapsskikk.

En søknad etter § 6 eller § 7 som tilfredsstillende gjeldende krav, skal tilgjengeliggjøres på konsesjonsmyndighetens nettsted, kunngjøres i en eller flere aviser alminnelig lest i Longyearbyen, og sendes på høring. Offentlige organer som berøres av tiltaket, og andre som tiltaket direkte gjelder, skal få søknaden tilsendt i forbindelse med høringen. Det skal fastsettes en frist for å avgi uttalelse til konsesjonsmyndigheten. Søkeren skal betale utgiftene ved kunngjøringen og høringen. Kunngjøring og høring kan unnlates når det er klart at søknaden vil bli avslått, eller det av andre grunner finnes unødvendig.

Tiltak i medhold av konsesjon etter § 6 kan ikke bygges, og konsesjon etter § 7 kan ikke gis, før tiltaket er avklart etter lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven).

§ 4 *Mangelfull søknad*

Har en søknad etter § 3 feil eller mangler som kan rettes, skal konsesjonsmyndigheten sette en frist for retting og gi nødvendig veiledning med opplysninger om følgene av at retting ikke foretas innen fristen.

En søknad som etter rettefristens utløp fremdeles inneholder feil eller mangler, skal avvises. Det samme gjelder dersom søknaden inneholder feil som ikke kan rettes.

Konsesjonsmyndigheten kan gi oppfriskning for oversittelse av rettefristen.

§ 5 *Vedtak*

Konsesjon etter §§ 6 - 8 gis for et begrenset tidsrom på inntil 50 år regnet fra da konsesjonen ble gitt.

Konsesjon gis til en bestemt juridisk person, og kan ikke overdras uten tillatelse fra konsesjonsmyndigheten.

Konsesjonsmyndigheten kan pålegge den som gis konsesjon etter § 7 å betale utgiftene ved kunngjøringen av konsesjonsvedtaket.

§ 6 *Områdekonsesjon for nettanlegg*

Anlegg for fordeling, lagring og omforming av elektrisk energi og varme kan ikke bygges, eies eller drives uten konsesjon. Kundespesifikke anlegg for elektrisk energi og/eller varme omfattes ikke av konsesjonsplikten. For elektrisk energi gjelder dette anlegg med spenning under 1000 volt vekselstrøm/1500 volt likestrøm.

Før arbeid knyttet til nye elektriske anlegg, eller ombygging av eksisterende anlegg, kan settes i verk, skal konsesjonær etter § 6 ha forelagt planene for Longyearbyen

lokalstyre, Sysselmasteren, grunneiere og andre berørte, og gitt disse anledning til å uttale seg. Foreleggningen skal være skriftlig og minimum inneholde en beskrivelse av planene, kart, beskrivelse av virkningene for omgivelsene, frist for uttalelse og kontaktinformasjon til konsesjonær etter § 6. Fristen for uttalelse skal være minst tre uker.

Ved vesentlige innvendinger mot anlegget/ombyggingen skal konsesjonær etter § 6 forsøke å bli enig med de berørte partene om en justert løsning. Dersom det ikke oppnås enighet, skal konsesjonær etter § 6 sende saken til konsesjonsmyndigheten for avgjørelse. Oversendelsen til konsesjonsmyndigheten skal inneholde en beskrivelse av den aktuelle uenigheten, kopi av foreleggningen og innkomne uttalelser, og sendes i kopi til motparten. Konsesjonsmyndigheten avgjør ved enkeltvedtak hvorvidt anlegget tillates bygget/ombygget.

§ 7 Anleggskonsesjon for produksjonsanlegg

Anlegg for produksjon, lagring, omforming og fordeling av elektrisk energi og/eller varme kan ikke bygges, eies eller drives uten konsesjon. Det samme gjelder ombygging eller utvidelse av bestående anlegg. Konsesjonsmyndigheten kan ved enkeltvedtak unnta fra konsesjonsplikt dersom konsesjon anses åpenbart unødvendig.

Mindre anlegg for produksjon eller lagring av elektrisk energi og/eller varme uten kunder, med installert effekt inntil 500 kW, krever ikke konsesjon. Nødstrømsaggregat som ikke er tilknyttet nettet, er unntatt konsesjonsplikt uavhengig av størrelse.

§ 8 Omsetningskonsesjon

Enheter som kan stå i en monopolsituasjon, må ha omsetningskonsesjon. Dette gjelder blant annet enheter som eier eller driver fordelingsnett og enheter som omsetter elektrisk energi og/eller varme til sluttbrukere. Med sluttbruker menes kjøper av elektrisk energi og/eller varme som ikke selger denne videre.

Fordeling av varme til sluttbrukere fra undersentral krever ikke konsesjon.

§ 9 Frister for bygging og idriftsettelse

En konsesjon etter § 7 bortfaller hvis arbeidet ikke er satt i gang innen fem år fra da konsesjonen ble gitt. Anlegget skal settes i drift innen fem år fra tidspunktet da arbeidet ble satt i gang.

Fristenes lengde kan fravikes i konsesjonen. Fristene kan etter søknad forlenges av konsesjonsmyndigheten med inntil to år av gangen. Beslutning om fristutsettelse treffes ved enkeltvedtak.

I fristene etter første og annet ledd medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.

§ 10 Etterundersøkelser

Konsesjonsmyndigheten kan i driftsperioden pålegge konsesjonæren å utføre og bekoste undersøkelser av tiltakets virkninger for miljø eller annen arealbruk. Pålegget skal angi nødvendige rammer for undersøkelsene. Kostnadene ved pålegget skal stå i et rimelig forhold til tiltakets antatte skadevirkninger og den antatte nytten av undersøkelsene.

Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for konsesjonsmyndigheten.

§ 11 *Tilbaketrekking*

Konsesjonsmyndigheten kan trekke tilbake en konsesjon eller annen tillatelse dersom konsesjonæren har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning for vedtaket. Det samme gjelder dersom konsesjonæren ikke lenger anses skikket til å utøve virksomheten etter grovt eller gjentatte brudd på denne forskriften eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av forskriften. En konsesjon kan også trekkes tilbake ved oversittelse av frister gitt i eller i medhold av denne forskriften, og som er knyttet til fremdriften av tiltaket.

§ 12 *Omgjøring*

I særlige tilfeller kan tillatelser endres av hensyn til allmenne eller private interesser. Det skal tas hensyn til kostnadene en endring vil påføre konsesjonæren, og de fordelene og ulempene endringen for øvrig vil medføre.

Endringer i tillatelser kan også foretas etter søknad fra konsesjonæren. Bestemmelsene i § 3 gjelder tilsvarende.

§ 13 *Overgangsregel for konsesjon*

Kravet i §§ 6 - 8 om konsesjon gjelder tilsvarende for eierskap og drift av konsesjonspliktige anlegg for produksjon, lagring, omforming og fordeling av elektrisk energi og varme som eksisterer når forskriften trer i kraft. Tilsvarende gjelder for omsetning av elektrisk energi og varme. Det skal søkes om konsesjon innen ett år etter at forskriften trer i kraft.

Konsesjonsmyndigheten foretar en forenklet konsesjonsbehandling av konsesjonspliktige eksisterende anlegg.

§ 14 *Vilkår ved konsesjon*

Konsesjonær skal oppfylle følgende vilkår:

- a. Leverings- og tilknytningsplikt
 - i. Innenfor det geografiske området konsesjonen gjelder for, skal den som har konsesjon etter § 6, levere elektrisk energi og/eller varme til alle kunder,

tilknytte nye anlegg for uttak av og produksjon av elektrisk energi og om nødvendig investere i nye anlegg.

- ii. Tilknytningsplikten gjelder nødvendig kapasitet som sikrer at det er driftsmessig forsvarlig å koble til nye kunder for uttak av elektrisk energi eller tillate forbruksøkning. Tilknytningsplikten gjelder også nødvendig kapasitet som sikrer at det er driftsmessig forsvarlig å koble til nye kunder for produksjon av elektrisk energi eller tillate produksjonsøkningen.
- iii. Tilknytningsplikten omfatter om nødvendig en plikt til å planlegge, søke konsesjon for og investere i nye anlegg uten ugrunnet opphold.
- iv. Den som har konsesjon etter § 6 skal på forespørsel bygge nødvendige nettanlegg helt fram til et anlegg for produksjon av elektrisk energi som tilknyttes nett med spenning opp til og med 22 kV innenfor det geografiske området konsesjonen gjelder for.

b. Drift, vedlikehold og modernisering

Den som har konsesjon etter § 6 og/eller § 7 plikter til enhver tid å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand. Det skal utarbeides skriftlige planer for systematisk vedlikehold, tilstandskontroll, modernisering og utvikling av anlegget med tanke på langsiktig drift. Planene skal som minimum oppdateres hvert annet år. Anlegget skal holdes i en slik stand at konsesjonsgitt kapasitet og øvrig funksjonalitet opprettholdes i hele konsesjonsperioden. Dokumentasjon for planlagte og gjennomførte tiltak i henhold til denne bestemmelsen, skal oppbevares i hele konsesjonsperioden.

c. Miljø og landskap

Den som har konsesjon etter § 6 og/eller § 7 plikter ved planlegging, utførelse og drift av anlegget å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren.

d. Beredskap

Den som har konsesjon etter § 6 og/eller § 7 plikter ved planlegging, utførelse og drift av anlegget å sørge for at det tas beredskapsmessige hensyn.

e. Nedleggelse av anlegg

- i. Senest ett år før konsesjonen utløper skal den som har konsesjon etter § 6 og/eller § 7 søke konsesjonsmyndigheten om forlengelse av konsesjonen. Den som har konsesjon etter § 7 skal skriftlig varsle om nedleggelse av anlegg senest ett år før konsesjonen utløper.
- ii. Konsesjonspliktige anlegg jf. § 7 kan ikke nedlegges uten tillatelse fra konsesjonsmyndigheten.

f. Intern organisering og regnskap

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal:

- i. Drive og utvikle energisystemet på en kostnadseffektiv måte.
- ii. Føre regnskap i samsvar med god regnskapsskikk.
- iii. I sitt internregnskap føre adskilte regnskap for de ulike virksomhetsområdene elektrisk energi og varme på samme måte som om den aktuelle virksomheten hadde blitt utøvet av adskilte foretak. Kryss-subsidiering skal ikke forekomme. Differanse mellom internregnskap og årsregnskap skal avstemmes og forklares. Internregnskapet skal inneholde en balanse og et resultatregnskap for hvert virksomhetsområde. Prinsipper og regler som benyttes i utarbeidelsen av internregnskap, skal komme klart fram og kan bare endres i særskilte tilfeller. Slike endringer skal angis og være behørig begrunnet.
- iv. Sørge for at revisor attesterer at virksomhetens internregnskap er presentert i henhold til kravene i bokstav f) ii og iii.
Internregnskapet attestert av revisor skal være offentlig tilgjengelig senest innen én måned etter avlagt årsrapport.

Konsesjonsmyndigheten kan i forbindelse med den enkelte konsesjon fastsette ytterligere vilkår dersom det finnes påkrevet av allmenne eller private interesser.

§ 14 A Tilknytningsplikt for brukere av elektrisk energi med egenproduksjon

Den som har anlegg for egenproduksjon av elektrisk energi med installert effekt over 25 kW i Longyearbyen arealplanområde, plikter å være tilknyttet nettanlegget til den som har konsesjon etter § 6.

Norges vassdrags- og energimyndighet kan etter søknad fatte enkeltvedtak om unntak fra tilknytningsplikten i første ledd.

§ 15 Frekvensregulering

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal:

- a. Sørge for frekvensregulering og sikre momentan balanse i systemet for elektrisk energi til enhver tid, og nødvendig balanse i varmesystemet,
- b. Opptre nøytralt og ikke-diskriminerende i forhold til alle som omfattes av denne forskriften, og
- c. Utarbeide og distribuere informasjon om forhold i energisystemet som har betydning for den generelle leveringskvaliteten.

§ 16 Tilknytningsavtaler

Det skal inngås tilknytningsavtaler mellom den som har konsesjon etter § 6 og § 8 og kunder. Tilknytningsavtalen skal sikre at nevnte konsesjonær har rett til å:

- a. Koble ut kunder, herunder ved vedlikehold, oppgradering av nett og andre tekniske forhold,
- b. Samordne og følge opp kunder disposisjoner med sikte på å oppnå tilfredsstillende leveringskvalitet, og
- c. Få informasjon fra kunder om driftsmessige forhold, herunder hendelser eller planlagt utetid på produksjon, stort forbruk eller andre forhold som med rimelighet kan forventes å påvirke driften til nevnte konsesjonær.

§ 17 Leveringskvalitet for elektrisk energi

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal sørge for at:

- a. Kundene har tilfredsstillende leveringskvalitet i tilknytningspunktet,
- b. Spenningsens frekvens normalt holdes innenfor $50 \text{ Hz} \pm 2 \%$, og
- c. Langsomme variasjoner i spenningsens effektivverdi, er innenfor et intervall på $+10 \%$ – -15% av nominell spenning, målt som gjennomsnitt over ti minutter, i tilknytningspunkt i lavspenningsnettet.

De som omfattes av denne forskriften skal, dersom deres anlegg er skyld i at spenningskvaliteten ikke er tilfredsstillende, utbedre spenningskvaliteten uten ugrunnet opphold. Utbedringsplikten gjelder ikke for kunder dersom spenningskvaliteten ikke er tilfredsstillende kun i deres eget tilknytningspunkt.

De som omfattes av denne forskriften skal ved hendelser i egne anlegg, som medfører avbrudd til kunder og gjenopprette full forsyning uten ugrunnet opphold. Tilknytningspunkt av betydning for liv og helse skal prioriteres.

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal ved planlagte arbeider som medfører avbrudd eller redusert leveringskapasitet til kunder, som hovedregel varsle de berørte nettkundene 72 timer før avbruddet. Varsling skal skje på en hensiktsmessig måte. Varselet skal minimum inneholde tidspunkt og planlagt varighet av avbruddet.

Henvendelser fra kunder om leveringskvaliteten skal rettes til den som har konsesjon etter § 6 og § 8, som skal behandle henvendelsene uten ugrunnet opphold, og gi et skriftlig svar med vurdering og begrunnelse.

§ 18 Tvangsmessig utkobling av kunder og rasjonering

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal utarbeide planer for å håndtere kvoterasjonering, tvangsmessige leveringsinnskrenkninger og tvangsmessig utkobling av kunder. Ved utarbeidelse av planer skal det legges vekt på liv og helse, kritiske samfunnsfunksjoner og hensynet til å minimere ulempe for andre samfunnsinteresser. Planene skal koordineres med Sysselmasteren.

Tvangsmessig utkobling av kunder skal planlegges slik at skade eller ulempe blir minst mulig. Utkobling skal skje i samråd med Sysselmesteren.

Sysselmesteren bør:

- a. Innhente nødvendig informasjon fra relevante myndigheter og aktører for fordeling av energi, og
- b. Bidra til at innhentet informasjon etter bokstav a gir best mulig grunnlag for konsesjonærens utarbeidelse av rasjoneringsplaner, jf. første ledd.

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 kan ved effekt- og energiknapphet i energisystemet foreta kvoterasjonering, tvangsmessige leveringsinnskrenkninger og kortvarig tvangsmessig utkobling av kunder. Tiltak etter dette leddet skal foretas i samråd med Sysselmesteren.

Kapittel 3. Tariffer

§ 19 *Prinsipper for utforming av tariffer for elektrisk energi og varme*

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 er ansvarlig for at det utarbeides tariffer etter følgende prinsipper:

- a. Tariffene skal refereres tilknytningspunktene.
- b. Konsesjonær plikter å tilby alle, som etterspør elektrisk energi og varme, ikke-diskriminerende og objektive tariffer og vilkår.
- c. Tariffene kan differensieres etter objektive og kontrollerbare kriterier basert på forhold som er relevant for energisystemet.
- d. Tariffene skal utformes slik at de i størst mulig grad gir signaler om effektiv utnyttelse av energisystemet.
- e. Målte verdier skal benyttes til avregning av tariffer. Hvor konsesjonær vurderer at ulempene ved å installere måler åpenbart er større enn fordelene, kan annen metode benyttes til å estimere forbruket.
- f. Det skal beregnes en tariff for elektrisk energi og en tariff for varme.

§ 20 *Beregningsgrunnlag for tariffer*

Beregningsgrunnlaget for tariffene skal omfatte det enkelte virksomhetsområdets drift- og vedlikeholdskostnader og kapitalkostnader på egne investeringer.

Kapitalkostnader skal omfatte avskrivninger på varige driftsmidler og beregnede rentekostnader.

Rentekostnadene beregnes med utgangspunkt i gjennomsnittet av inngående og utgående bokført verdi av investert kapital, tillagt 1 prosentpoeng for netto arbeidskapital. Dette beløpet skal multipliseres med kalkylerenten.

Kalkylerenten skal fastsettes som 3-måneders NIBOR med et tillegg på 0,7 prosentpoeng.

Dersom det avdekkes en vesentlig feil i beregningsgrunnlaget for et tidligere år, skal virkningen av feilen korrigeres i beregningsgrunnlaget for neste periode. Det kan korrigeres inntil tre år tilbake i tid.

§ 21 *Tariffering og håndtering av over- og underskudd*

Ved fastsettelse av tariffer skal det tas hensyn til virksomhetsområdets over- og underskudd fra tidligere perioder. Overskudd skal redusere tariffer og underskudd kan øke tariffer. Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal håndtere over- og underskudd slik at saldoen går mot null over en femårs periode. Et underskudd kan likevel fremføres ut over fem år, hvis dette er nødvendig for at kundene ikke skal betale for fremtidig bruk av gjennomførte investeringer.

Ved årets slutt skal det legges til beregnede renter av gjennomsnittet av inngående og utgående over-/underskudd og kalkylerenten definert i § 20.

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal utarbeide og kunne fremlegge en begrunnet og dokumenterbar plan for håndtering av over- og underskudd som er vedtatt av selskapets øverste myndighet. Forannevnte konsesjonær skal kunne fremlegge dokumentasjon på at det er tatt hensyn til saldo for over- eller underskudd når tariffene for hvert enkelt år fastsettes. Dokumentasjonen skal oppbevares i minst fem år.

§ 22 *Utforming av tariffer for elektrisk energi*

Tariffen for uttak av elektrisk energi skal bestå av et fastledd og et energiledd, og kan i tillegg inneholde et effektledd.

Energileddet skal som minimum dekke variable kostnader ved produksjon og fordeling av elektrisk energi. Energileddet kan ha et påslag når nettet er høyt belastet eller ved andre midlertidige endringer i de variable kostnadene.

§ 22 gjelder den som har konsesjon etter § 6 og § 8.

§ 23 *Innmating av elektrisk energi*

Aktører som leverer elektrisk energi til nettet, skal tariffes en negativ tariff som tilsvarer den som har konsesjon etter § 6 og § 8 sine variable kostnader ved produksjon av elektrisk energi.

§ 24 *Utforming av tariffer for varme*

Tariffen for varme skal bestå av et energiledd som minimum dekker variable kostnader ved produksjon og overføring av varme. Tariffen kan i tillegg bestå av et fastledd for å dekke resterende kostnader innenfor virksomhetsområdet varme.

§ 24 gjelder den som har konsesjon etter § 6 og § 8.

§ 25 *Betaling for tilknytning til energisystemet*

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 kan kreve et anleggsbidrag når kunder ber om tilknytning eller dersom eksisterende kunder ber om økt kapasitet.

Et anleggsbidrag skal dekke hele eller deler av nødvendige kostnader som oppstår som følge av forespørselen. Anleggsbidrag kan fordeles mellom kunden som utløser investeringen og kunder som blir tilknyttet eller får økt kapasitet på et senere tidspunkt, men senest innen ti år etter ferdigstillelse av anlegget. Anleggsbidrag skal være basert på faktiske kostnader ved investeringen som er utløst av kunden.

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal på forespørsel fra kunde gi innsyn i beregningen av anleggsbidraget uten ugrunnet opphold.

§ 26 *Betaling for andre tjenester*

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal fastsette og kreve inn betaling som dekker:

- a. Kostnadene ved endring av eksisterende energianlegg som utløses av andre.
- b. Særskilte tjenester hos kunden.
- c. Kostnadene når kunden ber om tjenester som normalt ikke kan forventes levert.
- d. De påløpte kostnadene når kunden kansellerer bestilling om ny tilknytning, økt kapasitet eller bedre kvalitet.

§ 27 *Informasjonsplikt*

Tariffer og vilkår skal samles skriftlig, og være lett tilgjengelig for kundene.

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 skal innen fire uker før endring av tariffene trer i kraft informere den enkelte kunde om tariffendringer. Informasjonen skal inneholde en begrunnelse for tariffendringene.

Den som har konsesjon etter § 6 og § 8 plikter på forespørsel og innen rimelig tid å gi kunder informasjon om beregningsgrunnlaget for egne tariffer.

§ 28 *Dokumentasjon av tariffberegninger*

Dokumentasjon av hvordan tariffberegninger er gjort skal gjøres offentlig tilgjengelig, og være tilgjengelig i minst fem år.

Kapittel 4. Sikkerhet og beredskap

§ 29 Beredskapsmyndighet og KBO-enhet i Longyearbyen

Norges vassdrags- og energidirektorat er beredskapsmyndighet og kan ved enkeltvedtak bestemme hvem som skal være KBO-enhet i Longyearbyen, og enhetens rolle i kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO).

§ 30 KBO-enhetens organisasjon og funksjon

KBO-enheten skal ha følgende funksjoner, som utpekes av lederen for enheten:

- a. Beredskapsleder. Denne skal sørge for nødvendig planlegging og utøvelse av beredskapsarbeidet.
- b. Beredskapskoordinator. Denne skal ha oversikt over beredskapsarbeidet i enheten og være administrativt kontaktpunkt til beredskapsmyndigheten.
- c. IKT-sikkerhetskoordinator. Denne skal ha oversikt over IKT-sikkerhetsarbeidet i enheten og være faglig kontaktpunkt til beredskapsmyndigheten vedrørende IKT-sikkerhet.

§ 31 KBO-enhetens ansvar og oppgaver

KBO-enheten har ansvar for å utføre alle de oppgaver og plikter som følger av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften, herunder planlegging og håndtering av ekstraordinære situasjoner og gjenoppretting av normal situasjon.

KBO-enheten skal sørge for kontakt og samordning med aktuelt KDS-distrikt (kraftforsyningens distriktssjefer). I ekstraordinære situasjoner som kan skade eller hindre produksjon, omforming, fordeling eller omsetning av elektrisk energi og/eller varme, kan KBO-enheten pålegges oppgaver og plikter. Det samme gjelder i ekstraordinære situasjoner hvor skade eller hindring som nevnt i annet punktum har oppstått. Beredskapsmyndigheten kan fatte enkeltvedtak om beredskapstiltak for å forebygge, håndtere eller begrense virkningene av ekstraordinære situasjoner.

§ 32 Risikovurdering

KBO-enheten skal gjennomføre risikovurderinger knyttet til ekstraordinære forhold. Vurderingene skal ha et slikt omfang at enheten kan identifisere risiko og sårbarhet ved alle funksjoner, anlegg og tiltak av betydning for å oppfylle kravene i denne forskriften kapittel 4. Vurderingene skal minimum gjennomgå årlig og oppdateres ved behov.

§ 33 Beredskapsplanlegging

KBO-enheten skal ha et oppdatert beredskapsplanverk tilpasset enhetens art og omfang. Planverket skal bygge på risikovurderinger og omfatte alle beredskapstiltak etter denne forskriften kapittel 4.

Beredskapsplanleggingen skal blant annet omfatte forberedelser og tiltak det kan bli nødvendig å iverksette ved store ulykker, vesentlige skader, trusselsituasjoner, rasjonering og andre ekstraordinære situasjoner som kan påvirke energi- og varmforsyningens drift og sikkerhet.

KBO-enheten skal ha en informasjonsplan og en effektiv informasjonsberedskap i ekstraordinære situasjoner. Dette skal blant annet omfatte informasjon internt i enheten, til berørte myndigheter, samfunnskritiske virksomheter, publikum og media, samt råd til kunder.

Beredskapsplanverket skal, innenfor rammene av forskriftens krav til beskyttelse av kraftsensitiv informasjon, samordnes med berørte myndigheter og andre relevante virksomheter.

§ 34 Varsling

KBO-enheten skal uten ugrunnet opphold varsle beredskapsmyndigheten og Sysselmesteren om ekstraordinære situasjoner. Situasjoner som er angitt i § 35 bokstavene a til f om rapportering, skal alltid varsles. Varselet skal kortfattet beskrive hendelsen, forventet gjenoppretting og kontaktperson.

§ 35 Rapportering

KBO-enheten skal uten ugrunnet opphold og senest innen tre uker skriftlig innrapportere følgende uønskede hendelser til beredskapsmyndigheten og Sysselmesteren:

- a. Forsøk på inntrengning og/eller manipulasjon av hele eller deler av driftskontrollsystemet og avanserte måle- og styringssystem (AMS).
- b. Innbrudd, hærverk, sabotasje eller andre kriminelle handlinger, eller forsøk på dette.
- c. Ved begrunnet mistanke om at sikkerhetstruende virksomhet har rammet eller vil kunne ramme virksomheten eller andre virksomheter.
- d. Situasjoner hvor kraftsensitiv informasjon er blitt kjent for andre enn rettmessige brukere, eller mistanke om dette.
- e. Avbrudd i fordelingen av energi- og/eller varmforsyningen i mer enn to timer som berører viktige samfunnsfunksjoner eller et betydelig antall sluttbrukere.
- f. Omfattende feil og sikkerhetstruende hendelser i driftskontrollsystem.

Beredskapsmyndigheten kan kreve rapportering av andre tilfeller av uønskede hendelser enn de som er nevnt i første ledd.

§ 36 Øvelser

KBO-enheten skal gjennomføre øvelser med slikt innhold og omfang at enheten vedlikeholder og utvikler sin kompetanse til å håndtere alle aktuelle ekstraordinære situasjoner. KBO-enheten skal ha en flerårig øvelsesplan og gjennomføre minimum én årlig øvelse.

§ 37 Evaluering

KBO-enheten skal etter ekstraordinære situasjoner og øvelser gjennomføre en evaluering. Evalueringen skal brukes som grunnlag for at virksomhetens beredskapskompetanse utvikles, at risikovurderinger og beredskapsplaner oppdateres, og at det gjennomføres konkrete beredskapstiltak for anlegg, drift, gjenoppretting og øvrige tiltak som oppfyller kravene i kapittel 4 i denne forskriften.

§ 38 Internkontrollsystem

Den som har konsesjon etter §§ 6 – 8 skal sørge for at det innføres og praktiseres internkontroll for ivaretagelse av krav til beredskap, drift, vedlikehold og modernisering, og miljø og landskap som er fastsatt i § 14 i denne forskriften.

KBO-enheten skal ha et internkontrollsystem som dokumenterer at det er etablert en systematikk for å sikre etterlevelse av kravene i kapittel 4 i denne forskriften.

Internkontrollsystemet skal inneholde dokumentasjon for at alle tiltak etter kravene i første og annet ledd er på plass og fungerer etter sin hensikt. Internkontrollsystemet skal holdes oppdatert og gjennomgå slik at det gjenspeiler faktisk tilstand.

Internkontrollsystemet skal være tilrettelagt for gjennomføring av tilsyn og kontroll i samsvar med de krav som er stilt.

§ 39 Reparasjonsberedskap

KBO-enheten skal planlegge for og etablere en organisasjon med nødvendig personell, kompetanse, utholdenhet og ressurser, til å holde driften gående, gjenopprette funksjon og gjennomføre oppgaver som kreves under alle ekstraordinære situasjoner på en sikker og effektiv måte.

Reparasjonsberedskapen skal baseres på risikovurderinger og dimensjoneres etter stedlige forhold og anleggenes tilstand. Så langt som det er samfunnsmessig rasjonelt, skal hensynet til liv og helse og annen samfunnskritisk virksomhet prioriteres ved gjenoppretting av funksjon.

§ 40 Kompetanse og personell

KBO-enheten skal ha tilgang til personell med nødvendig kompetanse som kreves for å kunne håndtere ekstraordinære situasjoner på en sikker og effektiv måte.

For å dekke kravet til kompetanse og personell skal det foreligge en plan som angir kompetansebehovet, og som omfatter eget og innleid personell.

§ 41 Materiell og utstyr

KBO-enheten skal ha rask og sikker tilgang til transport, reservemateriell og utstyr som trengs for å opprettholde forsyningen av elektrisk energi og varme i ekstraordinære situasjoner, og for å gjenopprette funksjon.

Ressursbehovet kan dekkes ved at KBO-enheten enten har dette selv, eller sikrer tilgang fra andre. Utstyr og ressurser skal holdes i forsvarlig stand og være tilgjengelig for KBO-enheten i ekstraordinære situasjoner.

§ 42 Fritaksordninger

Etter søknad fra KBO-enheten kan personell som er viktig for å opprettholde driften av forsyningen av elektrisk energi og/eller varme i krig, få utsettelse eller fritak for fremmøte i Forsvaret ved mobilisering. Etter søknad fra KBO-enheten kan slikt personell også få fritak for tjeneste i sivilforsvaret. Personell i KBO-enheten som er gitt utsettelse eller fritak for annen beredskapstjeneste får tjenesteplikt i KBO-enheten.

§ 43 Sikringsplikt

Den som har konsesjon etter §§ 6 – 8 plikter å sikre anlegg, system eller annet som er eller kan bli av vesentlig betydning for virksomhetens ledelse, drift eller gjenoppbygging i ekstraordinære situasjoner mot uønskede hendelser og handlinger, herunder adgang for uvedkommende. Med anlegg menes her også bygg og andre ressurser omfattet av § 38 Reparasjonsberedskap.

Det er den enkelte konsesjonær sitt ansvar å planlegge, gjennomføre og vedlikeholde sikringstiltak etter anleggets eller systemets type, oppbygging og funksjon.

Alle nettanlegg og produksjonsanlegg som nevnt i første ledd skal holdes i funksjonsdyktig stand og skal så langt som mulig virke etter sin hensikt under ekstraordinære forhold.

Rom for driftskontroll, styring og samband skal være egne adgangskontrollerte soner og skal oppfylle krav til normalt sikringsnivå og brannmotstand etter fastsatte normer.

§ 44 Reservelager og reservebeholdning

Alternativ 1:

KBO-enheten skal ha et reservelager for oppbevaring av nødvendig drivstoff til å opprettholde driften i minimum tre måneder. KBO-enheten skal ha reserveaggregat og -kjeler, samt annet nødvendig utstyr, for å kunne gjenopprette og opprettholde driften ved ekstraordinære situasjoner.

Alternativ 2:

KBO-enheten skal ha et reservelager for oppbevaring av nødvendig drivstoff til å opprettholde driften i minimum seks måneder. KBO-enheten skal ha reserveaggregat og -kjeler, samt annet nødvendig utstyr, for å kunne gjenopprette og opprettholde driften ved ekstraordinære situasjoner.

§ 45 Identifisering og beskyttelse av kraftsensitiv informasjon

Kraftsensitiv informasjon er underlagt taushetsplikt.

KBO-enheten skal vurdere sikkerheten ved all behandling av informasjon om forsyningen elektrisk energi og/eller varme. Med kraftsensitiv informasjon menes konkrete og detaljerte opplysninger om forsyningen av elektrisk energi og varme, herunder viktige anlegg og system, som kan utnyttes til å skade forsyningen av elektrisk energi og varme eller svekke evnen til å håndtere ekstraordinære situasjoner.

Konsesjonærer skal identifisere hva som er kraftsensitiv informasjon, hvor denne befinner seg og hvem som har tilgang til den.

Konsesjonærer som har eller behandler kraftsensitiv informasjon, skal etablere, opprettholde og videreutvikle systemer og rutiner for effektiv avskjerming, beskyttelse og tilgangskontroll for kraftsensitiv informasjon. Beskyttelse skal omfatte tiltak mot avlytting og manipulering fra uvedkommende.

Enhver plikter å hindre at andre enn rettmessige brukere får adgang eller kjennskap til kraftsensitiv informasjon.

§ 46 Sikring av digitale informasjonssystemer og operasjonell teknologi

Konsesjonær skal sikre digitale informasjonssystemer inkludert operasjonell teknologi slik at konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ivaretas.

Det er den enkelte konsesjonær sitt ansvar å planlegge, gjennomføre og vedlikeholde sikringstiltak etter systemets type, oppbygging og funksjon.

Konsesjonær skal ha en grunnsikring for digitale informasjonssystemer i henhold til anerkjente standarder og normer.

Beredskapsmyndigheten er sektorvist responsmiljø for IKT-sikkerhetshendelser i forsyningen av elektrisk energi og varme.

§ 47 Personkontroll

KBO-enheten skal gjennomføre en bakgrunnssjekk av personer før ansettelse.

Bakgrunnssjekken skal brukes som grunnlag for å vurdere en persons egnethet til å få tilgang til anlegg, system og informasjon som omtalt i §§ 43, 44 og 45.

§ 48 Anlegg som er satt i drift - overgangsregel

For anlegg satt i drift ved ikrafttreddelsen av denne forskriften, kan kravene etter kapittel 4 tilpasses bygningsteknisk utforming. Ved vesentlig ombygging eller utvidelse vil kravene etter kapittel 4 gjelde fullt ut for den del av anlegget som endres.

Kapittel 5. Øvrige bestemmelser

§ 49 Uenighet

Alternativ 1:

Uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet, unntatt uenighet om leveringskvalitet, kan bringes inn for Norges vassdrags- og energidirektorat, som skal fatte vedtak i saken innen to måneder etter at klagen kom fram. Fristen kan forlenges med to måneder hvis Norges vassdrags- og energidirektorat ønsker ytterligere opplysninger, og kan etter samtykke fra klageren forlenges ytterligere.

Alternativ 2:

Uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet kan bringes inn for Norges vassdrags- og energidirektorat, som skal fatte vedtak i saken innen to måneder etter at klagen kom fram. Fristen kan forlenges med to måneder hvis Norges vassdrags- og energidirektorat ønsker ytterligere opplysninger, og kan etter samtykke fra klageren forlenges ytterligere.

Uenighet om leveringskvalitet kan ikke bringes inn for Norges vassdrags- og energidirektorat. Dette med unntak av uenighet knyttet til spenningens frekvens og langsomme variasjoner i spenningens effektverdi, jf. kravene i § 17 annet og tredje ledd.

§ 50 Tilsyn og kontroll

Norges vassdrags- og energidirektorat fører tilsyn og kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften overholdes.

Alle som omfattes av denne forskriften skal medvirke til gjennomføring av tilsyn og kontroll. Dette omfatter blant annet å fremskaffe dokumentasjon og opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre tilsyn og kontroll.

Alle som omfattes av denne forskriften, plikter å gi myndigheten adgang til grunn, bygg, anlegg og lignende mot gyldig legitimasjon. Det samme gjelder adgang for Sysselmesteren når dette har sammenheng med forberedelse til og gjennomføring av væpnet sikring.

§ 51 Pålegg

Norges vassdrags- og energidirektorat kan gi de pålegg som er nødvendige for gjennomføring av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften.

§ 52 Tvangsmulkt

Norges vassdrags- og energidirektorat kan, i medhold av energiloven § 10-3, ilegge tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften.

§ 53 Overtredelsesgebyr

Norges vassdrags- og energidirektorat kan, i medhold av energiloven § 10-7 første ledd, ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av § 5 annet ledd eller § 6 første ledd eller § 7 første ledd eller § 8 første ledd eller § 14 eller § 14 A eller § 15 eller § 17 eller § 18 eller § 19 eller § 20 eller § 21 eller § 25 annet ledd eller § 30 eller § 31 eller § 32 eller § 33 eller § 34 eller § 35 eller § 36 eller § 37 eller § 38 eller § 39 eller § 40 eller § 41 eller § 43 eller § 44 eller § 45 eller § 46 eller § 47, enkeltvedtak fastsatt etter § 5 eller § 6 eller § 7 eller § 8 eller § 10 første ledd eller § 11 eller § 51, og pålegg gitt i medhold av disse bestemmelsene når det i pålegget er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr.

Den øvre rammen for illeggelse av overtredelsesgebyr er 15 ganger folketrygdens beløp for foretak, og 2 ganger folketrygdens beløp for fysiske personer. Grunnbeløpet på overtredelsestidspunktet skal legges til grunn ved beregningen av størrelsen på overtredelsesgebyret.

§ 54 Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser eller enkeltvedtak nevnt i § 53 kan straffes med bøter eller fengsel i medhold av energiloven § 10-5.

§ 55 Dispensasjon

Norges vassdrags- og energidirektorat kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra bestemmelsene i denne forskriften, og vilkår satt i konsesjoner gitt i medhold av denne forskriften. Det kan settes vilkår for dispensasjon.

§ 56 Klage

Vedtak fattet av Norges vassdrags- og energidirektorat kan påklages til Energidepartementet. Klager stiles til departementet og sendes til Norges vassdrags- og energidirektorat til forberedende klagebehandling.

§ 57 Ikrafttredelse

Denne forskriften settes i kraft xxxx, med unntak av § 30 og §§ 32 – 47 som settes i kraft xxxx.

Bestemmelsen i § 14 bokstav a romertall iv gjelder ikke for produksjonsanlegg som er bygget eller bygging er igangsatt, på det tidspunktet bestemmelsen trer i kraft.